

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**PROGRAMIRAN STEČAJ KOT NAČIN OHRANJANJA
ZDRAVIH JEDER DRUŽBE**

Ljubljana, september 2011

TOMAŽ PRIMOŽIČ

IZJAVA

Študent Tomaž Primožič izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom magistra Damirja Cibica, in da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 20. september 2011

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	ii
1 PODJETNIŠKA KRIZA	iii
1.1 Splošno o podjetniški krizi	iii
1.2 Vzroki in znamenja ter načini reševanja krize	iv
Vzroki krize v slovenskih malih in velikih podjetjih	vi
1.3 Ukrepi za rešitev krize in zakonske možnosti reševanja krizne situacije	vii
1.4 Možnosti pozitivnega preobrata za slovenska podjetja na globalnem trgu	ix
1.5 Insolvenčni postopki – cilji in značilnosti postopkov PP in SP	x
1.5.1 Značilnosti postopkov PP	xi
1.5.2 Značilnosti stečajnih postopkov	xii
1.5.3 Podjetje v krizi: v prisilno poravnavo ali v stečaj?	xiii
1.6 Razvoj insolvenčne zakonodaje od osamosvojitve Slovenije	xiv
1.6.1 Obveznosti družb in drugih pravnih oseb pri nastanku insolventnosti	xv
1.6.2 Končanje nujnih poslov in nadaljevanje proizvodnje v teku SP	xvi
1.6.3 Upravljanje in unovčenje stečajne mase	xvii
1.6.4 Prodaja premoženja stečajnega dolžnika	xvii
1.7 Statistični podatki o SP in postopkih PP v Sloveniji v letih 1991 – 2010	xviii
2 FIPROM	xxi
2.1 Ustanovitev in poslovanje družbe Fiprom	xxi
2.2 Projekt ohranitve zdravih jeder družbe	xxv
2.2.1 Uvodne ugotovitve stanja in odločitev o ustanovitvi novih družb	xxv
2.2.2 Reševanje zdravih jeder obratov Jeklovlek, Žebljarna in Elektrode	xxvii
2.2.3 Reševanje zdravega jedra obrata Žičarna	xxix
2.3 Stečajni postopek nad družbo Fiprom	xxx
2.3.1 Aktivnosti upravitelja do prvega naroka za preizkus terjatev	xxx
2.3.2 Dokončanje nujnih začetih poslov in nadaljevanje proizvodnje	xxxii
2.3.3 Prodaja premoženja družbe Fiprom VS	xxxiii
2.3.4 Izplačila upnikom iz stečajne mase Fiproma VS	xxxvi
2.3.5 Opravila ob zaključku SP	xxxvii
2.4 Trenutni položaj nekdanjih obratov stečajnega dolžnika Fiprom VS	xxxviii
2.5 Povzetek zgodbe Fiprom	xl
2.5.1 Namen stečaja	xl
2.5.2 Je bil stečaj upravičen ali ne?	xli
3 MURA	xlii
3.1 Zgodovina Mure od nastanka do leta 2002	xlii
3.2 Program prestrukturiranja podjetja Mura d.d. 2002	xliii
3.3 Strma rast Murine izgube in aktivni poseg vlade RS v letu 2009	xliv

3.4	Stečajni postopki družbe Mura d.d. in njenih hčerinskih družb	xlvi
3.4.1	Najem in ceno premoženja	xlvi
3.4.2	Murine družbe, ki so šle v stečaj	l
3.5	Proces ohranjanja zdravega jedra v okviru družbe Mura in partnerji (Mura IP)	li
3.6	Prodaja Mure IP	lii
3.6.1	Prva paketna prodaja	liii
3.6.2	Druga paketna prodaja	liii
3.6.3	Dražba 30.05.2011 in odločitev o naslednji dražbi	lvi
3.7	Nujnost stečaja – za in proti	lviii
3.7.1	Zagovorniki stečaja	lviii
3.7.2	Nasprotniki stečaja	lx
3.8	Vloga države pri reševanju Mure	lxii
	SKLEPI	lxiii
	LITERATURA IN VIRI	lxvii

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število SP in PP v obdobju 1991-2010	18
Tabela 2: Število pravnomočno končanih stečajnih zadev glede na dejavnost stečajnega subjekta za leto 2007 in 2008	19
Tabela 3: Finančno poročilo Fiprom VS za obdobje od 15.4.1998-20.12.2007	34
Tabela 4: Mura d.d. in hčerinske družbe v postopkih zaradi insolventnosti	45

UVOD

V zvezi s podjetji v težavah uporabljamo izraz insolventnost, ki lahko pomeni različne stopnje ogroženosti normalnega poslovanja. Stečajni postopek (v nadaljevanju SP) je eden izmed dveh postopkov zaradi insolventnosti nad pravnimi in fizičnimi osebami, poleg postopka prisilne poravnave (v nadaljevanju postopek PP). SP nad pravno osebo se začne nad insolventnim dolžnikom, ki je trajneje nelikviden in/ali dolgoročno plačilno nesposoben oziroma prezadolžen (kapitalsko neustrezen). V nasprotju s postopkom PP, v katerem po zaključku postopka pravna oseba nadaljuje s poslovanjem, je pravna posledica zaključka SP ta, da dolžnik preneha poslovati in obstajati. Sredstva, dosežena s prodajo dolžnikovega premoženja, služijo za poplačilo različnih vrst upniških terjatev. Temeljni cilj SP nad pravno osebo je čim hitreje iztržiti čim večjo stečajno maso za čim boljše poplačilo upnikov stečajnega dolžnika.

Namen diplomskega dela je najprej predstaviti krizo v podjetju, nato pa možne ukrepe in načine reševanja krize glede na zakonodajo, vsebinske značilnosti insolventnih postopkov s poudarkom na SP v primerjavi s PP, ter načine reagiranja države oziroma njene izvršne oblasti na ta dogajanja. V ta namen sta obravnavana dva primera stečajnih postopkov, družbe Fiprom¹ in poslovnega sistema Mura d.d.. Primer Mure je še svež, zato na njem lahko opazujemo razvoj pristopa k reševanju krize v smislu reševanja t.i. zdravih jeder, tako v podjetju kot na nivoju države, od časa Fiproma – takoj po osamosvojitvi Slovenije – do danes. Predmet obravnave so Mura, d.d. in Murine hčerinske družbe, ki so končale v stečajih, predvsem pa Murina hčerinska družba Mura in partnerji d.o.o., ki ni šla v SP, in si od nje morda lahko obetamo dolgoročnejšo ohranitev zdravih jeder družbe oziroma poslovnega sistema. Preostale Murine hčerinske družbe, ki niso končale v SP, niso predmet mojega proučevanja.

V prvem delu opredelim krizo v podjetju – gospodarski družbi z analizo vzrokov njenega nastanka, notranje in zunanje vzroke ter pomen krize v podjetju; opredelim načine in ukrepe za reševanje krize v podjetju, do postopka PP ali SP. Med zunanjimi vzroki krize deloma obravnavam tudi vpliv začetka svetovne krize v letu 2008 na slovensko gospodarstvo, med drugim tudi na Murine družbe. Nadalje tu predstavim insolvenčno pravo in bistvene določbe s področja finančnega poslovanja pravnih oseb, ki je sedaj sestavni del obstoječega Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Ur.l. RS št. 126/2007, 40/2009, 59/2009, 52/2010, 106/2010, 26/2011, 47/2011, v nadaljevanju ZPPIFPP). V zaključku prvega dela predstavim statistične podatke o postopkih PP in o SP od osamosvojitve Slovenije do danes.

V drugem delu predstavim postopek PP in SP nad pravno osebo kot del veljavnega ZPPIFPP, ki je nadomestil Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (Ur.l. RS št. 67/1993, 4/1994 Odl. US, 8/1996 Odl. US: U-I-114/95, 25/1997-ZJSRS, 39/1997, 1/1999-ZNIDC, 52/1999, 101/2001 Odl. US: Up-148/01, 42/2002-ZDR, 58/2003-ZZK-1, 10/2006 Odl. US: U-I-253/04-11, v nadaljevanju ZPPSL), njegovih predpostavkah in načelih, organih in poteku SP po fazah, s

¹ Slovenske železarne Železarna Jesenice – Fiprom, podjetje za proizvodnjo žice in vlečenih jekel, varilnih dodatnih materialov in žebeljev ter predelavo žice, d.o.o., Cesta železarjev 8, 4270 Jesenice. Skrajšano ime: SŽ ŽJ – Fiprom, d.o.o., Jesenice.

poudarkom na tistih določbah, od katerih je odvisno reševanje zdravih jeder družbe: končanje nujnih poslov, nadaljevanje poslovanja stečajnega dolžnika, najem in načini prodaje premoženja, in drugo.

V tretjem delu predstavim konkretne primere kontroliranih stečajev družb SŽ ŽJ – Fiprom, d.o.o. in Mura, d.d., ter na kratko tudi stečaje Murinih hčerinskih družb. Predhodno obravnavam vzroke in načine reševanja kriz v navedenih družbah, ki niso bili uspešni, navkljub številnim ukrepom in sanacijskim programom. Predstavim potek navedenih SP in dogajanja v zvezi z ohranjanjem zdravih jeder teh družb. Predstavim tudi družbe Elektrode Jesenice d.o.o., SUZ, d.o.o. in Mura in partnerji d.o.o., na katere so se prenesla zdrava jedra navedenih družb, ki so končale v stečajih. V nadaljevanju na kratko predstavim tudi posledice navedenih SP na razvoj družbenih okolij, v katerih so ta relativno velika podjetja delovala, zlasti posledice brezposelnosti v delovno intenzivnih panogah, in ukrepanje države. Na koncu tega dela obravnavam nadaljnje delovanje in poslovanje t.i. zdravih jeder navedenih družb in njihovo aktualno ekonomsko – finančno situacijo.

V diplomskem delu sem uporabil splošno teoretične raziskovalne metode. Naslonil sem se na izbor teoretične literature s tega področja, na aktualno zakonodajo in na izkušnje iz SP družbe Fiprom, v katerem sem neposredno sodeloval. V primeru Fiproma mi je bila na razpolago originalna dokumentacija stečajnega upravitelja in dokumentacija iz arhiva družbe, v primeru Mure pa mi originalna dokumentacija, razen Programa prestrukturiranja iz leta 2002 in vsebine spletnih strani, ni bila dostopna. Uporabil sem objave na spletnih strani Ajpesa in številne časopisne članke v Delu, Dnevniku in Financah. Iz tega materiala je mogoče zgodbi Mure slediti dovolj dobro, da jo lahko primerjamo s Fipromom, oziroma, da iz obeh zgodb – hkrati z upoštevanjem sprememb v zakonodaji – zgradimo primerjalno analizo razvoja reševanja te problematike v Sloveniji.

1 PODJETNIŠKA KRIZA

Kriza v podjetju je širok pojem, s katerim skušamo zajeti in razložiti vse težave, ki tarejo neko podjetje. Govorimo lahko o ožje opredeljeni finančni krizi, ki se kaže v težavah financiranja podjetja ali o širše opredeljeni podjetniški krizi, ki se kaže tako v težavah na finančnem področju kot tudi na drugih področjih delovanja podjetja. O finančni krizi govorimo, ko denarni tok podjetja ne zadostuje za pokritje tekočih obveznosti do dobaviteljev in delavcev ter bančnih in drugih obveznosti podjetja.

1.1 Splošno o podjetniški krizi

Nezmožnost poravnavanja tekočih zapadlih obveznosti lahko pomeni začasno nezmožnost plačevanja, lahko pa predstavlja znak ekonomskega neuspeha (angl. *economic failure*). Andrašec (2002, str. 5) v svojem magistrskem delu navaja, da lahko govorimo o ekonomskem neuspehu, ko podjetje ni več zmožno s prihodki pokriti vseh stroškov, vključno s stroškom virov financiranja, kar vodi v finančni propad podjetja, mnogokrat do likvidacije podjetja oziroma v zakonsko predpisan stečaj. Ko postane knjigovodska obveznost do tujih virov sredstev večja od

tržne vrednosti sredstev, predstavlja razlika negativno realno neto vrednost podjetja. Vse dokler so v takih podjetjih lastniki pripravljeni sprejemati podpovprečne donose na vloženi kapital v primerjavi z donosi podobnih investicij in dokler so upniki pripravljeni zagotavljati nove vire sredstev, lahko takšna podjetja, sicer ekonomsko neuspešna, še nekaj let nadaljujejo s poslovanjem.

1.2 Vzroki in znamenja ter načini reševanja krize

Vzroki, ki privedejo podjetje v krizo, so lahko v podjetju samem, med podjetji ali v splošnem gospodarsko političnem okolju. Prav kakor je vzrokov za krizo lahko več, je več tudi načinov reševanja. Če želimo podjetje rešiti, potrebujemo najprej analizo vzrokov, ki so ga pripeljali v takšno stanje, s poudarkom na finančni analizi. Pri tem nujno pridemo do vprašanja, ali ima reševanje podjetja sploh smisel, ali pa je bolje pustiti, da propade oziroma zaide v stečaj.

Vzroki insolventnosti v podjetjih so v največji meri na področjih financiranja, vodenja podjetja, prodaje, strukture podjetja, poslovanja – produktivnosti in računovodstva. Vzroki SP v podjetjih so največkrat v nezadostnih lastnih virih sredstev, rasti stroškov zaposlenih, napak v upravljanju in vodenju, zmanjšanju izvoza, zmanjšanju potrošnje na domačem trgu, porastu bančnih obresti, pomanjkanju kreditov, slabem plačevanju kupcev, insolventnosti drugih podjetij in napačnih investicij.

Kriza običajno nastopi zaradi kombinacije več med seboj se prepletajočih faktorjev, kot rezultat vrste napak, napačnih presoj in pomanjkljivosti uprave. Opozorilni znaki so praviloma vidni precej pred dejanskim zlomom podjetja. Kakor je več vzrokov problemov in posledično kriz, tako je več tudi načinov reševanja.

Tako Andrašec (2002, str. 6-7 in 10-11) kot Vidic (2005, str. 35-36) v svojih magistrskih delih delita vzroke krize v podjetju v pet skupin, glede na te pa tudi načine reševanja krize:

1. *strukturne pomanjkljivosti* v organiziranosti podjetja ali napake ob ustanovitvi podjetja, so skupina vzrokov, ki pomenijo pomanjkljivosti in napake, ki so nastale že ob ustanovitvi podjetja. Največkrat gre za napačno izbiro dejavnosti (storitev ali izdelkov) ter neraziskanost trga. Vzrok so lahko tudi napačno zastavljeni cilji podjetja ter pomanjkljivo podjetniško znanje, kakor tudi ustanovitev podjetja na napačnem kraju, s premajhnim obsegom kapitala, kot bi bil potreben, ipd. Praviloma družbe z navedenimi vzroki prenehajo poslovati v treh do sedmih letih po ustanovitvi, saj je te pomanjkljivosti zelo težko odpraviti. Potrebni so večji posegi, strukturne spremembe in dokapitalizacija. Običajno je bistveno drugačna usmeritev poslovanja podjetja mogoča le z novim vodstvom v podjetju;
2. *nenavadni in nepričakovani dogodki*, so skupina vzrokov, na katere podjetje praviloma nima vpliva: naravne in druge katastrofe, katerih posledica je uničenje premoženja podjetja, ali pa odškodninski zahtevki tretjih oseb, ki bremenijo podjetje. Sem spadajo bolezni delavcev, dolgotrajne stavke delavcev, zakonski posegi, ki prepovedujejo poslovanje, ipd. Sanacija podjetja ima velike možnosti za uspeh, če se je ohranil trg in znanje, ter se izvaja, če je

možno nadomestiti izgubljeno premoženje oziroma podjetje oprostiti obveznosti do tujih virov sredstev, z dokapitalizacijo ali/in s postopkom prisilne poravnave ;

3. *zunaj-podjetniške okoliščine*, so skupina vzrokov (predvsem) na področju politike, ki dolgoročno negativno vplivajo na finančno poslovanje in ogrožajo obstoj družbe. Med te okoliščine, ki lahko povzročijo eksistenčne probleme v družbi, spadajo zakonske spremembe v gospodarjenju, ekologiji, socialni varnosti. Pogosto se ti vzroki, obravnavajo oziroma zamenjujejo z notranjimi vzroki, ter povzročajo razdor znotraj podjetja. Delavci pogosto obtožujejo vodstvo, da je nesposobno rešiti podjetje in svojo nemoč izražajo proti vodstvu podjetja namesto proti politiki. Veliko takih primerov je bilo na primer ob razpadu jugoslovanskega trga v začetku devetdesetih let, posledica katerega je bila gospodarska kriza v Sloveniji in dolgotrajne agonije v podjetjih, ki se niso prilagodila na te spremenjene zunaj-podjetniške okoliščine. Pri zunaj-podjetniških vzrokih se vedno pričakuje pomoč okolja, saj so te ovire v pristojnosti politične oblasti. Rešitev nastale situacije je v prvi vrsti v odstranitvi nastalih ovir s strani političnih oblasti ter v zaustavitvi agonije s prilagoditvijo novim razmeram v čim krajšem času z ustrezno sanacijo podjetja;
4. *med-podjetniški vzroki*, so skupina vzrokov, ki navadno ovirajo nastop podjetja na trgu, kot so spremembe potrošniških navad, tehnične novosti in ponudba konkurentov na trgu, spremembe pri nabavi in zagotavljanju surovin, ipd.. Če se podjetje ni pripravljeno prilagoditi novim tržnim razmeram, se neuspeh in krizo lahko hitro in uspešno sanira s spremembo vodstva podjetja;
5. *notranji podjetniški vzroki*, ki se nanašajo na organizacijo podjetja, kadrovske strukturo, ipd., so skupina vzrokov, ki so posledica neustreznega vodenja kadrovske politike ali nadzora nad njo, običajno zaradi nesposobnosti ali nezainteresiranosti vodstva. Rešitev je predvsem v reorganizaciji in v spremembi vodstvene strukture. Zlasti je pomembna kvalifikacijska usposobljenost poslovodstva za vodenje podjetja in nadzor nad ustrezno kadrovske politiko, s poudarkom na ustrezni strukturi poslovodstva ter poslovni evidenci in načinom informiranja v podjetju.

Med najpogostejšimi vzroki, ki pripeljejo podjetje v finančne težave in SP, so finančni dejavniki (premalo kapitala, preveč dolga, splošne ekonomske razmere, itd.), ki so rezultat napačnih odločitev in medsebojno povezanih slabosti, ki jih lahko posredno ali neposredno pripišemo vodstvu. Med vzroki so tudi ekonomski dejavniki (težave v dejavnosti oz. v panogi, neustrezna lokacija, itd.) ter v manjši meri razne nesreče, katastrofe, napake, goljufije in drugi dejavniki. Poznamo tudi primere, ko se je vodstvo odločilo napačno, ker je razpolagalo s slabimi informacijami. SP so mnogo pogostejši pri majhnih podjetjih kot pri velikih, saj so nekatera podjetja prevelika in tako pomembna, da jih država z različnimi intervencijami rešuje pred stečajem z namenom ohranitve delovnih mest ali konkurenčnosti v panogi, zaradi zaščite banke, idr. Tako so se ob nastanku krize poslovnega sistema Mura v septembru 2009 v reševanje aktivno vključili predstavniki Soda in vlade s predsednikom Borutom Pahorjem na čelu ter tudi Ministrstvo za gospodarstvo z ministrom Lahovnikom na čelu. Tudi v primeru krize v družbi Merkur d.d., po razglasitvi insolventnosti družbe s strani uprave dne 16.9.2010 zaradi njene dolgoročne plačilne nesposobnosti oziroma prezadolženosti, je aktualna ministrica Darja Radič obljubila Merkurju načelno podporo pri postopku PP. Zagovarjala je stališča, da Merkur ne sme v stečaj, saj bi takšen izid imel katastrofalne posledice za regijo, za podjetja, ki so posredno ali

neposredno vezana na Merkur, in za njihovih 15.000 zaposlenih (Tekavec & Križnik, 2010, str. 3).

Zunanji vzroki krize v podjetju

Zunanji vzroki krize so lahko vezani na spreminjanje poslovnega okolja v okviru nacionalnega gospodarstva, na primer na zaostritve zakonodaje ali povečanje davčnih obremenitev. Lahko pa so v pretežni meri posledica otežitve razmer na nivojih in v obsegu, ki presega okvire države. Nevarnostim notranjih vzrokov za krizo, ki lahko nastopijo kadarkoli v življenjskem ciklusu gospodarske družbe, so se v Sloveniji proti koncu 90-tih let pridružili zunanji pritiski, ki so notranje napake še potencirali. Slovenija je s svojim gospodarstvom plačala zelo visoko ceno zaradi lokalnih in mednarodnih političnih in gospodarskih sprememb: padec Berlinskega zidu v letu 1989, razpad Jugoslavije, osamosvojitve Slovenije in vključitev v EU ter globalna kriza, ki se je začela septembra 2008 po zlomu ameriške investicijske banke Lehman Brothers. Slovensko gospodarstvo je globalna kriza zelo prizadela, ker smo odvisni izvoza, ki pomeni skoraj 60 % BDP, pri čemer pa so naši trgi v glavnem evropski trgi. Premalo smo usmerjeni v trge, ki rastejo, torej v države BRICS.² Nastal je namreč trojni učinek: nismo imeli še izvedenih strukturnih reform, nismo izboljšali konkurenčnosti, nismo bili na rastočih trgih. Zato naše okrevanje v primerjavi z nekaterimi drugimi tranzicijskimi državami poteka počasneje. Problem je tudi v tem, da je bila privatizacija v Sloveniji samo delno izvedena. Smo namreč še vedno država z največjim deležem države v gospodarstvu v EU, naša privatizacija torej v tem smislu ni dokončana. Lastništvo države samo po sebi ni problematično, problem je v tem, kako se obnaša do lastništva, kako razume lastnino in vodenje podjetja. Država se vmešava v vodenje podjetij s tem, da zamenjuje menedžerje stihijno, politično, kar velja za vse naše dosedanje vlade. Neodgovorno vedenje naših vlad se znižuje kredibilnost Slovenije kot države. Kar se je privatiziralo, se je privatiziralo po čudnih pravilih, postopkih in procesih. Tudi menedžerski prevzemi so lahko dobri, če se menedžerji, ki so prevzeli podjetja, obnašajo kot odgovorni lastniki. Pri nas smo bili večinoma nemočne priče izžemanju prevzetih družb. Ker globalna kriza še traja in jo povzročajo dejavniki, na katere gospodarska družba in njeni akterji ne morejo vplivati, se pri tej problematiki v teoretičnem delu naloge nisem posebej zadrževal, ampak sem jo obravnavam v praktičnem delu.

Vzroki krize v slovenskih malih in velikih podjetjih

Poleg že uveljavljenih podjetij, pretežno proizvodnih, ki so ob nastanku slovenske države doživljala velike spremembe, je vzporedno tekел proces ustanavljanja velikega števila majhnih hitro rastočih podjetij (gazel), zlasti na področju storitev, od katerih jih je veliko imelo samo enega zaposlenega. Vzroki krize v že uveljavljenih podjetjih se nekoliko razlikujejo od vzrokov v novih podjetjih. Vzroki krize poslovanja in porasta števila stečajev med tranzicijo je pri uveljavljenih, večinoma velikih podjetjih, potrebno iskati v drastičnem zmanjšanju trgov in hkratnem vstopu nove, tuje konkurence, preveliki togosti podjetij pri uvajanju sprememb, zlasti glede na vse hitrejša spreminjajoča se okolje, neustrezni izobrazbeni strukturi in prevelikem

² Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska, Južna Afrika.

številu zaposlenih. Tako imamo danes še veliko podjetij, ki se še niso uspela ustrezno preobraziti in zato vse pogostejše zahajajo v krizo poslovanja, nastop svetovne krize v letu 2008 pa je krize v podjetjih še poglobil in pospešil. Lahko rečemo, da če v podjetju nimate visokih ciljev in zaupanja na vseh ravneh, ste v krizi. V podjetju morajo kadrovski menedžerji nenehno poudarjati pomembnost poslanstva podjetja in predvsem vrednot. Podjetja, ki imajo visoke skupne cilje, ki so predrli prag ambicioznosti, kjer imajo visoko stopnjo sodelovanja in zaupanja, so izredno uspešna. Če tega nimajo, so v krizi.

Pri malih podjetjih pa je porast SP verjetno treba predpisati dejstvu, da je večina malih podjetij pri nas kapitalsko neustreznih, v pomanjkanju finančnih sredstev, v premajhnem trgu, premajhni podpori države ter da so se s podjetništvom začeli ukvarjati tudi tisti, ki niso bili sposobni in usposobljeni za podjetništvo in tržno tekmo, kjer vedno nekdo izgubi. Obstoj novega podjetja je odvisen od rasti in razvoja podjetja, rast podjetja pomeni večanje prodaje, širjenje zmogljivosti, povečevanje kapitala in postavk v financah, razvoj pa pomeni nabiranje znanja in izkušenj ter izboljševanje kakovosti procesov. Če širjenja novega podjetja ni, tako podjetje stagnira in njegova prihodnost je vprašljiva. Interes novih podjetij je, da z rastjo in razvojem dosežejo tako raven poslovanja, ki bi jim omogočala največji izkoristek ekonomije obsega in najbolj učinkovito poslovanje oz. ustvarjanje maksimalnega donosa na vloženi kapital. Pri prehodih iz ene stopnje v drugo (iz malega v srednje veliko in iz tega v veliko podjetje), prihaja do pogostih in med seboj različnih kriznih situacij, na katere se mora družba ustrezno odzvati, če se ne odzove pravilno ali če se ustavi v kritični situaciji in ne napravi preskoka v naslednjo stopnjo rasti, lahko propade. Poleg notranjih in zunanjih razlogov za pojav krize in propad novih in/ali že uveljavljenih podjetij, lahko rečemo, da so za to krivi samo in edino ljudje, ki v tem podjetju delujejo, sodelujejo in uresničujejo del svojih interesov. Če torej podjetje pride v krizno obdobje in obstane na mestu, sta iz krize le dve poti, ali nadaljnja ekspanzija podjetja, ali propad.

1.3 Ukrepi za rešitev krize in zakonske možnosti reševanja krizne situacije

Ukrepe za reševanje krize v podjetju lahko razdelimo v dve skupini, in sicer ukrepe na področju poslovne politike podjetja in ukrepe na področju finančne politike, ki pa se pri uspešnem reševanju podjetja medsebojno prepletajo in dopolnjujejo, pri čemer se proces reševanja krize v vsakem podjetju odvija drugače, odvisno od položaja podjetja.

Andrašec (2002, str. 11-12) navaja, da so najpomembnejši ukrepi reševanja podjetja iz krize naslednji:

1. *Zamenjava menedžmenta*, ki je običajno vzrok, da je podjetje zašlo v težave.
2. *Vzpostavitev oziroma izboljšanje finančnega nadzora*, saj je slab nadzor nad financami eden glavnih vzrokov finančne krize. Potrebna je analiza trenutnega stanja, dosleden centralni finančni nadzor in projekcija denarnih tokov.
3. *Opredelitev vsebine in velikosti tržnega programa oziroma izdelava nove proizvodno-tržne strategije*: strategije kratkoročnega preživetja in strategija dolgoročne ozdravitve podjetja.
4. *Spremembe v organizacijski strukturi* kot rezultat dezinvestiranja ali pa sprememb v proizvodno-tržni strategiji, ipd.

5. *Analiza in znižanje stroškov poslovanja*: stroškov materiala, dela, storitev, stroškov financiranja in različnih posrednih stroškov, kot rezultat novega proizvodno-tržnega programa ali nove organizacije podjetja, finančnega prestrukturiranja, itd.
6. *Določitev velikosti in strukture potrebnega premoženja oziroma sredstev* v skladu z novo proizvodno-tržno strategijo in s tem povezano dezinvestiranje oziroma odprodaja sredstev, ki jih podjetje kratkoročno in dolgoročno ne bo potrebovalo. S tem dosežemo hiter dotok nujno potrebnih denarnih sredstev.
7. *Določitev velikosti in strukture potrebnega kapitala oziroma virov financiranja* ter s tem doseči finančno prestrukturiranje virov sredstev, s pridobitvijo svežih finančnih sredstev (povečanje osnovnega kapitala z denarnimi vložki), z odložitvijo vračila dolga in/ali zmanjšanjem dolga.
8. *Investiranje*, za katero se podjetje običajno odloči po zagotovitvi kratkoročnega preživetja, saj investiranje zahteva finančna sredstva, ki jih podjetje v krizi običajno nima, razen v primeru, da podjetje kupi neko drugo podjetje in vanj investira.

Strogo finančne ukrepe je Andrašec (2002, str. 12) razdelila v pet skupin:

- ukrepi na področju plačilne sposobnosti, z izločitvijo nepotrebnega premoženja ter z izboljšanjem velikosti in strukture premoženja in kapitala;
- ukrepi na področju lastnega (notranjega) financiranja, to je z dokapitalizacijo;
- ukrepi na področju tujega financiranja oziroma ukrepi finančnega prestrukturiranja;
- ukrepi za zmanjšanje odhodkov financiranja, s skrbno analizo posameznih vrst odhodkov (obresti, tečajne razlike, konverzije, prispevki in davki);
- urejanje poslovanja z bankami in drugimi večjimi upniki, ki bistveno vplivajo na razpoložljivost denarja in na poslovni rezultat.

Glavni problemi, s katerimi se srečujejo rastoča podjetja, so največkrat povezani s trgom, kjer se pogoji poslovanja lahko hitro spremenijo. Trg, na katerem menedžment gradi rast podjetja, se lahko izčrpa ali zasiti, lahko se zmanjša kupna moč; hitremu razvoju tehnologije podjetje finančno ni sposobno slediti, itd. Najbolj pogosto pa so za neuspeh krivi kadri, ki ne zmorejo več dohajati sprememb. Pavlakovič (2002, str. 3 in 4) in Stariha (2005, str. 5) v svojih diplomskih delih navajata, da po mnenju Tajnikarja iz ekonomskega vidika obstajajo – poleg prodaje podjetja – tri skupine načinov reševanj podjetij zaradi poslovnega neuspeha: poslovni preobrat (reorganizacija ali prestrukturiranje), ustanovitev tako imenovanih feniksov, in stečaj.

1. *Preobrat podjetja*. Če pravočasno ukrepa, se lahko podjetje ob nastopu resnih finančnih težav s tem izogne stečaju. Za uspešen začetek preobrata ima približno 3 mesece časa. Preobrat v podjetju lahko razdelimo na dve fazi: prvo fazo imenujemo prva pomoč in je omejena na kratko obdobje, največ do pol leta; druga faza lahko traja tudi več let. V fazi prve pomoči bi morali najprej ugotoviti, ali obstajajo možnosti, da podjetje iz nelikvidnega stanja spremenimo v podjetje z ustrezno likvidnostjo in pozitivnimi profiti, ali pa je bolj smiselno priznati dokončni neuspeh in podjetje prepusti SP ali likvidaciji. Potrebno je natančno pregledati dogovore z investitorji in kreditorji, z dobavitelji in kupci, pa tudi z lastniki. S temi dogovori, ki imajo elemente poravnave po Obligacijskem zakoniku, lahko podjetje sklene moratorij z dobavitelji za plačevanje starih terjatev in moratorij z vlagatelji

dolžniškega kapitala za odplačevanje glavnice. Na tej podlagi podjetje pred koncem prve pomoči izdela načrt za pravi preobrat.

V drugi fazi preobrata, ki obsega tri stopnje, je potrebno najprej natančno identificirati težave in izdelati poslovni načrt z opredelitvijo vseh poslovnih funkcij. Za tri tipične probleme v podjetju (negativni trajni kapital, izgubo iz operativnega poslovanja in izguba iz finančnega poslovanja) obstaja več rešitev: dokapitalizacija, povečanje cen, znižanje proizvodnih stroškov in osebnih dohodkov, povečanje količine proizvodnje in prodaje, prestrukturiranje obveznosti podjetja, itd. Naslednji korak bi lahko poimenovali »Naredi, kar se da z obstoječimi resursi«. Tukaj gre za kratkoročno uresničevanje načrtovanega preobrata podjetja, s povečanjem prihodkov in zmanjšanjem stroškov. To je iskanje rešitev z obstoječimi proizvodnimi zmogljivostmi, proizvodi in trgi, brez velikih kadrovskih sprememb: s popisom in prodajo zalog, spremljanjem stroškov, analizo delovnih mest, vpeljavo učinkovite in primerne organizacijske strukture, itd. Zadnja stopnja pa prinaša radikalne spremembe za dolgoročno stabilno in uspešno poslovanje na vseh področjih, tako v kakovosti kot v obsegu proizvodnih zmogljivosti, veliko prestrukturiranje na trgu in spremembe v organizaciji podjetja ter strukturi kapitala (Tajnikar, 2000, str. 35).

2. Ustanovitev feniksov kot način reševanje podjetja iz krize pride v poštev pri večjih podjetjih. Staro podjetje, ki ga ni mogoče rešiti, zapeljemo v stečaj, na 'pogorišču' tega podjetja pa lastniki, po poplačilu upnikov, v prostorih starega podjetja ustanovijo več novih podjetij. Tajnikar poudarja, da feniksi nikoli niso celote starih podjetij, pač pa zgolj posamezni deli starega podjetja. Če bi bilo možno narediti profitno podjetje iz celote, potem bi to naredili s preobratom in ne s feniksi.
3. Stečaj podjetja v mnogih primerih ni slaba rešitev, saj s tem dosežemo, da se tisto delovanje podjetja, ki prinaša izgubo, hitro ustavi. Stečaj je pravi odgovor tudi takrat, ko podjetje nima več kupcev oziroma je izgubilo glavne kupce in jih ni možno nadomestiti v razumnih rokih. Eden od razlogov je lahko tudi nezmožnost pokrivanja finančnih obvez, zato dobavitelji ustavijo dobavo, kar ustavi proizvodnjo. Lahko pa se zgodi tudi, da podjetje zapustijo ključni ljudje ter se znajde v operativnih in razvojnih težavah.

Pintar (1994, str. 20-23) je razdelil stečaje na nesrečne stečaje, stečaje zaradi neznanja in na programirane (načrtovane) stečaje. Meni, da programirani stečaji nastanejo zaradi družbene nesposobnosti pri prilagajanju spremembam v gospodarstvu. Ker ima podjetje npr. heterogene in nedonosne proizvodne programe in / ali preveč zaposlenih, se zaveda, da ne more biti ekonomsko donosno, zato ustanovi hčerinsko družbo, na katero prenese vsa osnovna sredstva, matici pa pripadajo vrednostni papirji. Premoženje matice se zmanjša, v primeru stečaja upniki dosežejo poplačilo terjatev v višini premoženja matice in vrednostnih papirjev hčerinskega podjetja. Posledice so možnost plačila upnikom in zaposlitev delavcev v novem podjetju ter večja mobilnost kapitala in porazdelitev tveganja.

1.4 Možnosti pozitivnega preobrata za slovenska podjetja na globalnem trgu

Poglejmo, kakšne pozitivne možnosti so sploh na voljo slovenskim podjetjem v globalnem gospodarstvu, kjer naši največji sistemi komaj dosegajo moč malih in srednjih podjetij v svetovnem merilu. Formule uspeha so štiri (Vizjak, 2010, str. 36) in jih lahko ponazorimo kot štiri tipe zmagovalcev: *panožni globalist*, *mednarodni zmagovalec*, *regionalni heroj* in *lokalni specialist*. Naša podjetja se lahko samo odzovejo na ukrepe panožnih globalistov, sama pa ne morejo uporabiti te formule uspeha. Zato se morajo odločiti za eno od naslednjih treh.

Avtor članka v analizi 80 največjih podjetij v Sloveniji ugotavlja, da je 10 % prihodkov doseženih v podjetjih, ki so mednarodni zmagovalci. Značilnost mednarodnega zmagovalca je hitra rast prihodkov, ki jo dosega z usmerjanjem rasti v mednarodne produktne niše. Te osvaja z edinstvenimi produktnimi sposobnostmi. Mednje spada na primer Gorenje z edinstvenim dizajnom in inovativnostjo na področju bele tehnike. Svojo rast pospešujejo z izbranimi prevzemi in kooperacijami. Gorenje je v preteklem desetletju sklenilo sodelovanje z nekaterimi vodilnimi svetovnimi oblikovalci in uspešno izvedlo nekaj prevzemov v tujini, na primer podjetja Mora – vodilnega proizvajalca štedilnikov na Češkem – in ATAG, vodilne blagovne znamke gospodinjskih aparatov v Beneluksu. Formula uspeha mednarodnega zmagovalca je dolgoročno najbolj stabilna strategija, ki manjšim in srednjim podjetjem omogoča neodvisnost tudi v najbolj koncentriranih panogah. Primer za to formulo uspeha je Red Bull, ki uspešno tekmuje v panogi gaziranih pijač, v kateri imata Coca Cola in Pepsico skupaj več kot 70 % svetovnega tržnega deleža.

Večina velikih slovenskih podjetij si s svojo strategijo prizadeva postati regionalni heroj v Jugovzhodni Evropi. Stabilno pozicijo regionalnega heroja je že dosegel Mercator. Ta ima v trgovski panogi Slovenije vodilno pozicijo in na drugih ključnih trgih Jugovzhodne Evrope, na primer v Srbiji in na Hrvaškem, drugi najvišji tržni delež. Slovenskim podjetjem, ki ne uspejo postati regionalni heroj ali mednarodni zmagovalec, ostane le, da se kot tarča prevzema priključijo nekemu večjemu podjetju ali se usmerijo v profil lokalnega specialista.

1.5 Insolvenčni postopki – cilji in značilnosti postopkov PP in SP

Prof. dr. Šime Ivanjko z Inštituta za gospodarsko pravo pri Pravni fakulteti Maribor ugotavlja, da je bilo preteklo desetletno obdobje razvoja slovenskega gospodarstva zaznamovano s podjetniškimi krizami, dolgotrajnimi agonijami velikih gospodarskih sistemov, neuspešnimi PP in slabo vodenimi SP. K omenjeni problematiki se je pristopilo populistično, ob odsotnosti ekonomske in pravne stroke, s poudarjeno metodo političnega reševanja gospodarskih težav. »Obstoj podjetniških kriz in nujnost PP, finančnih reorganizacij in tudi SP ni stvar samo preteklega obdobja, temveč pojav, s katerim se vedno znova srečujemo. Pri reševanju omenjenih težav je država z mednarodnimi pravnimi akti vsak dan bolj omejena, populistični način reševanja teh vprašanj je neučinkovit, klasična znanja o stečaju kot generalni izvršbi ne zadoščajo, konkurenca pa z veseljem izkorišča naše podjetniške krize in prezadolženost poslovnih partnerjev. V sodobnem svetu so razvite številne metode ugotavljanja prvih znakov podjetniške krize in njihovega odpravljanja, zlasti pa stroka uspešno koristi tudi podjetniške krize kot izziv za novo kvalitetnejše nadaljevanje gospodarskega življenja«, pravi prof. dr. Ivanjko in dodaja, da je v Evropi že uveljavljena ideja, da se opusti izvajanje klasičnega

uničevalnega stečaja, ki je bil izoblikovan v drugačnih družbeno ekonomskih pogojih gospodarjenja, in stečajne postopke nadomestili z insolvenčnimi postopki, katerih cilj je ohranitev delovanja podjetja in poplačilo upnikov iz njegovega donosa, ne pa z razprodajo dolžnikovega premoženja.

Prof. dr. Šime Ivanjko nadalje ugotavlja (Ivanjko, 1991, str. 595) da velja SP za enega najslabših in najmanj učinkovitih načinov poplačila upnikov, v katerem z razprodajo in unovčenjem premoženja tekom SP prihaja do delnega poplačila upnikov s številnimi drugimi negativnimi posledicami, saj se v SP vse druge vrednosti, kot so položaj na trgu, organizacija, znanje delavcev in vodstva, ter podobno, izničijo brez kakršnekoli koristi za upnike. Stečaj je bil v svoji zasnovi primeren le v obdobju, ko je bila vrednost premoženja enaka vrednosti podjetja, kar pa danes ne velja več, saj je večinoma vrednost podjetja večja kot vrednost premoženja. SP so zato začeli nadomeščati postopki za saniranje dolžnika, s katerimi se prepreči SP in s tem izgubo funkcionalne vrednosti. Andrašec (2002, str. 5) ugotavlja, da se je v zadnjih desetletjih SP preoblikoval iz postopka, katerega namen je bilo poplačilo upnikov, v postopek, katerega namen sta nova razporeditev podjetniškega premoženja in omogočanje nadaljevanja dejavnosti v drugačnih organizacijskih in pravnih oblikah.

1.5.1 Značilnosti postopkov PP

Namen postopkov PP je odprava dalj časa trajajoče plačilne nesposobnosti (insolventnosti) ali prezadolženosti dolžnika, zaradi katerih se nad dolžnikom lahko prične SP. Zakon omogoča dolžniku, da upnikom predlaga sklenitev PP, v kateri naj bi se, pod nadzorom sodišča, s sodelovanjem upnikov, namesto razprodaje premoženja dolžnika, v primeru SP, premoženja dolžnika ponovno usposobilo v njegovi gospodarski funkciji ustvarjanja dobička oz. nove vrednosti. Dolžniku je s tem dana možnost, da se v postopku PP, s finančno reorganizacijo (oz. finančnim prestrukturiranjem) in sanacijo poslovanja podjetja, omogoči poplačilo dolgov upnikov tekom nadaljnjega poslovanja podjetja in nadaljnje normalno poslovanje podjetja, po zaključenem postopku PP. S sklenjeno in potrjeno PP dolžnik doseže, da se njegovi dolgovi zmanjšajo in/ali odložijo v skladu s pogoji PP, pri čemer si dolžnik z izvedbo ustreznih metod finančne reorganizacije oziroma finančnega prestrukturiranja zagotovi pogoje za nadaljnje poslovanje.

Sklenitev PP ne učinkuje ugodno le v sferi dolžnika, ampak tudi v sferi upnikov, saj zagotavlja, da bo dolžnik tudi v bodoče ostal aktiven dejavnik gospodarskega procesa, kar upnikom nudi potencialno možnost da dobijo svoje terjatve poplačane celo v višjem obsegu kot v primeru, ko bi se nad dolžnikom začel in do konca izvedel SP. Načelo subsidiarnosti v stečajnem pravu terja, da se pred začetkom SP preizkusi ali so nemara podane možnosti za prestrukturiranje dolžnika v okviru PP s finančno reorganizacijo. Postopku PP se posveča vedno več pozornosti, ker imajo številna podjetja, ki so se znašla v krizi in so le korak do stečaja, tudi zdrava jedra t.j. zdrave dele podjetja, zaradi katerih jih je vredno ohraniti. Zato je postopek PP po prvem valu stečajev po letu 1991, začel pridobivati na pomenu.

V postopku PP je posebno pomemben del postopka načrt finančne reorganizacije (oz. finančnega prestrukturiranja) podjetja s katerega potrditvijo s strani upnikov je PP v podjetju sprejeta. Načrt finančne reorganizacije (oz. finančnega prestrukturiranja – NFP) predstavlja skupek ekonomsko–finančnih metod, ki jih bo dolžnik v roku predvidenem v načrtu opravil z namenom odpraviti vzroke, ki so povzročili dalj časa trajajočo plačilno nesposobnosti (insolventnosti) in prezadolženost podjetja. V skladu z ZPPSL je načrt moral biti sodišču predložen v zakonsko predpisanem roku oz. mora biti sedaj v skladu z določbami ZFPPIPP del predloga za uvedbo postopka PP, z zakonsko določenimi sestavinami, med drugim tudi s poročilom oz. mnenjem pooblaščenega ocenjevalca vrednosti podjetja. Do uvedbe ZFPPIPP je bilo dosti načrtov finančne reorganizacije (oz. finančnega prestrukturiranja), ki so jih podjetja predložila sodišču, pomanjkljivih in jih je sodišče vrnilo v popravek, kar pa je vse podaljševalo čas do naroka za glasovanje o PP in predvsem čas reševanja nakopičenih problemov v podjetju. Glede na predložen NFP se upniki odločijo, ali bodo glasovali za ali proti PP, zato mora biti NFP izdelan na trdnih temeljih in vsebinsko popoln, ter sprejemljiv za večino upnikov.

1.5.2 Značilnosti stečajnih postopkov

SP pustijo za sabo ne samo mikroekonomske, ampak tudi makroekonomske posledice, zlasti SP velikih podjetij. SP velikega podjetja na podeželju privede do povečanja brezposelnosti in osiromašanja podeželskega prebivalstva, kar je že samo po sebi večni problem države. Izguba delovnih mest hkrati pomeni tudi izgubo znanja o določenih proizvodnih in storitvenih procesih, ki se je pogosto izoblikovalo več desetletij oz. celo stoletij, velikokrat pomeni tudi izgubo receptur in drugih strokovnih znanj, ki jih največkrat, z odhodom zaposlenih in prodajo strojev in opreme, ni več mogoče obnoviti. Propad podjetja velikokrat pomeni izgubo blagovnih znamk ter za porabnike zmanjšanje ponudbe na trgu, ki jo običajno hitro nadomestijo drugi, večinoma tuji ponudniki sorodnih oz. podobnih proizvodov in storitev. Povečano število SP in likvidacij povzroči zmanjšanje bruto domačega proizvoda in primanjkljaj v socialni, zdravstveni in pokojninski blagajni. Poleg teh dobro vidnih znakov, pa SP in likvidacije podjetij, povzročijo nekatere manj vidne in merljive posledice, tako porast »sive ekonomije« in znižanje nivoja »splošnega optimizma« oz. klime v državi, ter povečujejo možnost socialnih nemirov.

Namen SP je ustrezno urediti pravna razmerja med stečajnim dolžnikom in skupnostjo njegovih upnikov pod nadzorom sodišča. SP se vodi zaradi uresničitve interesa upnikov, da z unovčevanjem premoženja stečajnega dolžnika, dosežejo plačilo svojih terjatev hkrati in v enakem deležu kot drugi upniki, ki so v razmerju do stečajnega dolžnika v enakem položaju. Poleg procesnih predpostavk mora biti za začetek SP izpolnjena tudi materialnopravna predpostavka, da je dolžnik postal insolventen, to je trajneje nelikviden in/ali dolgoročno plačilno nesposoben. Da se SP opravi oziroma izvede, pa morajo biti podane tudi naslednje predpostavke za vodenje SP: pravni interes upnikov, da dosežejo poplačilo svojih terjatev, obstoj primerno velike stečajne mase (kritno načelo) in obstoj najmanj dveh upnikov.

1.5.3 Podjetje v krizi: v prisilno poravnavo ali v stečaj?

Ko postane podjetje insolventno, se postavi vprašanje, ali podjetje ohraniti v postopku PP, ali pa ga ukiniti v postopku likvidacije oziroma stečaja. Na splošno je odločitev odvisna od ekonomske vrednosti saniranega podjetja v primerjavi z vrednostjo prodanega premoženja tega podjetja, pri čemer je potrebno upoštevati tudi stroške, ki jih zahteva uspešna reorganizacija podjetja. V postopku PP je običajno upnikom ponujena predvidena večja vrednost reorganiziranega podjetja v primerjavi z likvidacijsko vrednostjo podjetja. Likvidacijska vrednost podjetja pa je odvisna od specializacije sredstev podjetja in prodajne vrednosti sredstev.

S stališča družbe kot celote in s stališča lastnikov podjetja je smiselno poskusiti reorganizirati podjetje in nadaljevati s poslovanjem, če je ekonomska vrednost podjetja večja kot njegova likvidacijska vrednost. V nasprotnem primeru je boljša rešitev likvidacija podjetja. Ukinitve je smiselna takrat, ko je podjetje z ukinitvijo vredno več, kot če bi nadaljevalo o opravljanjem dejavnosti v prihodnje, ali pa, ko je verjetnost za rešitev tako majhna, da nadaljnje poslovanje za upnike pomeni večje tveganje.

Tako kot likvidacija podjetja zahteva določene stroške postopka, zahteva stroške tudi uspešna reorganizacija podjetja, na primer: stroške zamenjave določene opreme, izboljšave v menedžmentu, izločitev nekurantnih zalog, itd. Z reševanjem krize v podjetju nastajajo tako neposredni stroški, ki so merljivi, kot tudi neposredni (oportunitetni) stroški, ki niso merljivi: najboljši zaposleni zapustijo podjetje, veliko delovnega časa se porabi za vodenje sodnih postopkov namesto za poslovanje, itd.; stroški finančnih svetovalcev, odvetnikov, računovodij, itd.). Seveda lahko finančna kriza v podjetju poleg stroškov prinese tudi nekatere koristi podjetju: koristi zaradi sprememb v vodstvu podjetja, zaradi sprememb v strategiji in organizacijski strukturi podjetja: odprodajo se nepotrebna sredstva podjetja, pride do investiranja, znižanja stroškov, izboljša se trženje, izdelajo se nove proizvodno-tržne strategije, itd. Izkoristijo se lahko zakonske možnosti postopka PP, saj je lažje doseči kompromis z vsemi upniki kot bi bilo to možno izvensodno.

PP v primerjavi s SP načeloma zveni manj usodno, saj vsebuje upanje, da bo podjetje v skrčeni različici preživelo. A to upanje je borno, saj se je v praksi večina PP doslej končala s SP, če ne takoj pa malo pozneje. Predvsem to velja za PP, ki so se vodile po stari zakonodaji (ZPPSL), ki je bila preohlapna in je omogočala zlorabe na račun upnikov, saj je dolžnik, ki je imel dovolj znanja, zlahka izigral upnike, in to s faktorjem osem pri glasovalni pravici. Danes na srečo tega ni več, mogoče je sedanja zakonodaja celo preveč toga, a glede navedenega pravila naj ostane toga. Med redkimi uspešnimi PP je primer Iskraemeco, ki še danes posluje. Učinki nove zakonodaje (ZFPPIPP), ki je doživela že tri spremembe, še niso jasni, saj PP po novi zakonodaji še niso končane, saj postopki do dokončnega poplčila upnikov trajajo običajno več let. Zakonodajalec upa, da bodo določbe ZFPPIPP izboljšale povprečno uspešnost postopkov PP, a praksa trenutno tega še ne potrjuje. Sodna praksa se bo oblikovala prav skozi take primere, kot je Merkur. Za upravitelja Merkurjeve PP se že ve, da se bo do najmanjše nianse držal črke zakona, da bo ravnal skrajno previdno, tudi če se bo zato podaljšal postopek. Ne zgolj zato, ker je primer tako zelo kompleksen, ampak tudi zato, ker je nenehno na očeh javnosti in stroke.

V našem gospodarstvu se še v veliki meri nepremišljeno uporabljajo postopki PP, stečajev in likvidacije, postopoma pa bo verjetno tudi pri nas prišlo do večje uveljavitve insolvenčnega prava in usklajenosti insolvenčne zakonodaje z evropsko. Dr. Alenka Žnidaršič Kranjc, lastnica in predsednica uprave zavarovalniškega holdinga Prva Group, je izjavila: »Moti in vznemirja me lahkotnost, s katero vse pogosteje in vse počez trosimo nasvete za strateške premike in odločitve. Pošiljanje podjetij v stečaj z javnimi pozivi je sprevrženost brez primere. Odločitev za SP je posledica realne ocene lastnika in upnika, v katerem procesu bo dobil več. Morda bi hitrejša odločanja za stečaj po vzoru ZDA resda omogočala ohranjanje zdravih delov podjetij v Sloveniji, ampak zaradi posebnosti našega trga bi lahko to pomenilo tudi, da teh podjetij in teh delovnih mest nikoli več ne bi bilo in denar ne bi bil nikoli vrnjen. Ali pa zadnjič izjava na banki: »Bolje, da jih spustimo v stečaj, kot da rešujemo, ker če rešujemo, bomo krivi mi, če pa gre v stečaj, pa tisti pred nami.« (Žnidaršič Kranjc, 2010, str. 11).

1.6 Razvoj insolvenčne zakonodaje od osamosvojitve Slovenije

Danes se namesto klasičnega stečaja v ospredje postavljajo insolvenčni postopki, klasično stečajno pravo pa se nadomešča z insolvenčnim pravom. Insolvenčno pravo lahko opredelimo kot celoto pravnih pravil, ki urejajo vsebino pravnih razmerij, ko dolžnik zaide v finančne težave in je zato ogrožena njegova dolgoročna plačilna sposobnost oziroma je že postal dolgoročno plačilno nesposoben. Cilj je razporeditev tveganj med udeleženci tržnega gospodarstva na predvidljiv, pravičen in pregleden način, v korist vseh vpletenih in gospodarstva v celoti (Plavšak, 2008, str. 19).

Temeljna zakona insolvenčnega prava po osamosvojitvi RS sta bila Zakon o finančnem poslovanju podjetij (Ur.l. RS št. 54/1999, 110/1999, 97/2000 Odl. US: UI 264/99-40, 50/2002 Skl. US: U-I-135/00-60, 93/2002 Odl. US: U-I-135/00-77, 117/2006-ZDDPO-2, 31/2007, 33/2007-ZSReg-B, 38/2007 Skl.US: U-I-117/07-7, v nadaljevanju ZFPPO), ki je določal ukrepe uprave, nadzornega sveta in družbenikov za odpravo trajnejše nelikvidnosti oziroma prezadolženosti ter Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL), ki je bil sprejet v letu 1993, ko se je Slovenija soočala z novimi razmerami tržnega gospodarstva. ZPPSL, ki je bil prilagojen razmeram in potrebam gospodarstva in družbe v tranziciji, je bil leta 1997 noveliran z zakonom o spremembah in dopolnitvah (ZPPSL-A), leta 1999 pa so bili dodani še nekateri popravki (t.i. Novela, ZPPSL-B). Oba navedena zakona je kasneje nadomestil Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP), ki je začel veljati 15. januarja 2008, uporabljati pa se je pričel s 1.10.2008, razen nekaterih določb, ki so se začeli uporabljati takoj. Kasneje so bile sprejete še novele navedenega zakona. Na temeljne zakone insolvenčnega prava se vežejo tudi določila Zakona o gospodarskih družbah (Ur.l. RS št. 65/2009-UPB3, 83/2009, Odl. US: U-I-165/08-10, Up-1772/08-14, Up-379/09-8, 33/2011, v nadaljevanju ZGD-1), Zakona o jamstvenem RS (Ur.l. RS št. 78/2006-UPB2, 47/2009 Odl. US: U-I-54/06-32 (48/2009 popr.), v nadaljevanju ZJSRS), Zakona o delovnih razmerjih (Ur.l. RS št. 42/2002, 79/2006-ZZZPB-F, 46/2007 Odl. US: U-I-45/07, Up-249/06-22, 103/2007, 45/2008-ZArbit, 83/2009 Odl. US: U-I-284/06-26, v nadaljevanju ZDR) in drugih zakonov. Insolvenčno

ureditev dopolnjujejo še posebna pravila, ki veljajo za finančne organizacije in so zajete v več zakonih (Zakon o bančništvu, Zakon o zavarovalništvu, itd.).

ZFPPIPP ureja tri področja (finančno poslovanje pravnih oseb ter o obveznostih družbe in njenega posloводства ob nastanku insolventnosti; postopke zaradi insolventnosti nad pravnimi in fizičnimi osebami; postopke prisilnega prenehanja pravnih oseb) in dve vrsti postopkov zaradi insolventnosti (postopek PP in SP: SP nad pravno osebo, postopek osebnega stečaja in postopek stečaja zapuščine). V tej nalogi smo se omejili na SP nad pravno osebo.

V nadaljevanju naloge navajam samo najpomembnejše določbe ZFPPIPP o SP, od katerih je odvisno (morebitno) nadaljevanje proizvodnje v teku SP in postopki prodaje, kar vpliva na ohranitev zdravih jeder družbe.

1.6.1 Obveznosti družb in drugih pravnih oseb pri nastanku insolventnosti

Temeljni cilj poslovanja gospodarske družbe v tržnem gospodarstvu je dolgoročna rast ob doseganju največje tržne vrednosti lastniškega kapitala. Pogoj za doseganje takega cilja je dolgoročna plačilna sposobnost podjetja, ki zagotavlja nadaljnje pogoje za uresničitev interesov vseh družbenih skupin, katerih interese podjetje povezuje. Osnovna obveznost družbe oziroma posloводства je poslovati tako, da so ti pogoji izpolnjeni. Morebitne finančne težave in plačilna nesposobnost posameznega podjetja ogrožajo tako interese njegovih lastnikov in njegovih zaposlenih, kakor tudi plačilno sposobnost drugih podjetij, s katerimi posluje, s tem pa interese lastnikov in zaposlenih v teh podjetjih. Vse skupaj negativno deluje na gospodarstvo kot celoto. Če je podjetje pod določenimi pogoji mogoče rešiti, obstaja nekaj možnosti reševanja, ki jih posloводство lahko uporabi. Če podjetje ni sposobno preživeti in nima obetov za prihodnost, ga je potrebno čim hitreje zapreti, da bi bila lahko njegova sredstva oziroma premoženje znova na razpolago za poslovanje zdravih podjetij. Dokler je podjetje kratkoročno in dolgoročno plačilno sposobno, je pri njegovem poslovanju prevladujoč interes lastnikov. To pomeni, da mora biti poslovanje usmerjeno v dolgoročno rast ob doseganju največje vrednosti lastniškega kapitala (Plavšak, 2008, str. 40).

Dodatne oziroma posebne obveznosti družbe in posloводства po ZFPPIPP nastanejo, ko posloводство družbe ugotovi, da je družba postala insolventna. Takrat stopijo v ospredje interesi upnikov in postanejo nadrejeni interesom lastnikov. Tu nastaneta dve dodatni obveznosti: obveznost analizirati vzroke insolventnosti in uveljaviti ustrezne ukrepe ter obveznost enakega obravnavanja upnikov. Zato mora posloводство v enem mesecu po nastanku insolventnosti izdelati poročilo o ukrepih finančnega prestrukturiranja, katerega namen je odprava vzrokov insolventnosti in zagotovitev pogojev, da bo družba znova postala kratkoročno in dolgoročno plačilno sposobna, sicer je boljša opcija stečaj. Poročilo mora vsebovati tudi mnenje posloводства o verjetnosti uspešnega finančnega prestrukturiranja. Če je verjetnost uspeha manjša od 50 %, mora posloводство vložiti popoln predlog za začetek SP. Poročilo mora vsebovati tudi presojo posloводства, ali je treba za uspešno finančno prestrukturiranje izpeljati povečanje osnovnega kapitala. Načrt prestrukturiranja mora pregledati pooblaščen ocenjevalec vrednosti podjetja, ki v poročilu poda mnenje o tem, ali je dolжник insolventen in ali obstaja

najmanj 50 % verjetnost (to je mejni prag – pravni standard), da bo izvedba načrta finančnega prestrukturiranja omogočila kratkoročno in dolgoročno plačilno sposobnost ter ali bodo upnikom s potrditvijo predlagane PP zagotovljeni ugodnejši pogoji plačila njihovih terjatev, kot če bi bil nad dolžnikom začet SP. Obe zahtevi predstavljata materialnopravni predpostavki za začetek postopka PP. Zmanjšanje in odložitev zapadlosti terjatev je ukrep finančnega prestrukturiranja, ki ga dolžnik lahko izvede samo v soglasju z večino upnikov (Plavšak, 2008, str. 41-59). ZFPPIPP sprva ni določal najnižjih deležev in rokov za odloženo plačilo; s sprejetjem novele ZFPPIPP-D (Ur. l. RS, št. 26, 2011), ki velja od 9.4.2011 dalje, pa je PP možna samo, če lahko dolžnik poplača najmanj 50 % terjatev v največ štirih letih. Pri kapitalskih družbah je možna tudi alternativna ponudba vsem upnikom, da namesto zmanjšanja in odločitev navadnih terjatev te konvertirajo v stvarni vložek.

1.6.2 Končanje nujnih poslov in nadaljevanje proizvodnje v teku SP

Po začetku SP je temeljna naloga upravitelja čim hitrejša unovčitev premoženja stečajnega dolžnika in poplačilo upnikov. S prenehanjem poslovanja dolžnika in hitrim potekom SP se običajno prepreči zmanjševanje stečajne mase, vendar pa je v nekaterih primerih možno stečajno maso povečati, s tem, da se začeta proizvodnja nadaljuje in dokonča ter se izdelki prodajo.

Končanje nujnih poslov, ki so v teku, nujna redna vzdrževalna dela na nepremičninah in opremi, in podobno, sodišče dovoli le v primeru, če se s tem prepreči zmanjšanje stečajne mase. Pri tem mora biti pričakovani neto prihodek od končanih izdelkov večji od ocenjenega prihodka brez dokončanja. Zaradi dokončanja se ne sme zavleči unovčenje stečajne mase in ne kršiti načelo omejevanja tveganj. Ker za delavce dolžnika po začetku stečaja velja 15-dnevni odpovedni rok, lahko upravitelj z njimi, poleg običajne ureditve evidenc in popisa premoženja, opravi tudi nujna dela za končanje nujnih poslov. S prodajo premoženja stečajnega dolžnika pa tako ali tako ni mogoče pričeti pred izdelavo otvoritvenega poročila, ki ga mora upravitelj predložiti sodišču v štirih mesecih po začetku SP (Plavšak, 2008, str. 244).

Nadaljevanje poslovanja pomeni nadaljevanje proizvodnje oziroma opravljanje drugih poslov iz dejavnosti stečajnega dolžnika. Dovoljeno je samo, če upravitelj presodi, da bo z nadaljevanjem poslovanja dosegel ugodnejše pogoje za prodajo uporabljenega premoženja kot poslovne celote. Sodišče dovoli nadaljevanje poslovanja, če upniški odbor s tem soglaša in če obstaja več kot 50 % verjetnost, da bo s prodajo poslovne celote dosežena višja kupnina kot če bi se prodajali posamezni deli tega premoženja. To praviloma velja, če je stečajni dolžnik na trgu nastopal z uveljavljeno blagovno znamko. Pri tem je dovoljeno prevzemati samo tista poslovna tveganja, ki so nujna za uresničitev interesa upnikov za poplačilo terjatev. Zaradi nadaljevanja poslovanja se ne sme zavleči unovčevanje premoženjske poslovne celote. Nadaljnje poslovanje stečajnega dolžnika se ustavi, če upravitelj v enem mesecu po izdaji sklepa o dovolitvi nadaljevanja proizvodnje ne da predloga za prodajo premoženja stečajnega dolžnika kot poslovne celote, oziroma če v enem letu od predloga za prodajo to premoženje (kot poslovna celota) ni bilo prodano. Nadaljnje poslovanje se ustavi tudi v primeru, ko stečajni dolžnik posluje s tekočo izgubo (Plavšak, 2008, str. 245 in 246).

1.6.3 Upravljanje in unovčenje stečajne mase

Z dnem začetka SP se oblikuje stečajna masa, v katero sodi vse dolžnikovo premoženje, ki ga ima dolžnik ob začetku stečajnega postopka ali ga pridobi tekom stečajnega postopka, z izjemo stvari in prejemkov, ki jih določa zakon.

Upravljanje stečajne mase v skladu s pravili SP dovoljuje le oddajo premoženja stečajnega dolžnika v najem in nalaganje denarnega dobroimetja v finančne instrumente. Najem ne sme zavleči unovčenja premoženja, zato je najemno pogodbo mogoče skleniti največ za dobo enega leta. Upravitelj lahko v soglasju s sodiščem v korist najemnika ustanovi predkupno pravico na premoženju, ki je predmet najema. Upravitelj mora za vsak posel upravljanja stečajne mase pred sklenitvijo pogodbe ali izvedbo drugega pravnega posla dobiti soglasje sodišča.

Med unovčenja premoženja stečajnega dolžnika spadajo: prodaja premoženja stečajnega dolžnika, izterjava terjatev stečajnega dolžnika do njegovih dolžnikov, izpodbijanje dolžnikovih pravnih dejanj ter odškodninski zahtevki do osebno odgovornih družbenikov stečajnega dolžnika in članov posloводства oziroma nadzornega sveta.

SP mora potekati hitro in brez nepotrebnega zavlačevanja. Zato mora upravitelj v štirih mesecih po začetku SP podati sodišču otvoritveno poročilo z načrtom poteka SP, ki mora vsebovati opis pravnih poslov in drugih dejanj v zvezi z unovčenjem posameznih vrst premoženja in roke izvedbe.

V skladu z načelom hitrosti SP je treba stečajno maso unovčiti takoj in po prodajni ceni, ki je tisti trenutek najvišja. S hitro prodajo premoženja stečajnega dolžnika dosežemo naslednje pozitivne učinke, ki praviloma pretehtajo iskanje višje cene: tekoči stroški vzdrževanja premoženja se znižajo, zmanjša se število zaposlenih v SP; prepreči se tehnološko staranje premoženja stečajnega dolžnika; omogoči se hitrejša glavna razdelitev stečajne mase upnikom; prodana sredstva dobijo novega lastnika, ki jih lahko hitro vključi v nov proizvodni proces (Plavšak, 2008, 246-248).

1.6.4 Prodaja premoženja stečajnega dolžnika

Prodaja premoženja stečajnega dolžnika določata dve temeljni načeli SP: načelo zagotavljanja najboljših pogojev za plačilo upnikov in načelo omejevanja tveganj. Upravitelj mora pred prodajo dobiti oceno vrednosti premoženja in prodajo opraviti z uporabo ustreznega licitacijskega načina, ki omogoča doseganje najboljšega izida za stečajno maso. Postopek prodaje se začne s sklepom o prodaji in poteka v naslednjih fazah:

Priprave za prodajo vključujejo oceno vrednosti premoženja in zbiranje drugih informacij za presojo najugodnejših pogojev prodaje. Pooblaščen ocenjevalec za posamezno vrsto premoženja mora v svojem poročilu oceniti tržno in likvidacijsko vrednost stečajnega premoženja. Likvidacijska vrednost je praviloma nižja od tržne vrednosti in podlaga za uporabo pravil o najnižji prodajni ceni (najmanj 50 % likvidacijske vrednosti).

Sklep o prodaji pomeni odločitev sodišča o načinu prodaje, izklicni ceni in znesku varščine. Sodišče lahko kot način prodaje določi samo javno dražbo ali zavezujoče zbiranje ponudb. Če postopek ni uspešen, lahko sodišče z dodatnim sklepom o prodaji določi, da se opravi nezavezujoče zbiranje ponudb zaradi prodaje na podlagi neposrednih pogajanj. Ta način prodaje se uporabi tudi, če vrednosti ni mogoče ugotoviti na podlagi primerljivih tržnih cen, ker v zadnjem obdobju ni bilo prodaj podobnega premoženja. Izklicna cena pri prvem sklepu o prodaji ne sme biti nižja od polovice ocenjene likvidacijske vrednosti. Sodišče s sklepom določi izklicno in izhodiščno ceno samo, če kot način prodaje določi javno dražbo ali zavezujoče zbiranje ponudb. Če postopek ni uspešen, lahko sodišče z dodatnim sklepom o prodaji določi izklicno ceno v znesku, ki je nižji od polovice ocenjene likvidacijske vrednosti, če s tem soglaša upniški odbor. V primeru zbiranja nezavezujočih ponudb zaradi prodaje na podlagi neposrednih pogajanj pa s tem sklepom ne določi izhodiščne cene. Znesek varščine je odvisen od izklicne oziroma izhodiščne cene, zakon pa določa le najnižjo dovoljeno vrednost.

Postopek izbire najugodnejše ponudbe je odvisen od načina prodaje. Začne se po pravnomočnosti sklepa o prodaji z razpisom javne dražbe oziroma z vabilom k dajanju ponudb, objavljenem na spletnih straneh Ajpesa. Javna dražba je javno vabilo k dajanju ponudb, s katerim se stečajni dolžnik zaveže, da bo sklenil prodajno pogodbo s tistim dražiteljem, ki bo na dražbi ponudil najvišjo ceno. Zavezujoče zbiranje ponudb je javno vabilo k ponudbi, s katerim se stečajni dolžnik zaveže skleniti prodajno pogodbo s ponudnikom najvišje cene, vendar ne nižje od izhodiščne cene; če več ponudnikov ponudi enako najvišjo ceno, pa s tistim, ki ponudi najkrajši rok plačila. Nezavezujoče zbiranje ponudb se od zavezujočega zbiranja ponudb razlikuje po tem, da izhodiščna cena ni določena. Namen takega zbiranja ponudb je najti interesente za nakup premoženja in s tistim, ki v neposrednih pogajanjih ponudi najvišjo ceno, skleniti pogodbo.

Prodajna pogodba se sklene z najugodnejšim ponudnikom. Zaradi preprečitve morebitnega nasprotja interesov so v zakonu določene osebe, s katerimi ni dovoljeno skleniti pogodbe o prodaji premoženja stečajnega dolžnika. Rok za plačilo kupnine ne sme biti daljši od treh mesecev po sklenitvi pogodbe. Če je ocenjena vrednost premoženja, ki je predmet prodaje, enaka ali večja od 15.000 EUR, je za sklenitev pogodbe potrebno soglasje sodišča.

Posebna pravila o prodaji posebnega premoženja se uporabljajo za prodajo: 1. vrednostnih papirjev ali blaga, s katerim se trguje na organiziranem trgu; 2. hitro pokvarljivega blaga; 3. netržnih zalog materiala, če je skupna vrednost posamezne vrste takih zalog manjša od 15.000 eurov; in 4. naslednjih vrst stvari, če je vrednost posamezne stvari manjša od 15.000 eurov: rabljene opreme ali strojev, trgovskega blaga in končnih izdelkov ali nepremičnin. Njihovo vrednost oceni upravitelj sam. Pri tej prodaji se uporabljajo posebna pravila, prilagojena posamezni vrsti blaga. Prodajo hitro pokvarljivega blaga lahko upravitelj izvede že pred pravnomočnostjo sklepa o začetku SP (Plavšak, 2008, 249-262).

1.7 Statistični podatki o SP in postopkih PP v Sloveniji v letih 1991 – 2010

Analizo števila SP in postopkov PP po razpadu bivše Jugoslavije, lahko naredimo na podlagi podatkov sodne statistike, ki jih vsako leto objavi Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije.

Iz statističnih podatkov v obdobju od osamosvojitve Slovenije do danes, je razvidno, da se po razpadu bivše Jugoslavije, sprva, močno povečalo število SP, sčasoma pa je začelo naraščati tudi število postopkov PP, saj je uvedba Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL) leta 1993, omogočila podjetjem rešitev podjetja v postopku PP, kot zadnjo možnost ohranitve podjetja ali njegovega zdravega dela pred SP, z namenom pomagati podjetjem iz težav in jih poskusiti rešiti, če obstaja možnost za normalno delovanje v prihodnje. Za obdobje 1991–1994 so na voljo le podatki o številu SP in rednih likvidacij ter o dobi trajanja teh postopkov, od leta 1995 naprej, pa so podani tudi podatki o številu in trajanju PP, ter drugi podatki.

Statistični podatki o številu SP in postopkov PP, ter drugih podatkov v obdobju 1991 – 2010 so razvidni iz Tabele 1. V primerjavi z letom 1992 se je leta 1993 se je število novih SP praktično podvojilo. Velik porast SP v navedenem obdobju je bil posledica gospodarskih razmer, ki so nastopile po osamosvojitvi Slovenije, pri čemer zlasti veliko število novih SP v letu 1993 kaže na to, da je veliko slovenskih podjetij poskušalo preživeti, vendar več kot dve leti niso zdržala. Slovenska sodišča na tako velik porast števila SP, zlasti v letu 1993, niso bila pripravljena, kar je razvidno iz velikega števila nerešenih stečajnih zadev v letu 1992 (606 zadev) in 1993 (1519 zadev). V letu 1994 se je število novih stečajnih zadev občutno zmanjšalo na 311 zadev, občutno pa se je povečala tudi učinkovitost sodišč, saj je število nerešenih stečajnih zadev znašalo 405.

Podoben trend se je nadaljeval vse do leta 2000, ko je število novih prijav stečajev (729) in nerešenih zadev (969) znova naraslo, kot posledica uvedbe ZFPPod v letu 2000, po katerem so po 24. juliju 1999 za družbe začeli veljati strožji pogoji za ukrepe vzpostavitve kapitalske ustreznosti ter ukrepi za zagotovitev likvidnosti in odpravo prezadolženosti. V letu 2000 se je hkrati povečalo število rešenih zadev, saj je bilo večina SP, ki so se začeli zaradi učinkovanja ZFPPod, takšnih, da je bil SP končan zaradi pomanjkanja stečajne mase, manj pa je bilo zaključenih po že opravljeni glavni delitvi, pri teh je šlo v večini primerov za izredno majhne stečajne mase, ki so se hitro unovčile in postopki hitro zaključili.

Tabela 1: Število SP in PP v obdobju 1991-2010

Leto	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
SP																				
Nove zadeve	269	503	1193	311	217	224	236	209	317	729	543	764	760	1000	697	703	637	680	448	743
Zadeve v delu	391	718	1799	1830	633	694	794	843	977	1446	1516	1693	1819	2074	1943	1779	1665	1617	1018	1391
Rešene zadeve	176	112	280	1425	164	137	159	191	260	477	588	634	745	827	868	751	728	915	370	455
Nerešene zadeve	215	606	1519	405	469	557	635	152	717	969	925	1059	1074	1247	1075	1028	937	702	648	936
PP																				
Nove zadeve	np	np	np	np	39	38	44	45	51	137	105	136	134	128	126	106	81	67	26	49
Zadeve v delu	np	np	np	np	64	55	73	70	79	166	164	196	203	207	204	185	146	116	48	64
Rešene zadeve	np	np	np	np	47	27	54	42	50	106	104	19	124	129	124	120	97	84	33	34
Nerešene zadeve	np	np	np	np	64	55	73	70	79	166	60	69	79	78	80	65	49	32	15	30

Vir: Ministrstvo za pravosodje RS (b.l.). Sodna statistika okrožnih sodišč iz let 1991-2010.

V obdobju od leta 2001 do 2008 je število začetih SP postopoma naraščalo od 543 začetih SP v letu 2001 do 680 začetih SP v letu 2008. Posledice začetka splošne gospodarske krize v letu 2008, je čutili v letu 2009 in zlasti v letu 2010, saj se je število SP hitro povečevalo.

Z uvedbo ZPPSL v letu 1993 je postopoma začelo naraščati tudi število postopkov PP, še dodatno pa se je število začetih postopkov PP povečalo z uvedbo ZFPPod v letu 2000 in se nato v obdobju 2001 - 2005 ni bistveno spreminjalo. Število začetih postopkov PP je v obdobju od leta 2006 do leta 2008 postopoma upadalo, z drastičnim padcem v letu 2008, kot posledica uveljavitve novega ZFPPIPP.

Iz zbirnih podatkov sodne statistike za okrožna sodišča v Sloveniji v letu 2007 in 2008 je hkrati razvidno, da je bilo pri pravnomočno končanih stečajnih zadevah, glede na dejavnost stečajnega subjekta po dejavnostih (S-pst), v obeh letih največje število subjektov iz dejavnosti trgovine. Ostali podatki za posamezne dejavnosti za leti 2007 in 2008 so razvidni iz Tabele 2. Za leti 2009 in 2010 v sodni statistiki za okrožna sodišča ni več zaslediti navedenih podatkov po dejavnostih.

Tabela 2: Število pravnomočno končanih stečajnih zadev glede na dejavnost stečajnega subjekta za leto 2007 in 2008

Dejavnost stečajnega subjekta	2007		2008	
	Število	Delež v %	Število	Delež v %
Trgovina	199	37,60	182	28,71
Gostinstvo in druge storitvene dejavnosti	77	14,50	96	15,14
Rudarstvo, predelovalna dejavnost	41	7,70	41	6,47
Gradbeništvo	60	11,30	104	16,40
Promet, skladiščenje in zveze	26	4,90	27	4,26
Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo	1	0,20	7	1,10
Finančno posredništvo	10	1,90	13	2,05
Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve	12	2,30	15	2,37
Ostale dejavnosti	104	19,60	149	23,50
Skupaj	530	100,00	634	100,00

Vir: Ministrstvo za pravosodje RS (b.l.). Sodna statistika okrožnih sodišč RS, 1991-2010.

2 FIPROM

2.1 Ustanovitev in poslovanje družbe Fiprom

SŽ ŽJ – Fiprom, d.o.o., Jesenice, je bila družba v kovinsko predelovalni dejavnosti, ki je predelovala žico in proizvajala izdelke za potrebe varilne tehnike za naslednje panoge: avtomobilska industrija; proizvodnja bele tehnike, aparatov in naprav; strojogradnja; elektroindustrija, kovinsko predelovalna industrija; gradbeništvo in rudarstvo; ladjedelništvo; proizvodnjo orožij; idr. Fiprom je bil eden vodilnih proizvajalcev na področju visoko legiranih

dodajnih materialov za varjenje, hladno vlečenega jekla in žičnih proizvodov in je s svojimi izdelki oskrboval velik del trga bivše Jugoslavije. Družba Fiprom je ob ustanovitvi v začetku leta 1993 poleg Uprave s strokovnimi službami imela štiri ločene proizvodne obrate na treh različnih lokacijah na območju Jesenic. Vsak obrat je imel svoj ločen proizvodni program: Obrat Elektrode (dodajni materiali za varjenje), Obrat Žičarna (vlečena žica v kolobarjih), Obrat Jeklovlek z žebljarno (vlečeno jeklo v palicah in žebli) in Obrat Hladne valjarne žice (valjana žica). Leta 1996 je družba dosegala polovico prodaje v izvozu, polovico pa na slovenskem tržišču in tržišču nekdanje Jugoslavije, pri tem so strukturo proizvodnih programov (količinsko) predstavljali varilni materiali 42 %, vlečena žica 29 %, jeklo v palicah 24 % in žebli 5 %, s predvideno strukturo po letu 2007 varilni materiali 67 % in vlečeno žico 33 %. Družba je ob ustanovitvi zaposlovala skupno 717 delavcev.

Po razdružitvi Jugoslavije je družba zašla v težave, izguba prodajnega in nabavnega trga je povzročila šok. Preusmeritev na tuje trge (predvsem na trge držav zahodne Evrope) je bila težka, zahteve so bile mnogo višje kot jih je družba zmogla. Imela je velike kapacitete, ki so zastarevale, konkurence na tujih trgih ni bilo več mogoče ujeti. Dodelavni posli za nizke cene, ki jih je konkurenca še zniževala, niso pripomogli k izboljšanju finančne situacije. Družba ni bila kos vzhodno evropski konkurenci na področju nizko ogljičnih vlečenih žic in palic, kar je povzročilo nižje prodajne cene ob naraščanju stroškov za osnovni material, energijo, storitve, pomožni material in delo. Cilji družbe za reševanje situacije so bili opredeljeni v programu sanacije 1997–2000. Odločili so se obdržati in širiti proizvodnjo dodajnih materialov za varjenje v obratu Elektrode ter proizvodnjo avtomatnih in nerjavnih jekel v obratu Jeklovlek, v obratu Žičarna pa proizvodnjo vlečene žice postopno ukiniti oziroma jo oddati v najem.

Vzroke krize v podjetju je Fiprom podedoval od svojih predhodnikov. Temeljni problem je bil v tem, da je družba izvajala sanacijo – čiščenje bremen in ohranjanje zdravih jeder družbe – brez potrebnega finančnega vložka. Pomemben razlog je bil tudi v zaostajanju prenove kadrovske strukture družbe, razmerja med režijo in neposrednim delom.

Družbo Fiprom je ustanovila Železarna Jesenice d.o.o. (v nadaljevanju Železarna), ena od hčerinskih družb Slovenskih železarn d.d. (v nadaljevanju koncern), z aktom o ustanovitvi z dne 23.12.1992, registrirana je bila s 1.1.1993. Ustanovni kapital je bil zagotovljen z izročitvijo stvarnega vložka v obliki premičnin. Ustanovitev Fiproma je bila posledica transformacije Železarne v dvanajst novih družb, na predlog vlade oziroma države kot lastnika, v skladu s sprejetim Sanacijskim programom Slovenskih železarn v letu 1992. Nove družbe so se oblikovale glede na proizvodne programe in vrste dejavnosti. V končni sestavi je ostalo osem družb, med njimi sta bili največji družbi SŽ ŽJ Acroni d.o.o. in Fiprom. Železarna je po preoblikovanju obdržala vlogo lastnika nepremičnin, ki so bile namenjene razdelitvi med posamezne nove družbe. Pri Železarni je bila na dan 1.1.1993 izdelana delitvena bilanca, na podlagi katere se je del sredstev in virov sredstev, tudi nepremičnin, neodplačno prenesel na posamezne nove družbe.

Dne 28.12.1994 je UO Železarne sprejel sklep o povečanju osnovnega kapitala Fiproma, z izročitvijo stvarnega vložka v obliki nepremičnin, ki jih je imela družba – v skladu z delitveno

bilanco Železarne – dejansko v posesti že od 1.1.1993. Neodplačni prenos predmetnih nepremičnin na Fiprom, pa ni bil izveden in prenos ni bil zemljiškoknjžno urejen, vse do začetka stečajnega postopka nad Fipromom, ker so bile nepremičnine obremenjene z zastavno pravico v korist Gorenjske banke d.d. Kranj in družbe Kovintrade d.d. Celje. Prenos nepremičnin ni bil mogoč brez predhodnega odpisnega dovoljenja GB, kar se je izkazalo za takrat nerešljiv problem. Drug razlog je bil v tem, da dokončen seznam nepremičnin, ki naj bi po delitveni bilanci pripadel Fipromu oziroma drugim novim družbam, ni bil usklajen z vodstvi teh družb in je prihajalo do sporov. Končna varianta delitve nepremičnin med železarskimi družbami na lokaciji Jesenice je bila dokončno usklajena v februarju 1996, skladno z navodili Uprave koncerna z dne 11.5.1995, da naj se na železarske družbe prenesejo samo tiste nepremičnine, ki jih posamezne družbe dejansko uporabljajo. To je pomenilo tudi spremembo stvarnih vložkov družb. Na podlagi omenjene končne delitve so bile iz Fiproma na druge nove železarske družbe prenesene nekatere nepremičnine, in obratno.

Družba Fiprom se je vse od ustanovitve in registracije v letu 1993 soočala z velikimi težavami v poslovanju, v veliki meri iz navedenih pravno formalnih razlogov. V letu 1993 je prišlo do ukinitve obrata Hladna valjarna in posledično do zmanjšanja števila zaposlenih na 617 v sredini leta 1994. Sprejeta je bila tudi odločitev o nujnih investicijah v posodobitev proizvodnje varilne žice (VAC), ki bi jo brez tega morali ukiniti. Kljub tržno zanimivemu programu in svetovni konjunkturi je družbi le s težavo uspelo izpeljati naložbe v VAC. Izguba v bilanci uspeha v letu 1993 je družbi onemogočala najemanje kreditov pri bankah, zato se je zadolževala na dražjem sivem trgu. V vsem ostalem je, razen redkih izjem, investicijska dejavnost povsem zamrla.

Poravnavanje obveznosti do tujih partnerjev za ustavljene obrate jeklarne in žične valjarne konec leta 1992 ter poravnavanje obveznosti do Železarne, je povzročalo družbi velike likvidnostne težave v vsem letu 1993 (Fiprom, 1994a). Posledice so se kazale v pomanjkanju obratnega kapitala in v negativnem končnem poslovnem rezultatu v letu 1993, saj je Bilanca uspeha za leto 1993 (Priloga 1) izkazovala izgubo v višini 508.000.000,00 SIT (2.119.846,44 EUR).³ Del izgube je seveda izviral tudi iz tekočega poslovanja. Velike likvidnostne težave v letu 1994 in 1995 so povzročale stalne motnje v poslovanju in slabše nabavne pogoje, zlasti pri zagotavljanju reprodukcijskega materiala. Izkaz uspeha za obdobje od 1.1.1994 do 30.09.1994 (Priloga 2) je izkazoval ob kosmatem donosu iz poslovanja v višini 2.753.882.000,00 SIT (11.491.745,95 EUR), izgubo v višini 218.589.000,00 SIT (912.155,73 EUR), ob povprečnem številu 611 zaposlenih v tem obdobju.

Vse bolj je bilo jasno, da so nujno potrebne korenite spremembe, zato je bil v novembru 1994 sprejet **Program sanacije za leto 1995** (Fiprom, 1994b), s poudarjenim socialnim programom. Načrt nove organiziranosti družbe v obliki posameznih profitnih centrov je predvideval zmanjšanje skupnega števila zaposlenih iz 614 (na dan 30.9.1994) na 441. V razvojni strategiji je bila za večjo varnost poslovanja načrtovala vzpostavitev homogene družbe z razmeroma heterogenim proizvodnim programom, s ciljem, da s selekcioniranjem in prečiščevanjem doseže perspektiven proizvodni program v smeri izdelkov z več dodane vrednosti, ki bi ga sestavljali

³ Za preračun iz SIT v EUR je (pri tem in naslednjih preračunih) upoštevan menjalni tečaj 1 EUR = 239,64 SIT.

dodajni materiali za varjenje in vlečeno jeklo v palicah. Družba je hkrati iskala optimalni model prostorskega preoblikovanja z namenom postopne združitve celotnega podjetja na lokaciji obrata Žičarne, kamor bi se poleg proizvodnje VAC kasneje preselila tudi uprava in proizvodnja obrata Elektrode. Le obrat Jeklovlek naj bi ostal na Beli pri Jesenicah. S tem bi dosegli racionalizacijo logistike, boljšo organizacijo in zmanjšanje potrebnih prostorov za opravljanje dejavnosti za 30–40 %.

V letu 1995 so se izboljšali trendi poslovanja, družbi je uspelo obdržati obstoječe trge in osvojiti nove, izboljšati strukturo proizvodnega programa in izpeljati socialni program s fleksibilnim pre zaposlovanje. Kljub težkim finančnim pogojem je bil dosežen letni načrt v obsegu 98 % in pozitivni denarni tok. Vendar likvidnostna situacija ni bila zadovoljiva. Uspešnejše poslovanje družbe je omogočilo izgradnjo lastnega računalniškega informacijskega sistema in izvedbo projekta tehnološke prenove podjetja za obdobje 1996–2000, dopolnjenega s srednjeročno strategijo razvoja za obdobje 1996–2000. Ta naj bi v naslednjih letih prinesla pozitivno poslovanje družbe. Iz Izkaza uspeha za leto 1995 (Priloga 3) je razvidno, da je družba je v tem letu izkazala izgubo v višini 237.162.000,00 SIT (989.659,49 EUR).

Poslovanje Fiproma v letu 1996 je bilo kljub vsem prizadevanjem negativno, predvsem zaradi prenizkega mesečnega obsega ter neustrezne strukture proizvodnje in prodaje, ob previsokih stroških poslovanja, zlasti stroškov dela in storitev. Svetla točka poslovanja družbe je bilo dokaj uspešno poslovanje obrata Elektrode, nekaj slabše je bilo poslovanje obrata Jeklovlek. Najslabše pa je bilo stanje v obratu Žičarna. Dodatne probleme je povzročil drastični padec naročil v sredini leta 1996, delno zaradi zmanjšanja konjunktura na trgu ob vse večji konkurenci in pritiskih na znižanje cen izdelkov, delno zaradi lastnih težav pri obvladovanju kakovosti poslovanja in povečanega števila reklamacij, zlasti v obratu Žičarna. Likvidnostno situacijo so poslabšali še povečani stroški vhodnega materiala in storitev, stroški vzdrževanja in popravil ter odplačevanje kreditov.

Za reševanje situacije je družba v sredini leta 1996 pričela z reorganizacijo poslovnih procesov na podlagi produktivnosti in kakovosti, z natančno analizo stroškov poslovanja, z ukrepi za povečan obseg prodaje, s pospešeno izterjavo dolgov pri kupcih, s pripravo na korenito sanacijo Obrata Žičarna, ter s pripravami na izvedbo treh ključnih investicijskih programov v letu 1996: izvedbo projekta VAC, pripravo preselitve na lokacijo Žičarne ter postopnim uvajanjem poslovanja po standardu ISO 9001. Financiranje investicijske dejavnosti naj bi se napajalo z dezinvestiranjem, saj koncern kot lastnik zaradi svojih lastnih likvidnostnih težav ni bil sposoben pomagati družbi. Konec leta 1996 so bile zaradi izgube v višini 616.604.000 SIT (2.573.042,90 EUR) in pomanjkanja denarnih sredstev planirane investicije zaustavljene (Fiprom, 1997a).

Poslovanje Fiproma v letih 1997 in 1998 do uvedbe SP 15.4.1998 ni potekalo v skladu s pričakovanji. Družbi ni uspelo povečati mesečne realizacije ter uresničiti dezinvestiranja in nujnih naložb. Analiza poslovanja je pokazala, da družbi grozi stečaj. Zaradi tega je družba v sredini leta 1997 sprejela ključne elemente nadaljevanja zdravljenja (Fiprom, 1997b): dodatno znižanje stroškov, zmanjšanje zalog materialov in rezervnih delov, zmanjšanje števila delavcev v režiji in v upravi, povečanje obsega prodaje dobičkonosnih izdelkov, ponoven poskus

dezinvestiranja in sanacija obrata Žičarna. Hkrati je poslovodstvo pripravilo »črni scenarij« za primer, če cilji ne bi bili uresničeni. Pri Žičarni se je rešitev še kazala v kapitalski povezavi z italijanskim partnerjem Setral S.p.A. (v nadaljevanju: Setral), kar bi ohranilo delovna mesta in del proizvodnje.

Dezinvestiranje s poskusom prodaje nepremičnin v septembru 1997 se je končalo neuspešno, zaradi tržne nezanimivosti jeseniške lokacije in administrativnih zaprek. V novembru 1997 se je družba le še s težavo držala pri življenju. Izguba iz tekočega poslovanja se je večala, dosežena prodaja je bila pod planom in pragom rentabilnosti. K temu so največ pripomogli trije razlogi: motnje v oskrbi zaradi železniške stavke v Sloveniji v maju 1997, stavka skupine delavcev družbe v juniju 1997 (zaradi neizplačanega regresa za letni dopust) in katastrofalni izpad dobav toplo valjane žice iz železarne v Češki republiki v juliju in avgustu 1997.⁴

Stavka je kritično omajala ugled družbe, kupci in dobavitelji so začeli Fiprom obravnavati kot rizično podjetje, kar je zvišalo stroške in še povečalo nelikvidnost. Ko so v družbi ugotovili, da od koncerna ne bo pomoči, so takoj pričeli z izvajanjem radikalnih ukrepov, da bi obdržali čim večji obseg poslovanja in čim več delovnih mest. Omejili so porabo, kjer je bilo to le mogoče, izločili neperspektivne izdelke, vodili so intenzivne razgovore s kupci in dobavitelji. V januarju 1998 je družba zaradi ekonomskih razlogov napotila na začasno čakanje na delo 151 delavcev, za mesec marec in april 1998 (do 15.4.1998) družba delavcem ni več mogla izplačati plač.

2.2 Projekt ohranitve zdravih jeder družbe

2.2.1 Uvodne ugotovitve stanja in odločitev o ustanovitvi novih družb

Uprava družbe je v avgustu 1997 je ugotovila naslednje:

- stanje družbe je težko; družba do sredine leta 1997 ni dosegla planiranega obsega prodaje, ves čas je v likvidnostnih težavah, predvideno dezinvestiranje ni uspelo;
- uspešnost družbe se od nastanka ni izboljšala, potrebne so radikalne spremembe; s skrajno racionalno ekonomsko logiko je potrebno rešiti, kolikor se rešiti da, predvsem pa preprečiti, da bi zaradi slabih delov programa zašli v krizo dobri deli programa, ki bi lahko dolgoročno sicer vzdržali.

Sanacijski program 1997–2000 je bil izdelan v sodelovanju z upravo koncerna, na podlagi temeljite analize poslovanja, kot priprava rešitve izhoda iz krize, z izdelano strategijo bodoče organiziranosti družbe. Njegove bistvene opredelitve in ugotovitve so bile naslednje.

Dodajni materiali za varjenje, zlasti elektrode, so tisti del programa družbe, ki lahko vzdrži v konkurenčnem okolju in ima dolgoročno perspektivo. Tudi Obrat Jeklovlek bi se z dodatnim obsegom prodaje in financiranjem vložka lahko izvil iz težav.

⁴ Zaradi poplav in zamud pri generalni rekonstrukciji njihove valjarne; dobave materiala iz drugih virov niso bile možne zaradi pomanjkanja denarnih sredstev.

V obratih Žebljarna in v Žičarna se pojavlja neobvladljiva izguba iz tekočega poslovanja: 88% celotne izgube družbe, od tega v Žičarni 65 % celotne izgube. Razlogi za tako stanje so v visokih stroških dela ter predvsem v nekonkurenčni, zastareli in iztrošeni opremi, ki ni kos vzhodnoevropski konkurenci. Bistveno preveč je režijskih delavcev. Analiza je pokazala, da nadaljevanje poslovanja v taki obliki ni več mogoče, družba sama pa ni sposobna izvesti potrebnih strateških sprememb ter vlaganj v posodobitev. Zato je ta program ogrožal celoten program družbe. Le povezava s tujim strateškim partnerjem bi omogočala ohranitev te proizvodnje, predvidoma v obliki skupnega podjetja (joint venture). Od maja so že 1997 tekli razgovori o možnih povezavah z italijansko družbo Setral. Z oddajo Žičarne v najem bi v prvi fazi rešili približno 30 delovnih mest, ki bi jih prevzela novoustanovljena družba v Sloveniji v skupnem lastništvu. Kasneje bi ta firma odkupila opremo in prostore Žičarne. Tako bi izkoristili vse sinergijske učinke prenosa proizvodnje žic in žebeljev iz Italije na lokacijo Fiprom. Kapitalska povezava bi prinesla novejšo opremo, povečanje produktivnosti in učinkovitosti dela, večji obseg poslovanja in nove trge ter druge prednosti. Če projekt povezave ne bi uspel, je bilo predvideno zmanjšanje proizvodnje in števila zaposlenih v teh dveh obratih.

Osnovna usmeritev bodoče organiziranosti družbe je ohraniti in razvijati tiste programe, ki so glede na opremljenost podjetja in njegov tržni položaj sposobni poslovati pod normalnimi tržnimi pogoji. To bi pomenilo tudi ohranitev večine od 463 delovnih mest.

Ustanovitev treh novih družb z namenom ohranitve zdravih jeder

Bistvena ugotovitev uprave v sanacijskem programu 1997-2000 je bila, da so za novo organiziranost potrebne statusne spremembe, to je ustanovitev treh novih družb (programsko opredeljenih subjektov). Preko njih bi skušali ohraniti t.i. zdrava jedra. Nove družbe, z osnovnim kapitalom 1.500.000,00 SIT (6.259,39 EUR) vsaka, bi bile v prvi fazi povezane v holding Fiprom:

- družbo Elektrode Jesenice d.o.o. za proizvodni program dodatnih materialov za varjenje;
- družbo SUZ s statusom invalidskega podjetja, za proizvodna programa obratov Jeklovlek in Žebljarna. Ta družba bi nadaljevala s prečiščenim programom in obsegom proizvodnje ter se kasneje predvidoma kapitalsko povezala z zainteresiranim partnerjem;
- družbo Fiprom-Setral v obliki t.i. skupnega vlaganja s strateškim partnerjem Setral v obratu Žičarna.

Z ustanovitvijo novih družb bi dosegli namen ločevanja posameznih zaokroženih programov ter nadaljevanje začetih procesov privatizacije in povezovanja s tujim kapitalom. Ostanek premoženja bi porabili za poplačilo upnikov, s katerimi bi se predhodno skušali dogovoriti o znižanju terjatev. V prvi fazi je bilo predvideno, da vse imetje ostane na holdingu Fiprom, ki bi v nadaljevanju opravljal skupne funkcije za novoustanovljene firme, zaradi racionalnosti in pozitivnih učinkov (računovodstva, informatike, nabave, ...), praviloma brez prelivanja denarja in z ločenimi riziki. Postopoma, najkasneje ob razdelitvi skupnega imetja, naj bi holding odmrll. Družba je predvidevala, da bo prej ali slej v tudi v koncernu sprožen procesa lastninjenja, ki bo krmilil tudi dogajanje v Fipromu.

Če navedeni ukrepi ne bi bili izvedljivi v zadostni meri, je treba računati na stečaj družbe Fiprom. Zaradi te nevarnosti je vodstvo družbe Fiprom predlagalo skupščini družbe čim prejšnje sprejetje sklepa o ustanovitvi družbe Elektrode, da se reši vsaj del perspektivnega programa. Družbo SUZ je ustanovil koncern Slovenske železarne.

Problemi ob ustanovitvi novih firm so bili zlasti:

- ureditev razdelitve lastnine v tedanji zelo kompleksni relaciji Fiprom – Železarna – koncern, delitvene bilance, delitev obveznosti in terjatev ter pridobitev vseh potrebnih dokumentov;
- zagotovitev zagonskega kapitala pri prenosu stvarnih vložkov in zagotovitev deleža v denarju, pri čemer bi te premostitve lahko kompenzirali in uredili z obliko holdinga Fiprom;
- likvidnost in njeno reševanje z dezinvestiranjem ter zunanja denarna pomoč.

2.2.2 Reševanje zdravih jeder obratov Jeklovlek, Žebljarna in Elektrode

Sklepi Skupščine družbe Fiprom glede proizvodnje Jeklovleka in Žebljarne v novi družbi SUZ, d.o.o. in proizvodnje dodatnih materialov za varjenje v novi družbi Elektrode Jesenice, d.o.o.. Koncern je oktobra 1997 ustanovil družbo SUZ⁵ za usposabljanje in zaposlovanje invalidov, z dejavnostjo proizvodnje vlečenega jekla in žičnikov. S sklepom skupščine družbe Fiprom je ta v februarju 1998 ustanovila družbo Elektrode⁶ z osnovno dejavnostjo proizvodnje in prodaje dodatnih materialov za varjenje.

Zaradi insolventnosti družbe Fiprom je bila proizvodnja v obratih Elektrode, Jeklovlek in Žebljarna ogrožena, zato je skupščina družbe Fiprom sprejela naslednje sklepe:

- sklep z dne 27.1.1998: v družbi Fiprom se ukineta dejavnosti proizvodnje vlečenja in brušenja jeklenih palic ter izdelave žičnikov v obratih Jeklovlek in Žebljarna; ti dve dejavnosti se preneseta v novoustanovljeno invalidsko podjetje SUZ;
- sklep z dne 24.2.1998: v družbi Fiprom se ukine dejavnost proizvodnje dodatnih materialov za varjenje v obratu Elektrode in se prenese v novoustanovljeno družbo Elektrode.

Skupščina družbe je sprejela tudi sklep, da se poslovni delež družbe Fiprom v družbi Elektrode odplačno prenese na koncern za ceno 1.500.000,00 SIT (6.259,39 EUR), s pogodbo o prenosu poslovnega deleža. V primeru družbe SUZ, pa je bil tako ali tako celotni poslovni delež v lasti ustanovitelja koncerna;

V skladu s cilji sanacijske politike je nova družba Elektrode ostala v lasti koncerna kot edini proizvajalec dodatnih materialov za varjenje v Sloveniji, z uveljavljeno blagovno znamko. To področje je izkazovalo ekonomsko upravičenost poslovanja, z ustrežno dodano vrednostjo, ki bi jo bilo mogoče še izboljšati. Poleg tega je prodaja dodatnih materialov za varjenje vezana na

⁵ SUZ, center za svetovanje, usposabljanje in zaposlovanje invalidov, d.o.o.. Skrajšana firma: SUZ, d.o.o.. Vpis v sodni register z dnem 06.10.1997, z ustanovnim kapitalom 1.500.000,00 SIT.

⁶ Elektrode Jesenice, Proizvodno, trgovsko in storitveno podjetje, d.o.o.. Skrajšana firma: Elektrode Jesenice, d.o.o.. Vpis v sodni register z dnem 4.2.1998, z ustanovnim kapitalom 1.500.000,00 SIT.

prodajo pločevine in drugih profilnih jekel, ki se proizvajajo v okviru koncerna. Tudi proizvodnja vlečenega jekla in žičnikov je izkazovala možnosti pozitivnega poslovanja.

Hkrati so bili sprejeti naslednji sklepi:

- novoustanovljeni družbi Elektrode in SUZ bosta zaposlovali za nedoločen čas izključno delavce družbe Fiprom, pri čemer se glede delovne dobe in uveljavljanja pravic sprejetih delavcev v novi družbi upošteva, kot da delavec ni spremenil zaposlitve;
- delavci, ki ne bodo razporejeni v novi družbi, ostanejo v delovnem razmerju v družbi Fiprom in delajo na preostalem delu programa, ali pa so na čakanju;
- da družba Fiprom preda družbama Elektrode in SUZ v najem večino svojega premičnega in nepremičnega premoženja potrebnega za njuno poslovanje; to se uredi z najemnima pogodbama, višina najema pa določi kasneje z aneksi, glede na ekonomsko korist;
- družba Fiprom proda družbama Elektrode in SUZ obstoječe zaloge surovin in materiala (R-3) ter zaloge nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov (R-6) iz programa dodatnih materialov za varjenje in iz programa vlečenega jekla in žičnikov, potrebnih za zagon proizvodnje in nadaljevanje poslovanja obeh novih družb.

Pogodbi med družbami Fiprom – Elektrode in Fiprom – SUZ o najemu prostorov in opreme sta bili sklenjeni dne 9.3.1998. S tema dvema pogodbama so bila z dnem podpisa pogodbe oddana v najem osnovna sredstva najemodajalca iz obratov Elektrode, Jeklovlek in Žebljarna, potrebna za normalno poslovanje obeh najemnikov. Najemodajalec se je obvezal, da bo vsa predmetna osnovna sredstva prepustil najemnikoma v popolno rabo in jih v času najema ne bo uporabljal. V obeh najemnih pogodbah je bilo med drugim določeno, da stroški tekočega vzdrževanja OS bremenijo posameznega najemnika, ki smeta opraviti tudi investicijska vlaganja. Določeno je bilo tudi, da ima vsak najemnik v prvem letu najema oziroma obratovanja odloženo najemnino, višina najemnine v nadaljnjem obdobju pa bi se določala naknadno, odvisno od ekonomske koristi najema na eni strani in vlaganj v opremo na drugi.

Sporazuma o medsebojnem sodelovanju in poslovanju med družbama Fiprom – Elektrode in Fiprom – SUZ sta bila podpisana dne 9.3.1998 na podlagi sklepov skupščine Fiprom. Sklenjena sta bila za nedoločen čas, obe z začetkom veljavnosti 16.3.1998. V sporazumu je bilo določeno, da z ustanovitvijo družb Elektrode in SUZ ter s prevzemom obeh dejavnosti s strani teh dveh družb od družbe Fiprom, v družbi Fiprom preneha potreba po zaposlitvi in delu delavcev pri obeh navedenih dejavnostih, nastane pa potreba po zaposlitvi približno 200 delavcev v družbi Elektrode in približno 61 delavcev v družbi SUZ. Ta delovna mesta naj bi se zasedala postopoma, glede na potrebe in možnosti zaposlitve, z začetno zaposlitvijo delavcev za določen čas. Družbi Elektrode in SUZ sta se zavezali od Fiproma najeti delavce in jih razporediti na ustrezna delovna mesta glede na njihovo strokovno izobrazbo, znanje in zmožnosti, ter plačati Fipromu nadomestilo za izplačane bruto plače, nadomestila in dodatke. Podpisnice so soglašale, da najem delavcev pomeni za Elektrode in SUZ obveznost, za Fiprom pa pravico do materialnega nadomestila, katerega višina naj bi bila določena z višino stroškov, potrebnih za ustanovitev novih delovnih mest. Hkrati je bilo v obeh sporazumih dogovorjeno, da se navedene medsebojne pravice in obveznosti med seboj pobotajo.

Pogodbe o zaposlitvi za določen čas med družbo SUZ in prevzetimi delavci so bile podpisane z dnem 1.4.1998, to je pred začetkom SP Fiproma dne 15.4.1998. To je bil kasneje pri prijavljanju terjatev teh delavcev do Fiproma VS razlog, da je stečajni upravitelj prerekal prijavljene odpravnine delavcev, ki jim je z dnem SP prenehalo delavno razmerje pri stečajnem dolžniku. V skladu z določbami ZPPSL-B ti delavci niso bili upravičeni in kasneje tudi niso prejeli navedenih odpravnin.

Pogodbe o zaposlitvi za določen čas med družbo Elektrode in prevzetimi delavci niso bile podpisane do začetka SP Fiproma dne 15.4.1998, temveč šele po tem datumu, tako da so ti delavci dejansko dočakali začetek stečajnega postopka v Fipromu.

Neodplačna prenosa zalog materiala, nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov iz programa obrata Elektrode na družbo Elektrode in iz programov obratov Jeklovlek in Žebljarna na družbo SUZ, za zagon proizvodnje in nadaljevanje poslovanja novih družb Elektrode in SUZ, sta bila potrjena oziroma sprejeta s sklepi skupščin koncerna ter družb SUZ in Elektrode, in sicer:

- s sklepom z dne 24.3.1998: koncern dokapitalizira družbo Elektrode s stvarnim kapitalskim vložkom v obliki zalog vložnega materiala (R–3) ter zalog nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov (R–6) iz programa obrata Elektrode v višini knjigovodske vrednosti 359.500.000,00 SIT (1.500.166,92 EUR);
- s sklepom z dne 2.4.1998, dopolnjeno s sklepom z dne 14.4.1998: koncern dokapitalizira družbo SUZ s stvarnim kapitalskim vložkom v obliki zalog vložnega materiala (R–3) ter zalog nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov (R–6) iz programov obratov Jeklovlek in Žebljarna v višini knjigovodske vrednosti 44.499.184,80 SIT (185.691,81 EUR);

Navedene zaloge je koncern odkupil od Fiproma in hkrati svoja dolgova do Fiproma kompenziral s dolgom Fiproma do koncerna, iz naslova obveznosti vračanja sorazmernega dela t.i. skupnih posojil, ki jih je Fiprom prejel od koncerna na podlagi sanacijskega programa iz leta 1992. To izmenjavo je istočasno s sklepoma odobrila tudi skupščina družbe Fiprom.

Na podlagi navedenih sklepov sta bili dne 25.3.1998 in dne 2.4.1998 sklenjeni tripartitni kupoprodajni pogodbi oziroma pogodbi o medsebojni kompenzaciji terjatev in obveznosti iz teh naslovov, med prodajalcem družbo Fiprom, kupcem koncernom in koristnikoma družbo Elektrode in družbo SUZ.

2.2.3 Reševanje zdravega jedra obrata Žičarna

Sklep Skupščine družbe Fiprom glede proizvodnje obrata Žičarne. Skupščina družbe Fiprom je dne 27.1.1998, na podlagi predhodnega mnenja sindikatov, sprejela sklep, da se v družbi Fiprom ukine proizvodnja pocinkane in patentirne žice, ohrani pa se proizvodnja ogljičnih vlečenih žic za pokritje potreb proizvodnje Elektrod in Žebljarne ter storitve prevleka, kot je bilo predvideno s sanacijskim načrtom 1997-2000. S tem sklepom so se hkrati ukinila pripadajoča delovna mesta v proizvodnji in režiji obrata ter v upravi; 151 delavcev je bilo napotenih na začasno čakanje na delo oziroma prisilni dopust.

Prvotni namen ustanovitve JV družbe Fiprom-Setral se je v oktobru 1997 obrnil v poskus odprodaje obratov Žičarna in Žebljarna družbi Setral, s čimer bi ta v celoti prevzela Žičarno. Tako pridobljena denarna sredstva bi uporabili za financiranje odpravnine in za razvoj obrata Elektrod. Družba Setral je poslala vodstvu Fiproma Pismo o nameri z dne 9.10.1997, v katerem je izkazala interes za delni ali celotni odkup proizvodnje vlečene žice in profilov. Zadevo je Setral želel realizirati čim hitreje. V Sloveniji bi obdržali tisto proizvodnjo, ki je primernejša za to lokacijo (stroški dela in energije, lokalni trgi, nabava surovin, sodobni del tehnologije in naprav) in jo povezati s tisto, ki bi ostala v Italiji zaradi tehnoloških prednosti.

Dne 9.4.1998, tik pred uvedbo stečaja Fiproma, je bila na podlagi javnega razpisa sklenjena Pogodba o najemu večjega dela proizvodnih zmogljivosti obrata Žičarne z najboljšim ponudnikom, družbo Šubelj d.o.o., ki se je s 4.5.1998 preoblikovala v družbo Fiprom-Wire d.o.o.. Ustanovila jo je italijanska družba, lastnica več družb za proizvodnjo vlečene žice v Italiji in drugod, med njimi tudi družbe Setral. Osnutek pogodbe o najemu je bil dne 9.4.1998 posredovan upravi koncerna v obravnavo in potrditev.

2.3 Stečajni postopek nad družbo Fiprom

Takoj potem, ko so bila pogodbeno urejena najemna razmerja z družbama SUZ in Elektrode, je direktor družbe Guido Melink v imenu dolžnika dne 11.3.1998 vložil na Okrožno sodišče v Kranju predlog za uvedbo SP nad podjetjem Fiprom, zaradi dalj časa trajajoče plačilne nesposobnosti in prezadolženosti. Ob vložitvi predloga, je v družbi od skupnega števila 441 zaposlenih delavcev, delalo še 297 delavcev. Predlogu je bil priložen Izkaz uspeha za leto 1997 (Priloga 4), iz katerega je bilo razvidno, da je znašal ustvarjen kosmati donos iz poslovanja 3.980.273.000,00 SIT (16.609.384,91 EUR) in ustvarjena neto izguba v višini 583.004.000,00 SIT (2.432.832,58 EUR). Stečajni senat Okrožnega sodišča v Kranju je s sklepom opr. št. St 4/98–8 z dne 15.4.1998, objavljenim v UL RS št. 33 z dne 24.4.1998, začel SP nad podjetjem Fiprom in pozval upnike da prijavijo svoje terjatve v dveh mesecih od dneva objave v Uradnem listu RS. Za stečajnega upravitelja je bil imenovan Veljko Jan iz Škofje Loke.

2.3.1 Aktivnosti upravitelja do prvega naroka za preizkus terjatev

Takoj po prevzemu dolžnosti upravitelja je ta zaprl dolžnikov žiro računa pri Agenciji za plačilni prpmet RS in odprl stečajni žiro račun, na katerega so se prenesla obstoječa denarna sredstva. Ta so na dan uvedbe SP znašala le 15.039,81 SIT (62,76 EUR). Še isti dan se je sestal z (bivšim) direktorjem družbe in vodstvenim kadrom posameznih obratov, ter si po opravljeni primopredaji poslov ogledal večino premoženja družbe v treh obratih družbe. V vseh treh obratih družbe je proizvodnja potekala v omejenem obsegu, na podlagi najemnih pogodb, sklenjenih tik pred uvedbo SP. Po seznanitvi s stanjem v družbi in opravljenih razgovorih z nekdanjim vodstvom družbe se je upravitelj odločil, da teh najemnih pogodb ne bo takoj odpovedal, v izogib zaustavitve proizvodnje, nastanka gospodarske škode in izgube delovnih mest. Od dne začetka SP dalje se je oblikovala tako splošna stečajna masa kot tudi posebna (ločena) stečajna masa.

Upravitelj je takoj vsem 441 zaposlenim delavcem izdal sklepe o prenehanju delovnega razmerja z dnem uvedbe SP 15.4.1998, jih seznanil z načinom prijavljanja terjatev in uveljavljanjem njihovih pravic na Zavodu RS za zaposlovanje in pri JPSRS.

V naslednjih tednih je bil opravljen popis celotnega premoženja Fiproma VS po posameznih obratih in v upravi družbe. Podatki popisa so bili izročeni pooblaščenima ocenjevalcema vrednosti premičnin in nepremičnin, ki sta ocenila pošteno tržno vrednost (PTV) in normalno likvidacijsko vrednost (NLV) premoženja, kot osnovo za izdelavo računovodskih izkazov družbe in za potrebe prodaj premoženja. Za izvedbo popisa in opravljanje začasnih del pri ažuriranju kadrovske in računovodske dokumentacije, je upravitelj, ob predhodni odobritvi stečajnega senata, zaposlil 52 nekdanjih delavcev družbe po pogodbah o delu. Za pomoč upravitelju pri izvedbi SP je hkrati zaposlil delavca Tomaža Primožiča iz Škofje Loke, najprej po pogodbi o delu, nato pa po pogodbi o zaposlitvi za določen čas.

Knjiženje poslovnih dogodkov in obveznost za pripravo računovodskih izkazov je prevzel knjigovodski servis Hribena d.o.o. iz Kranja, ki je vodil računovodstvo družbe od uvedbe do zaključka SP. Izdelani so bili računovodski izkazi na dan pred začetkom SP (t.i. zaključna stečajna bilanca; Priloga 5)⁷ za obdobje od 1.1.1998 do 14.4.1998 in na dan začetka SP 15.4.1998 (t.i. otvoritvena oziroma začetna stečajna bilanca). Izdelan je bil tudi Izkaz uspeha in izkaz denarnih tokov za obdobje od 15.4.1998 do 28.2.1999 (Priloga 6), vse v skladu z računovodskim standardom št. 37, ter vsi ostali izkazi, v skladu z zakoni. Upravitelj je začel z izterjavo neplačanih terjatev, vloženi so bili ustrezni izvršilni predlogi in kasneje vodeni tudi ustrezni sodni postopki.

Tožbe za izpodbijanje pravnih dejanj so bile vložene v zakonskem roku, po odobritvi stečajnega senata, proti 16 pravnim osebam, večinoma za dogovore o asignaciji in nakazila, v skupnem znesku 1.890.691,00 EUR.

Prvo poročilo upravitelja stečajnemu senatu o poteku SP, to je o že izvedenih in o predvidenih opravilih v nadaljevanju SP, je bilo posredovano v roku 30 dni po začetku SP postopka. V poročilu je upravitelj med drugim navedel:

- da se je po prevzemu funkcije najprej podrobno seznanil s potekom dogajanja, ki je podjetje privedlo v SP; ta je bil predlagan s strani vodstva družbe kot način, da se skozi dve novi družbi reši zdravo jedro proizvodnega programa in s tem ohrani določen obseg delovnih mest. Navedel je, da proizvodnja s strani Fiproma VS ne poteka več, večina premoženja družbe pa je bila tik pred začetkom SP oddana v najem trem najemnikom obratov. Ker je bil le v najemni pogodbi za Žičarno določen znesek letnega najema, v najemnih pogodbah z SUZ in Elektrode pa je bil dogovorjen brezplačen najem, je upravitelj dne 30.6.1998 vse tri navedene najemne pogodbe odpovedal z enomesečnim odpovednim rokom in v tem roku s tremi najemniki sklenil nove najemne pogodbe pod normalnimi tržnimi pogoji;
- da so vse nepremičnine družbe, ki so bile knjigovodsko vodene kot last družbe Fiprom, zemljiškoknjižno še vedno v lasti Železarne, zaradi hipoteke GB na celotnem

⁷ Bilanca stanja na dan 14.4.1998 in Izkaz uspeha v obdobju od 1.1.1998 do 14.4.1998.

zemljiškoknjižnem vložku. Upravitelj je pojasnil, da je s predstavniki koncerna imel več sestankov v zvezi z nerešenim stanjem nepremičnin in da pričakuje v kratkem rešitev tega problema, ter prepis nepremičnin na Fiprom VS. Pri razreševanju te zemljiškoknjižne situacije je bil upravitelj v veliki meri odvisen od koncerna, ki je seveda sledil svojim ciljem, zlasti pri najemih in kasnejših odkupih premoženja Fiproma VS.

Prvi narok za preizkus prijavljenih terjatev stečajnega dolžnika se je opravil na Okrožnem sodišču v Kranju dne 11.9.1998. Na njem se je upravitelj izrekel o vsaki prijavi terjatvi, razen o terjatvi št. 863 upnika Slovenske železarne, v višini 2.757.135,44 EUR. O tej terjatvi se je upravitelj izrekel na drugem naroku za preizkus terjatev dne 18.11.2005. Preizkušalo se je 1141 prijavljenih terjatev v skupnem znesku 12.092.963,17 EUR, od tega terjatev pravnih oseb v višini 7.993.467,55 EUR ter terjatev delavcev v višini 4.099.495,62 EUR. Skupaj je bilo priznanih terjatev v višini 4.642.994,90 EUR, prerekanih terjatev v višini 4.663.643,03 EUR in umaknjenih terjatev delavcev v višini 29.189,79 EUR. Za prerekane terjatve so bili upniki napoteni na pravdo.

2.3.2 Dokončanje nujnih začetih poslov in nadaljevanje proizvodnje

Dokončanje nujnih začetih poslov v obratu Žičarna in zaposlitev manjšega števila nekdanjih delavcev družbe po pogodbi o delu za obdobje od 15.4.1998 do 4.5.1998 je na predlog upravitelja odobril stečajni senat, ob predhodnem pozitivnem mnenju upniškega odbora. Da bi se preprečila škoda in zmanjšanje stečajne mase je stečajni senat za navedeno obdobje odobril zaposlitev:

- 46 delavcev za dokončanje proizvodnega procesa pri proizvodnji žice, ki ga ni bilo mogoče preiniti med proizvodnim procesom. Dokončani izdelki za znanega kupca so bili pomemben prihodek družbe v stečaju;
- 5 delavcev v obratu za dokončanje proizvodnje in nujnih del na področju obrata Žičarne.

Nadaljevanje proizvodnje v nekdanjih obratih Fiprom VS se je odvijalo s strani treh najemnikov premičnin in nepremičnin stečajnega dolžnika, saj prodaja nepremičnin in z njimi tudi premičnin posameznih obratov (v paketu) ni bila mogoča vse do razrešitve zemljiškoknjižnega stanja nepremičnin in vknjiženih hipotek. Najemne pogodbe, sklenjene za določen čas, so se podaljševale vse do takrat, ko je bil izveden prepis nepremičnin na Fiprom VS in je bila prodaja nepremičnin in premičnin mogoča.

Za nepremičnine obratov Jeklovlek in Žebljarna, ki jih je imela v najemu družba SUZ, je bila po uvedbi SP, v dogovoru s predstavniki koncerna in drugih formalnih postopkih, izvedena zamenjava nepremičnin. Z zamenjavo nepremičnin je upravitelju uspelo, da je celotno področje obrata Žičarne združil v enoten kompleks. Dodatno je bilo kasneje družbi SUZ prodano še celotno premično premoženje na področju nekdanjih obratov Jeklovlek in Žebljarna (v paketu) z neposredno pogodbo.

Nadaljevanje proizvodnje v obratu Žičarna s strani najemnika Fiprom-Wire se je odvijalo po izvedeni registraciji družbe, ki je z dnem 4.5.1998 zaposlila večino (44) nekdanjih delavcev

obrata Žičarne. Italijanska družba, lastnica družbe Fiprom-Wire, je iz Italije pripeljala na Jesenice nekaj žičarskih strojev in tudi financirala celotno proizvodnjo. V načrtu je imela preselitev celotne svoje proizvodnje iz Italije na Jesenice, zaradi cenejše delovne sile in nižjih stroškov in kasneje odkupiti Žičarno od Fiproma VS. Vlaganja italijanskega lastnika v opremo in stavbe bi bila mogoča le ob predhodnem odkupu premočnin, to pa je potencialni kupec pogojeval s odkupom vseh nepremičnin obrata Žičarne. Zaradi neurejenega zemljiškoknjižnega stanja to ni bilo mogoče takoj. Po začetnem investiranju in povečanju števila zaposlenih na 59 je italijanski lastnik začel izgubljati potrpljenje zaradi počasnega razreševanja zemljiškoknjižnega stanja. Hkrati je zaradi težav družbe Setral v Italiji začel zmanjševati vlaganja v proizvodnjo na Jesenicah. Izguba velikega kupca (Setrala) je povzročila, da je družba Fiprom-Wire v letu 2000 že poslovala z izgubo, ki se je v letu 2001 le še povečala. Najpomembnejši žičarski stroji so ostali v Italiji, saj si je italijanski lastnik premislil glede preselitve te proizvodnje na Jesenice. Nad družbo Fiprom-Wire je bil s sklepom Okrožnega sodišča v Kranju opr. št. St 51/2001 z dne 18.12.2001 začet postopek PP. Ker predlagan načrt finančne reorganizacije na naroku dne 28.5.2002 ni bil potrjen, je bil z istim dnem uveden SP. Brez dela je ostalo približno 44 delavcev te družbe, ki so predhodno že doživeli stečaj družbe Fiprom.

Po uvedbi SP nad najemnikom Fiprom-Wire ni bilo več zanimanja za najem kapacitet tega obrata. Proizvodnja vlečene žice se ni nadaljevala, zato se je preostalo premočno premoženje tega obrata postopno prodajalo z neposrednimi pogodbami kupcem, vse do ureditve zemljiškoknjižnega stanja, in s tem možnosti bremen proste prodaje vseh nepremičnin v letu 2007.

2.3.3 Prodaja premoženja družbe Fiprom VS

Prodaja podjetja v stečaju kot pravne osebe (poslovne celote) ni bila izvedena, saj nihče ni podal ponudbe, tako zaradi neurejenega zemljiškoknjižnega stanja in hipotek, kot tudi zaradi heterogene sestave proizvodnje razmeroma velike poslovne celote, ki bi zahtevala obsežna vlaganja.

Prodaja premoženja posameznih obratov družbe Fiprom VS je bila izvedena v skladu s 149. in 150. členom ZPPSL, po poprejšnjem mnenju upniškega odbora. Sodišče praviloma odredi prodajo premoženja na javni dražbi, lahko pa določi tudi drugačen način prodaje, z obvezujočim zbiranjem ponudb ali z neposredno pogodbo. V komentarju 2. odstavek 149. člena ZPPSL-B je med drugim navedeno: »Javna dražba je najbolj ugoden način prodaje, kadar računamo, da bo za nakup zainteresiranih več kupcev, katerih interes je pogojen s tržnostjo ponujene stvari, z lego nepremičnin in podobno ... Če je zainteresiran le en sam kupec, je vseeno, če se mu premoženje proda z neposredno pogodbo za enako ceno, kakor bi bila izklicna cena na javni dražbi« (Šinkovec & Škerget, 1999, str. 329).

V primeru Fiprom VS je večinoma šlo za prodajo premoženja posameznih obratov (v paketu) z neposrednimi pogodbami zainteresiranim kupcem, dotedanjim najemnikom tega premoženja, na podlagi prejetih ponudb, pozitivnih mnenj upniškega odbora in ustreznih sklepov stečajnega senata. Vse preostale zaloge strojev in opreme obratov, ki niso bile predmet najema in kasnejših

prodaj v paketih, so bile od začetka SP dalje unovčevane večinoma s posamičnimi prodajami z neposrednimi pogodbami zainteresiranim kupcem, na podlagi cenitve premičnin in ustreznih sklepov stečajnega senata. Najprej najmanj po PTV, od novembra 2000 dalje pa najmanj po NLV.

Ob odobritvi stečajnega senata in predhodnega pozitivnega mnenja upniškega odbora se je izvedla tudi prodaja zalog rezervnih delov, surovin in izdelkov iz vseh treh obratov družbe, predvsem vsem trem najemnikom. Najprej z 20 % in kasneje s 40 % popustom od nabavnih cen, od 1.10.2000 dalje pa najmanj po NLV iz cenitve premičnin, vse do prodaje celotnih preostalih zalog v paketu posameznim kupcem, najemnikom obratov, z neposrednimi pogodbami. V obratu Žičarna se je po uvedbi SP nad najemnikom Fiprom-Wire izvedla prodaja preostalih zalog oziroma premičnin tega obrata, z neposrednimi pogodbami različnim kupcem.

Prodaja premičnega premoženja nekdanjih obratov Jeklovlek in Žebljarna (v paketu) z neposredno pogodbo kupcu SUZ je bila odrejena s pravnomočnim sklepom stečajnega senata opr. št. St 4/98-1041 z dne 22.5.2003, na podlagi pozitivnega mnenja upniškega odbora. Šlo je za prodajo stvari kot zaključene celote za obdelavo hladno vlečenega jekla in žebljarskih izdelkov, po načelu videno – kupljeno, za znesek 104.323,15 EUR.

Stečajni senat je ocenil, da je predlagana prodaja utemeljena z vidika čim hitrejšega poplačila upnikov, saj je prodajo z neposredno pogodbo narekovala starost in stroga namenskost strojev in opreme. Tudi zaloge rezervnih delov, surovin in izdelkov so bile večinoma povezane s tema dvema dejavnostma. Upravitelj je v obrazložitvi svojega predloga pojasnil, da je navedeni kupec verjetno edini možni kupec navedenih zalog v paketu v Sloveniji, sicer bi morali te premičnine prodajati posamično. Skupni izkupiček posamičnih prodaj bi bil verjetno manjši od ponujene vrednosti, saj bi del teh premičnin ostal neprodan. Upoštevati je treba še dodatno delo, višje stroške posamičnih prodaj in dodaten čas, torej manjše in kasnejše poplačilo upnikov.

Prodaja premičnega in nepremičnega premoženja nekdanjega obrata Elektrode (v paketu) z neposrednima pogodbama kupcu Elektrode, je bila odrejena s pravnomočnim sklepom stečajnega senata opr. št. St 4/98-1093 z dne 30.1.2004. Šlo je za bremen prosto prodajo večine premičnega in vsega nepremičnega premoženja stečajnega dolžnika na področju nekdanjega obrata Elektrode kot zaključene celote za izdelavo varilnih materialov, za skupno ceno 1.000.000,00 EUR. Nepremičnine obrata Elektrode so obsegale skupaj 30.655 m², od tega 16.213 m² poslovnih stavb in 14.442 m² dvorišč.

V obrazložitvi sklepa je stečajni senat navedel, da gre dejansko za bremen proste nepremičnine v lasti Fiprom VS, na katerih Občina Jesenice ne uveljavlja predkupne pravice. Iz zemljiškoknjžnega izpiska je bilo namreč razvidno, da sta na zemljiško knjigo Okrajnega sodišča na Jesenicah že vložena predloga z izbrisnim dovoljenjem GB in pogodbo o neodplačnem prenosu teh nepremičnin na Fiprom VS.

Med štirimi prejetimi pisnimi ponudbami za nakup premičnin in nepremičnin obrata Elektrode v paketu je upravitelj kot najbolj ugodno ocenil ponudbo družbe Elektrode, k predlagani prodaji navedenemu kupcu pa je podal pozitivno mnenje tudi upniški odbor. Stečajni senat je v celoti

sledil predlogu upravitelja in njegovi obrazložitvi, da daje prodaja sedanjemu najemniku, hčerinski družbi koncerna v 100 % lasti RS, garancijo za nadaljnji razvoj obstoječe proizvodnje varilnih materialov, ter zagotavlja ohranitev zaposlenosti okrog 200 delavcev na tej lokaciji. Stečajni senat je ugotovil, da je ponujena prodajna cena primerna.

Ko je prispelo več ponudb za odkup tega dela premoženja, bi upravitelj lahko predlagal stečajnemu senatu, da razpiše bodisi prodajo na javni dražbi, bodisi javno zbiranje ponudb za prodajo navedenega premoženja v paketu – vendar šele po vknjižbi lastninske pravice na Fiprom VS. To pa bi pomenilo zamudo več mesecev ali celo enega leta. Pri tem se ne bi mogli izogniti nekvalitetnim ponudbam ali celo špekulativnemu nakupu celotnega paketa, kar postavlja pod vprašanje bodoči obstoj družbe Elektrode, zlasti pa usodo njenih 200 delavcev. Glede na navedeno je bilo upravitelju jasno, da so Elektrode zelo verjetno edini kupec, saj se je v primeru odkupa navedenih premičnin v paketu s strani drugega kupca, izven koncerna Slovenskih železarn, ki bi hotel nadaljevati obstoječo proizvodnjo, postavljalo vprašanje dostopa do pravic uporabe tehnologije, receptur in postopkov za proizvodnjo varilnih materialov, ter blagovnih znamk.

Prodaja vseh pravic uporabe tehnologije (know-how) in receptur za proizvodnjo varilnih materialov, vključno s pravico uporabe vseh blagovnih znamk, z neposredno pogodbo kupcu Elektrode, je bila odrejena s pravnomočnim sklepom stečajnega senata opr. št. St 4/98 - 1121 z dne 8.6.2004, za skupno prodajno ceno 25.000,00 EUR. Svoj predlog je upravitelj podal na podlagi prejete pisne ponudbe kupca z dne 19.5.2004 in predhodnega pozitivnega mnenja upniškega odbora, ter ga utemeljil z dejstvom, da drugega kupca za to premoženje v Sloveniji ni, saj je ponudnik edini proizvajalec varilnih materialov v Sloveniji. Kupec je vse pravice in blagovne znamke pridobil v uporabo že pred začetkom SP, skupaj z najemom proizvodnje in premoženja obrata Elektrode z dnem 9.3.1998, jih od takrat dalje uporabljal, razvijal in tržil, vse s soglasjem upravitelja, zaradi neprekinjenega nadaljevanja proizvodnje in v izogib gospodarski škodi.

Prodaja celotnega nepremičnega premoženja na področju nekdanjega obrata Žičarna z neposrednimi pogodbami konzorciju 14 kupcev z Občino Jesenice na čelu je bila odrejena s pravnomočnim sklepom stečajnega senata opr. št. St 4/98-1283 z dne 6.6.2007. Šlo je za bremen prosto prodajo celotnih nepremičnin obrata Žičarne, skupaj 50.763 m² (¾ proizvodnih hal in stavb ter ¼ pripadajočih zemljišč), z neposrednimi pogodbami 14 kupcem, članom konzorcija. Skupni znesek vseh kupnin je znašal 1.860.000,00 EUR. Kupci so hkrati z nakupom nepremičnin prevzeli tudi celotno okoljsko sanacijo obrata Žičarne.

Glede odkupa celotnih nepremičnin obrata Žičarne so trajala dogovarjanja z županom Občine Jesenice več kot eno leto, v skladu z interesom in prostorskimi načrti Občine Jesenice po koordinirani prodaji teh nepremičnin, ki ležijo v samem mestnem središču Jesenic. Vsi kupci so zato dne 03.01.2007 sklenili medsebojni dogovor o bistvenih zadevah dolgoročnega sodelovanja za uresničitev projekta odkupa celotnih nepremičnin in projekta revitalizacije območja Fiproma (Žičarne) za namene proizvodnih in drugih gospodarskih dejavnosti ter za javne potrebe.

Upravitelj je v svojem predlogu navedel, da je ponujena prodajna cena 1.860.000,00 EUR tržno ustrezna in sprejemljiva, ob upoštevanju stroškov uničenja odpadnih kemikalij v Lužilnici, v predvideni višini 650.000,00 EUR. Upravitelj je hkrati navedel, da je Občina Jesenice, ki uveljavlja predkupno pravico, verjetno edini kupec teh nepremičnin, glede na predvideno bodočo namembnost.

2.3.4 Izplačila upnikom iz stečajne mase Fiproma VS

Poleg izplačil ločitvenim in izločitvenim upnikom so bile v celoti izplačane tudi privilegirane (prednostne) terjatve upnikov – delavcev. Izplačilo prednostnih terjatev delavcev je bilo izvedeno v skladu z drugim odstavkom 160. člena ZPPSL-A, takoj, ko so zbrana denarna sredstva to dovoljevala. Delavcem so bile izplačane izhodiščne plače za marec 1998 in polovico aprila 1998, nadomestila plač za čas neizrabljenega rednega letnega dopusta za leto 1998 in odpravnine. Ob izplačilih so bila upoštevana predhodna izplačila delavcem s strani JPSRS iz naslova insolventnosti delodajalca.

Stečajni senat je s sklepom stečajnega senata opr. št. St 4/98-1188 z dne 18.11.2005 odredil prvo glavno razdelitev stečajne mase upnikom družbe Fiprom, s katero so bili navadni upniki poplačani v višini 21,70 %, po opravljenem naroku za prvo glavno razdelitev, saj noben upnik ni ugovarjal osnutku za razdelitev. Druga razdelitev stečajne mase upnikom je bila novembra 2007, s poplačilom v višini 45,37 %, tretja/zadnja razdelitev pa v decembru 2007 s poplačilom upnikov v višini 1,18 %.

Tabela 3: Finančno poročilo Fiprom VS za obdobje od 15.4.1998–20.12.2007

FINANČNO POROČILO FIPROM VS	STEČAJNA MASA (EUR)	
	Prilivi	Odlivi
Obdobje 15.4.1998 – 20.12.2007		
ZAČETNO STANJE DENARNIH SREDSTEV	62,67	
UNOVČENA STEČAJNA MASA SKUPAJ	7.164.914,64	
Unovčenje terjatev do dolžnikov iz začetne bilance	592.153,44	
Prodaja zalog materiala in prodaja opreme	809.505,99	
Prejeto iz poravnjav in stečajnih postopkov	647.975,02	
Prejete najemnine	1.381.610,44	
Prodaja nepremičnin	3.220.347,44	
Prejete obresti	373.268,38	
Drugi prilivi	140.053,92	
STROŠKI STEČAJNEGA POSTOPKA SKUPAJ		2.378.863,61
Stroški nagrad in nujni stroški za delo stečajnega upravitelja		53.361,10
Stroški dela		611.046,97
Stroški materiala, energije in storitev		1.038.593,56
Nadomestilo za stavbno zemljišče		186.451,24
Prometni davek		30.855,38
DDV		429.957,16
Drugi stroški / odlivi		28.598,19
IZPLAČILA KOT STROŠKI SP – SKUPAJ		1.128.946,06
Odpravnine za tehn. viške in zaradi stečaja (delavci, JPSRS)		983.113,49
Odškodnine za letni dopust 1998 (delavci, JPSRS)		145.832,57
IZPLAČILO IZLOČITVENEMU UPNIKU		44.498,25
IZPLAČILO LOČITVENIMA UPNIKOMA		312.263,19
IZPLAČILA NAVADNIM UPNIKOM		3.211.402,92
Izplačila navadnim upnikom – 1. delitev (2005)		1.045.597,28
Izplačila navadnim upnikom – 2. in 3. delitev (2007)		2.165.805,64
SKUPAJ PRILIVI / ODLIVI	7.164.977,31	7.075.974,04
Denarna sredstva na razpolago / stanje na TRR 20.12.2007		89.003,27
Načrtovani prihodnji stroški / odlivi		89.003,27
Saldo na TRR ob zaprtju TRR 26.4.2008	0,00	0,00

Vir: Fiprom (2007). *Končno poročilo stečajnega upravitelja Veljka Jana stečajnemu senatu družbe Fiprom VS z dne 24.12.2007.*

2.3.5 Opravila ob zaključku SP

Končno poročilo upravitelja stečajnemu senatu je bilo podano dne 24.12.2007, skupaj s finančnim poročilom družbe o vseh prilivih in odlivih po različnih stroškovnih postavkah, za obdobje od 15.4.1998 do 20.12.2007 (Fiprom, 2007).

Med skupnimi prilivi so predstavljale prodaje nepremičnin kar 44,95 % unovčene stečajne mase, sledile so ji prejete najemnine z 19,28 % stečajne mase, nato pa prodaje zalog materiala in opreme z 11,30 % stečajne mase.

Med skupnimi odlivi so največ, kar 45,38 %, predstavljala izplačila navadnim upnikom v treh delitvah stečajne mase (skupaj 3.211.402,92 EUR), stroški materiala, energije in storitev skupaj 16,68 %, stroški odpravnin 13,89 % in stroški dela 8,63 % (skupaj 611.046,97 EUR), v katerih so bila vključena tudi izplačila izhodiščnih plač delavcem po kolektivni pogodbi za marec in april 1998.

V navedenem finančnem poročilu, so bili med načrtovanimi prihodnji stroški/odlivi v višini 89.003,27 EUR, predvideni: izplačilo preostale nagrade in nujnih stroškov stečajnega upravitelja, stroški računovodske službe, plačilo DDV in ostali stroški SP do zaprtja TRR družbe.

Zaključek SP nad družbo Fiprom VS in vpisi v sodne registre so bili izvedeni, ko so bila zaključena vsa opravila v SP. Stečajni senat je na podlagi končnega poročila upravitelja in ugotovitve, da so podani vsi pogoji za zaključek SP (premoženje prodano v celoti, končani vsi pravdni postopki, poplačani stroški SP in vsi upniki), izdal sklep o zaključku SP opr. št. St 4/98-1362 z dne 28.12.2007, objavljen v Ur. l. RS št. 14/2008 z dne 7.2.2008, in hkrati odmeril upravitelju nagrado za njegovo skoraj 10-letno delo in nujne stroške za delo upravitelja, v skladu z Odredbo o merilih za določanje nagrad upraviteljem, upraviteljem PP in likvidacijskim upraviteljem, upoštevajoč predhodno izplačane akontacije nagrad in nujnih stroškov. Po pravnomočnosti sklepa je bil Fiprom VS izbrisan iz sodnega registra.

Sklepno poročilo upravitelja stečajnemu senatu o svojem poslovanju je bilo podano dne 25.04.2008, po izdaji sklepa o zaključku SP. V njem je upravitelj podal poročilo o svojem poslovanju in hkrati podal predlog za svojo razrešitev, ter dne 26.4.2008 zaprl vse transakcijske račune družbe. S sklepom opr. št. 4/98-1401 z dne 23.7.2008 je stečajni senat upravitelja razrešil dolžnosti.

2.4 Trenutni položaj nekdanjih obratov stečajnega dolžnika Fiprom VS

Družba SUZ, ki je v letu 2003 od Fiproma VS odkupila celotne premičnine obratov Jeklovlek in Žebljarna, nadaljuje z nekdanjo proizvodnjo in trenutno normalno posluje. Z reorganizacijami v okviru SIJ-a, d.d., je dopolnila svoj proizvodni program z novimi izdelki in programi in dodatno zaposlila delavce, tako da je od prvotnih 60 delavcev ob začetku SP Fiproma, število zaposlenih naraslo na 230 v letu 2002. V letu 2008 je družba zaposlovala še 147 delavcev, v letu 2009 pa še 133. Iz izkaza poslovnega izida za leto 2009 (Priloga 7) je razvidno, da je družba v letu 2008 še izkazala dobiček v višini 8.166,00 EUR, v letu 2009 pa že izgubo v višini 178.679,00 EUR (Ajpes, 2010a). Letno poročilo za leto 2010 še ni revidirano.

Družba Elektrode, ki je v letu 2004 od Fiproma VS odkupila celotne premičnine in nepremičnine obrata Elektrode, skupaj z vsemi pravicami uporabe tehnologije in vseh receptur in postopkov za proizvodnjo varilnih materialov, vključno s pravico uporabe vseh blagovnih

znamk, nadaljuje z nekdanjo proizvodnjo varilnih materialov, uspešno posluje in trenutno zaposluje približno 175 delavcev, z mesečnim obsegom proizvodnje 850 ton izdelkov. V letu 2008, to je pred začetkom svetovne krize, ki je to družbo prav tako prizadela, je zaposlovala povprečno 190 delavcev, v letu 2009 pa še 177, z letnim obsegom proizvodnje 10.000 ton izdelkov, od katerih jih v Sloveniji prodajo 30 %, 70 % pa jih gre v izvoz. Iz izkaza poslovnega izida za leto 2009 (Priloga 8) je razvidno, da je družba v letu 2008 izkazala dobiček v višini 672.019 EUR, v letu 2009 pa le še v višini 38.675 EUR (Ajpes, 2010b). Letno poročilo za leto 2010 še ni revidirano.

Kljub pozivu za javno zbiranje ponudb za nakup 80 % poslovnega deleža družbe Elektrode Jesenice oktobra 2004, do prodaje ni prišlo, saj je trenutno poslovni delež te družbe še vedno v 100 % lasti družbe SIJ⁸ d.d., katere pretežni lastnik je med tem postala ruska družba Koks, pri čemer je Republika Slovenija ohranila v SIJ 25 % lastniški delež in eno delnico, kar ji omogoča vpliv na morebitne statutarne spremembe. V primeru, da bi se Koks odločil za prodajo SIJ, pa ima država predkupno pravico še deset let, torej do leta 2017 (Matejčič, 2004).

Na področju nekdanjega obrata **Žičarna**, ki obsega 50.763 m², pa nastaja novo moderno mestno središče Občine Jesenice z različnimi vsebinami (tržnica, knjižnica, razvojni center, itd.), v sobivanju z gospodarskim delom področja (2/3 površin), ki ga je odkupilo 13 gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov, s tehnološko zahtevnejšo proizvodnjo, s projekcijo zaposlitve (celotnega področja) približno 300 delavcev v prihodnjih letih. Občina Jesenice se je zavedala, da ne sme to relativno veliko področje v samem centru mesta, z dotrajano infrastrukturo, prepustiti nekontroliranemu odkupu in stihijski rabi prostora, zato je uveljavila predkupno pravico ter ustanovila konzorcij kupcev, saj se je zavedala, da je potrebno celotno področje, najprej odkupiti, komunalno obnoviti, ekološko in prostorsko sanirati, urediti zunanje površine in pripraviti za nove uporabnike ter za potrebe Občine Jesenice.

Po navedbah podžupana Borisa Breganta, ki vodi celoten projekt, gre za obsežen, večleten projekt, ki naj bi bil predvidoma zaključen v letu 2010. Ureditev celotnega območja naj bi stala 3,6 milijonov evrov, dokončna ureditev celotnega območja skupaj z opremo pa 21 milijonov evrov. Ker je projekt sestavni del gorenjskega razvojnega programa, je Občina Jesenice pričakovala sredstva države in Evrope, poleg sredstev občinskega proračuna. S projektom revitalizacije območja Fiprom, je uspela na javnem razpisu za pridobitev denarja evropskih strukturnih skladov za regionalne razvojne programe in prejela 2,2 milijona evrov v letu 2007 (Pernel, 2007, str. 12). Do konca leta 2009 je bila urejena zelo zahtevna komunalna ureditev področja Fiprom, skupaj z izgradnjo parkirišč in povezovalnih cest in porabljenih 3,6 milijonov evrov (od tega 2,2 milijonov evrov evropskega denarja), do konca leta 2011 pa je predvidena izgradnja pokrite tržnice (Pernel, 2010, str. 9). Trenutno drugih večjih naložb (knjižnice in delavske univerze) ni planiranih, realizacija bo v veliki meri odvisna od razpoložljivih denarnih sredstev iz proračuna in iz evropskih sredstev. Danes ta del mesta postaja novo, moderno, urejeno, urbano središče Jesenic, gre za Jeseniško zgodbo o uspehu (Knez, 2009b, str. 7).

⁸ SIJ - Slovenska industrija jekla d.d. je pravni naslednik koncerna Slovenskih železarn d.d.

2.5 Povzetek zgodbe Fiprom

2.5.1 Namen stečaja

Temeljni cilj SP je iztržiti čim večjo stečajno maso za čim boljše poplačilo upnikov. Fiprom VS je primer SP, v katerem so upniki, kljub poplačilu ločitvenih in izločitvenih upnikov in 100 % poplačilu prednostnih terjatev delavcev, dosegli dobro (68,25 %) poplačilo svojih navadnih terjatev, ob hkratni ohranitvi zdravih jeder družbe, ki normalno poslujejo naprej. Skupni stroški SP zaradi dolžine postopka niso zanemarljivi, vendar so potek SP zelo zavlekli dolgotrajni pravnici postopki in zlasti neurejeno zemljiškoknjižno stanje nepremičnin družbe, obremenjenih s hipotekami GB. Ob začetku SP na družbo ni bil vpisan niti 1m² nepremičnin, čeprav so bile te pred stečajem že vodene med OS družbe. Upoštevati je potrebno tudi to, da je šlo za razmeroma velik in zapleten SP, s 1141 prijavljenimi terjatvami upnikov (med njimi tudi terjatve 441 nekdanjih delavcev družbe), z velikim obsegom stečajne mase in tremi delujočimi heterogenimi proizvodnimi obrati na treh različnih lokacijah na Jesenicah, ter več manjšimi nepremičninami, med drugim tudi Počitniški dom na Mežaklji. Vsaka od navedenih nepremičnin je imela svojo zgodbo in svoje probleme, ki jih je bilo potrebno razrešiti pred samo prodajo.

Po začetku SP je upravitelj poizkušal razrešiti nastalo nepremičninsko situacijo na več sestankih s predstavniki koncerna, zlasti glede vprašanja, katere nepremičnine dejansko pripadajo Fipromu VS glede na delitveno bilanco ŽJ. V začetnih razgovorih je naletel na blokado s strani predstavnikov koncerna, kar je bila posledica dejstva, da se o terjatvi koncern ni izrekel na prvem naroku za preizkus terjatev ter zlasti zaradi vložitve tožbe zoper koncern za izpodbijanje pravnih dejanj. Upravitelj se je zavedal, da bo v primeru nesodelovanja prisiljen vložiti ustrezne tožbe za priznanje lastninske pravice na navedenih nepremičninah, kar pa bi zelo zavleklo SP. Po več sestankih je prišlo do zasuka v dogovorih s predstavniki koncerna, zlasti po sklenitvi novih najemnih pogodb s družbama SUZ in Elektrode ter potem, ko je vodenje koncerna prevzel g. Tibor Šimonka. V nadaljevanju SP je bilo sodelovanje med upraviteljem in predstavniki koncerna zgledno in v obojestransko korist, tako glede razreševanja najemnih odnosov, zlasti pa ob prodajah celotnega premoženja obratov Jeklovlek in Elektrode.

Stečajni senat je v obrazložitvi sklepa o zaključku SP navedel, da je šlo za izjemno obsežen in zapleten SP s številnimi strokovno zahtevnimi opravili, ki jih je upravitelj izvajal redno in strokovno in ga po skoraj 10-letnem delu pripeljal do konca. Upravitelju je uspelo prodati celotno premoženje Fiproma VS, celotna unovčena stečajna masa je znašala 7.164.977,31 EUR (glej Tabelo 3). Lahko rečemo, da je k temu uspehu pripomogel tudi način vodenja SP s strani upravitelja in njegove ekipe, s strani stečajnega senata in upniškega odbora, ki so ob upoštevanju načel in določb ZPPSL, hkrati stremeli tudi k ohranitvi proizvodnje in števila zaposlenih v čim večji meri je bilo to mogoče. Upravitelj je opravil svoje delo z maloštevilno ekipo sodelavcev, na podlagi ustreznih sklepov (odobritev) stečajnega senata in sicer s pomočjo:

- družbe Hribena d.o.o. iz Kranja, ki je od začetka do zaključka SP (pogodbeno) izvajala knjigovodsko računovodska dela in pomagala upravitelju pri izdelavi bilanc, pri preverjanju terjatev, ter pri pripravi in izplačilih terjatev upnikom;

- treh pomočnikov upravitelja za opravljanje tekočih zadev Fiproma VS, in sicer s Tomažem Primožičem v obdobju od 15.4.1998 do 30.9.2007, z Zorico Gogala v obdobju od 19.11.1998 do 31.10.2000 in z Vojko Rebec v obdobju od 24.10.2005 do 30.11.2007, zaposlenih po pogodbah o zaposlitvi za določen čas;
- nekdanjega delavca Fiproma Božidarja Dobravca (po pogodbah o delu), za izvajanje kontroliranja in čuvanja premoženja obrata Žičarna;
- treh najetih odvetnikov v pravnih zadevah stečajnega dolžnika.

2.5.2 Je bil stečaj upravičen ali ne?

Ob začetku SP družbe Fiprom je bilo v javnosti veliko vprašanj in polemik, ali je bil stečaj potreben in ali so bile poteze direktorja in obeh skupščin v reševanju zdravih jeder družbe učinkovite. Po začetku SP sta bili proti nekdanjemu direktorju družbe Gvidu Melinku in nekdanjemu predsedniku skupščine družbe V.P. podani kazenski ovadbi zaradi kaznivega dejanja povzročitve stečaja z nevestnim gospodarjenjem in s tem povzročitve velike premoženjske škode za upnike (Jelovčan, 1999, str. 3). V ovadbi jima je bilo očitano, da sta kot odgovorna človeka, kljub vedenju, da je družba plačilno nesposobna, v nasprotju s svojimi dolžnostmi pri upravljanju s premoženjem in vodenju družbe, najprej ustanovila dve novi družbi, nato pa oddala v brezplačen najem zemljišča, zgradbe in opremo ter na novi družbi prenesla tisti del dejavnosti starega, ki so imele tržne možnosti za preživetje. Po opravljenih prenosih dejavnosti, odprodaji vseh zalog in oddaji drugega premoženja v najem je družba Fiprom prenehala delati in je postala zrelo za SP, ki ga je direktor tudi predlagal. S SP družbe naj bi bili oškodovani tudi upniki, saj bodo od terjatev, ki so jih prijavili v SP, bržkone le neznatno poplačani.

Po mnenju Sindikata Neodvisnost je bil stečaj nepotreben. Delo je izgubilo več kot 400 ljudi, pri čemer je takoj po stečaju delo ohranilo v novi družbi Elektrode približno 200, v Fiprom-Wire 60, ter v SUZ 55, medtem ko jih je približno 150 ostalo na cesti.

V odgovor na objavo članka o podanih kazenskih ovadbah in na mnenje Sindikata Neodvisnost je nekdanji direktor družbe podal svoje videnje situacije in reševanja zdravih jeder družbe (Melink, 1999, str. 7). Navedel je, da je bil kot direktor odgovoren za poslovne odločitve, a je imel za vse pomembne odločitve sklepe skupščine družbe, ki je sprejemala sklepe, ki so bili v takratnem času najbolj optimalni, kot se je pokazalo kasneje. Navedel je, da so Slovenske železarne umirale že 10 let pred začetkom SP Fiproma. Ni jih mogel rešiti in tudi drugi očitno ne, vendar je le pripomogel k ohranitvi proizvodnega programa Fiproma in delavcev, ki delajo v novih družbah. Njegova edina »krivda« je v tem, da po začetku SP še vedno dela okoli 290 delavcev v družbah, ki so jih ustanovile SŽ iz programa nekdanjega Fiproma. Po njegovem mnenju je bil na mesto upravitelja (Veljko Jan) imenovan človek, ki ni običajen grobar, ki si ni želel pogorišča, saj ve, da bodo upniki, med katerimi je bilo veliko število delavcev, najmanj oškodovani, če bodo perspektivni programi delovali naprej. Programi, ki so bili preneseni na nove družbe, so imeli in imajo tržne možnosti za preživetje in normalno poslujejo. Če ne bile pred stečajem ustanovljene nove družbe, bi delo izgubilo še dodatnih 250 ljudi. Menil je, da bo upravitelj najemnikom zaračunal najemnino za stavbe in opremo tudi za nazaj in bodo tako

upniki dobili več kot če bi proizvodnja stala. Delavci si z delom zaslužijo plače, plačujejo prispevke, namesto da bi jim morala država plačevati skromna nadomestila. SŽ so s tako odločitvijo napravile najboljšo možno potezo, saj v tisti situaciji nihče ni videl boljše rešitve, tudi Sindikat Neodvisnosti ne. Tovarno je lahko ustaviti, težko pa jo je ponovno spraviti v pogon, dokaz za to sta bila SP Verige iz Radovljice (uveden februarja 1998) in Plamena iz Kroke (uveden oktobra 1997). Novi družbi Elektrode in SUZ so dejansko ustanovile SŽ, kot prej Fiprom. Stečaj je predlagal po sklepu skupščine družbe, ker bi družba v zelo kratkem času prenehala delovati, saj se je delo že ustavljalo.

3 MURA

3.1 Zgodovina Mure od nastanka do leta 2002

Za primer reševanja zdravih jeder v teku stečajnega postopka sem vzel podjetje tekstilne panoge kot ene od panog z največ problemi pri nas, ki izvirajo predvsem iz prevelike konkurence, zastarele tehnologije, prevelikih kapacitet, preveč zaposlenih in premajhnega trga. Olačilna industrija ima oziroma je imela zelo pomemben delež v slovenski predelovalni industriji in s tem v strukturi slovenskega gospodarstva kot celote. Primer Mure sem v tej nalogi izbral zato, ker gre za razmeroma velik sistem, ki ima širši odmev, kot pa ga določa njegovo lokalno okolje. Podobno, kot je v svojem času veljalo za Slovenske železarne in Fiprom. Odziv medijev in posledično javnosti, odziv delavcev in uradnih struktur je dovolj značilen, da preko zgodbe o Muri lahko opazujemo to problematiko nasploh.

Zgodba Mure se začne davnega leta 1925 in gre nato skozi več mejnikov. Za to nalogo pomemben mejnik se zgodi leta 2002 s programom prestrukturiranja podjetja. Po njem povzemam dogajanje v Muri, ki že kaže na velike težave in tudi na možnost konca družbe. Nadaljuje se z ugotavljanjem poslovne krize in poskusov reševanja, identifikacije in vzpostavitve t.i. zdravega jedra oziroma jeder pred SP, uvedbo in potekom SP ter nadaljnjim poslovanjem t.i. zdravega jedra in drugih družb iz nekdanje skupine Mura.

Najprej je prikazan razvoj dogajanja v skupini Mura pred začetkom SP. To je obdobje zaostrovanja krize v Muri, poskusov reševanja t.i. zdravih jeder tako s strani podjetja kot s strani države in začetka stečajnih postopkov. V nadaljevanju je prikazan potek SP Murinih družb ter predvsem potek reševanja zdravega jedra v družbi Mura in partnerji d.o.o. (v nadaljevanju Mura IP).

Murina zgodba (Mura, 2010) sega v leto 1925, ko je pričel trgovec Janez Cvetič izdelovati moško perilo z nekaj šiviljami na štirih šivalnih strojih. Po elektrifikaciji mesta je dokupil še nekaj šivalnih strojev na Češkem in leta 1937 je bilo pri njem zaposlenih že 145 delavk. Zgledu Cvetiča je leta 1932 sledil obrtnik Šiftar. Leta 1940 sta obe delavnici zaposlovali že približno 500 delavk (Ajpes, 2009a, str. 3). Leta 1945 sta bili Cvetičeva in Šiftarjeva tovarni perila nacionalizirani in ustanovljena je bila Tovarna oblačil in perila Mura. V 50. in 60. letih je država načrtno investirala v nove proizvodne zmogljivosti in razširitve ponudbe izdelkov, razvili so se prvi izvozni in dodelavni posli. V prvi polovici 80. let je bila Mura že močna znamka. Svojo

zares kakovostno ponudbo je pomladila in osvežila z vpeljavo blagovne znamke Muralist. V obdobju 1985–1990 sta načrtno raziskovanje trga potrošnikov in razvoj blagovnih znamk omogočila še nadaljnjo rast. Leta 1996 je bil končan proces privatizacije in preoblikovanje Mure v delniško družbo. Leta 2001 nastane nova znamka »E.mura«, ki je namenjena mlajši, dinamični ciljni skupini potrošnikov. Uvede se korporativna blagovna znamka Mura. Zaradi kompleksnosti sistema Mura d.d. in zaostrovanja globalne konkurence je postajalo vse bolj jasno, da bo za nadaljnji obstoj in razvoj sistema potrebno prestrukturiranje in prilagoditev novim tržnim razmeram.

V začetku 90-ih let, pred razpadom enotnega jugoslovanskega trga, je bila slovenska oblačilna industrija le deloma orientirana na tuje trge, po razpadu pa je bila prisiljena v izvoz na zahtevne evropske in svetovne trge, pri čemer večino prometa predstavljajo dodelavni posli, to je izdelavo in delo po naročilu in z materialom tujega partnerja. Pri dodelavnih poslih povzroča velika tuja konkurenca nenehni pritisk na zniževanje cen, po drugi strani pa dodelavni posli vendarle ohranjajo delovna mesta. Zaradi nizke dodane vrednosti v primerjavi s proizvodnjo lastnih izdelkov so v podjetjih s pretežno dodelavnimi posli rezultati poslovanja slabši. Hkrati je pri dodelavnih poslih za oblačilno industrijo v Sloveniji značilno zaostajanje plač za povprečnimi plačami v predelovalni industriji, zaradi nizke izobrazbene strukture delavcev in močne konkurence z nižjimi stroški dela v drugih državah.

Po razpadu Jugoslavije je izguba tako prodajnega kot nabavnega trga za večino oblačilnih podjetij v Sloveniji, pomenila pravi šok. Podjetje Mura d.d. je imelo velike proizvodne kapacitete, ki pa so počasi zastarevale in konkurence ni bilo več možno ujeti.

3.2 Program prestrukturiranja podjetja Mura d.d. 2002

Zgodba Mure je tipična za vsa velika podjetja samoupravnega gospodarstva ob koncu osemdesetih let. Podjetje je delovalo na velikem jugoslovanskem trgu z nizko konkurenčnostjo. Proizvodnja oblačil je potekala na sodobnih, visokozmogljivih šivalnih napravah, pri tem je bil velik del strojev univerzalnih, kar je na po eni strani zagotavljalo veliko fleksibilnost proizvodnje, po drugi strani pa so zato bili izdelavni časi nekoliko daljši. Fleksibilna proizvodnja je tako omogočala proizvajati visokokakovostna, maloserijska oblačila (potencialno višje pričakovane tržne cene proizvodnih zmogljivosti ter oblačil), a je bila obenem razmeroma draga (daljši izdelavni časi – višji proizvodni stroški), zato je bila orientiranost v segment najbolj zahtevnih potrošnikov za Muro skoraj nujna (Mura, 2002, str. 38). S kakovostnimi izdelki po visokih cenah je Mura hitro zrastle v eno večjih jugoslovanskih podjetij z okoli 6500 zaposlenimi v letu 2002. Pri tem se je poslovni koncept Mure le malo spreminjal. Ob koncu osemdesetih let je okoli 40 % proizvodnje prodalo na jugoslovanskih trgih pod lastno blagovno znamko, 60 % pa tujim partnerjem v sistemih mednarodne kooperacije, ki so Murine izdelke pod tujimi blagovnimi znamkami prodajali na zahtevnih zahodnih trgih (Mura, 2002, str. 4). V letu 2001 je Mura d.d. realizirala 80 % prihodkov na tujih in 20 % na domačem trgu, pri tem je področje lastnih blagovnih znamk zajemalo skupaj 12,9 % vseh proizvodnih kapacitet in ustvarilo le 65,6 % vseh prihodkov Mure d.d., področje dodelavnih poslov pa je zajemalo skupaj 87,1 % proizvodnih kapacitet in ustvarilo 26,2 % vseh prihodkov Mure (Mura, 2002, str. 22). V

tem času so v Muri začutili negativne trende na področju dodelavnih poslov, da so zahodni partnerji počasi pričeli seliti naročila na Daljni vzhod, v dežele s cenejšo delovno silo. Da bi nadoknadili izgubljene posle, so pričeli snovati nove Murine blagovne znamke. To je v Muri zahtevalo novo reorganizacijo oziroma uvedbo samostojnega tima Marketing, ki se je ukvarjal s trženjem posameznih blagovnih znamk Mure. Zavedali so se, da lastna blagovna znamka prinaša podjetju večjo dodano vrednost in s tem večjo varnost za obstoj in razvoj podjetja.

Po osamosvojitvenem šoku je Mura preusmerila prodajo na bistveno zahtevnejše zahodne trge. V drugi polovici devetdesetih let je 90 % proizvodnje namenila za dodelavne posle za tujce, pri katerih je pridobila sloves zanesljivega in kakovostnega proizvajalca konfekcije. Dobra stran dodelavnih poslov je, da so kratkoročno manj tvegani, dolgoročno pa lahko tuji partner kadarkoli svoje naročilo umakne. Poleg tega taki poslovni aranžmaji delujejo uničujoče na lasten razvoj in kvaliteto kadrov. Le 9 % zmogljivosti je bilo namenjeno proizvodnji lastnih blagovnih znamk (Mura, 2002, str. 6). Poizkušali so jih bolj uveljavljati in širiti lastno prodajno mrežo, a je uspelo vzpostaviti le nekaj več kot deset lastnih trgovin in okoli 65 prodajnih mest.

V maju 2002 je bilo v Muri zaposlenih 5.567 delavcev, ki so proizvajali kakovostna maloserijska moška in ženska oblačila. Mura d.d. je bila sestavljena iz sedmih specializiranih tovarn, lociranih v Murski Soboti, Gornji Radgoni in Ljutomeru. Murinih 5.641 delavcev je na dan 31.12.2001 predstavljalo 12,66 % vseh zaposlenih v pomurski regiji, tako da je skoraj vsak sedmi zaposleni v Pomurju delal v Muri. V sodelovanju z drugimi podjetji je zagotavljala zaposlitev dodatno še približno 600 delavcem. Ker je imel takrat v povprečju vsak zaposleni v svoji družini še tri člane, je bilo od Murine uspešnosti neposredno odvisno kar 18 % vseh prebivalcev Pomurja. Mura je aktivno sodelovala s številnimi podjetji v regiji (varovanje, prevozi delavcev, prehrana, transport, izobraževanje, tisk, embalaža, itd.), tako da je bilo na primer v letu 2000 na Muro vezanih še dodatnih 570 delovnih mest v Pomurju (Mura, 2002, str. 4-12). S tega vidika je bila zaradi svoje velikosti pomembna za obstoj in razvoj regije.

V strukturi lastništva družbe Mura d.d. (Mura, 2002, str. 17) so v maju 2002 pravne osebe obsegale skupaj 66,27 % (državni skladi 12,94 %, investicijski skladi 29,66 %, Mura d.d. 5,77 % in razna podjetja, banke, itd. 17,90 %) in fizične osebe skupaj 33,73 % (zaposleni v Muri 19,48 %, bivši zaposleni 2,20 %, upokojenci 7,15 % in ostali delničarji 4,90 %).

Mura je v velike težave zabredla že leta 2002, ko si je nabrala rekordnih 13,32 milijonov evrov izgube. Poskusi za njeno rešitev so bili jalovi, predvsem pa brez prave volje in znanja. V programu prestrukturiranja podjetja Mura d.d. v letu 2002 (Mura, 2002, str. 1-96)⁹ je bil podan pregled organizacije Mure d.d. in poslovne situacije v letu 2002, ocena lastne blagovne znamke in dodelavnih poslov, strategija Mure in cilji prestrukturiranja ter načrtovani ukrepi za uresničitev programa prestrukturiranja.

Finančni načrt za uresničitev prestrukturiranja je predvidel nepovratna sredstva s strani države v višini 10 milijonov evrov, polovico v letu 2002, drugo polovico v letu 2003 (Mura, 2002, str.

⁹ Gradivo 26.08.2002, str. 1-96; od tega priloga gradivu – polletni rezultat Mure d.d. v letu 2002, str. 86-96.

80). Poleg nepovratnih sredstev države, je bila kot vir financiranja, predvidena tudi uporaba kratkoročnih revolving posojil ter dolgoročnih investicijskih posojil. V primeru, da do finančne pomoči s strani države in do prestrukturiranja ne bi prišlo, je bilo predvideno, da bi se vse omenjene postavke znižale oziroma poslabšale.

Na podlagi odobrenega Programa prestrukturiranja, je država Muri v letu 2003 sicer namenila deset milijonov evrov nepovratne pomoči, ki pa jih je, kot je izjavil eden od nekdanjih direktorjev Borut Meh (Matejčič, 2009), družba večinoma porabila za pokritje starih dolgov družbe, v manjši meri pa za uresničitev nove strategije Mure iz programa prestrukturiranja, to je za povečanje obsega poslovanja z lastno blagovno znamko, predvsem za povečanje prodaje na tujih trgih, za zmanjšanje obsega enostavnih dodelavnih poslov in prehod na bolj kompleksne in poslovno boljše posle ter za povečanje produktivnosti in optimizacijo proizvodnih kapacitet, zlasti za občutno zmanjšanje števila zaposlenih. Glavni krivec za to so Murini lastniki in nesposobno vodstvo. Moje mnenje je, da je država zelo slabo uporabila deset milijonov evrov nepovratne pomoči. Denarna sredstva so bila uporabljena na zgrešen način, država bi si za navedeni znesek morala (najmanj) zagotoviti povečanje svojega lastniškega deleža v družbi, sporna je tudi uporaba državnih nepovratnih sredstev v družbi, ki ni v 100 % lasti države. Hkrati se drugi lastniki – pravne in fizične osebe – niso aktivno vključili in finančno pomagali družbi pri programu prestrukturiranja v letu 2002.

Skupna izguba Skupine Mura se je z rekordnih 13,32 milijonov evrov v letu 2002 začela postopoma zmanjševati, tako da je v letu 2005 znašala 1,41 milijona, a je potem počasi začela zopet naraščati in je v letu 2008 dosegla 5,83 milijonov evrov. Postopoma se je zmanjševalo tudi število zaposlenih, od (največ) 6544 v letu 1994, do 3300 zaposlenih v letu 2009, s povprečno starostjo 45 let. Ker v Muri niso več zaposlovali, bi po izračunih strokovnjakov Mura ugasnila po naravni poti čez 7 let (Gerenčer, 2009a, str. 8-9). Podrobno je poslovanje Skupine Mura razvidno iz letnega poročila za leto 2008 (konsolidirani poslovni izkazi), v katerem so primerjalno prikazani podatki iz izkazov poslovnega izida in iz bilanc stanja po posameznih letih v obdobju od leta 2002 do 2008 (Priloga 9), tako gibanje čistih prihodkov od prodaje, čistega poslovnega izida, sredstev, kapitala, povprečnega števila zaposlenih in drugih knjigovodskih podatkov (Ajpes, 2009a, str. 11).

3.3 Strma rast Murine izgube in aktivni poseg vlade RS v letu 2009

Že desetletje pred stečajem je bilo jasno, da Mura v sedANJI obliki ne more preživeti, a je država z finančno injekcijo v letu 2003 ustvarila iluzijo, da njeni problemi nikoli ne bodo resno izbruhnili. Sindikati in zaposleni so se zavajali, da je prevelika, da bi propadla, za oba največja institucionalna lastnika Nacionalno finančno družbo (NFD Holding) in Slovensko odškodninsko družbo (SOD), pa je bila le slaba kapitalaska naložba. Svetovna gospodarska kriza je v jeseni 2009 podjetje še dotolkla. Namesto da bi poskušali rešiti, kar se je še dalo, niso njeni institucionalni lastniki, z izjemo države, storili ničesar. Država, ki je prek Soda druga največja lastnica Mure (z deležem 12,23 %), je pokazala konkretno pripravljenost za rešitev prekmurskega podjetja, vendar je bila pri tem premalo odločna in tudi nespretna. Zavrnila je ponudbo podjetnika Joca Pečecnika, ki je pokazal voljo za reševanje družbe, saj je menila, da se

ta pri svoji ponudbi preveč zanaša na finančni vložek države kot pa na lastno finančno tveganje. Vsi drugi, ki so se ponujali za rešitelja Mure, so prodajali predvsem meglo in svoje ideje za rešitev, njihovo uresničitev pa naj bi plačal kdo drug. Država je tudi predlog zadnje Murine uprave, ki je na zahtevo stavekajočih delavcev odstopila, zavrnila kot preveč tveganega. Po začetnem omahovanju so se predstavniki vlade aktivno vključili v dogajanje okrog Mure. (Gerenčer, 2009b, str. 4).

Mura se ni pravočasno prilagodila tržnim spremembam in je postala problem velikih razsežnosti. Država, ki je prej mirno gledala razvoj dogodkov, se je bila prisiljena soočiti s problemom in jasno opredeliti svoje stališče. Vpliv Mure na gospodarstvo Slovenije in zlasti Prekmurja je prevelik, da bi jo kar tako pustili propasti. Zgled za to je General Motors v ZDA, »prevelik, da bi (pro)padel« (angl. *to big to fail*), ki ga je država poddržavila, da bi se podjetje lahko v miru prestrukturiralo.

V igri sta bila dva koncepta reševanja zadeve Mura. Po prvi je tedanji minister Matej Lahovnik videl rešitev z vstopom novega zasebnika, ki bi postal večinski lastnik in prevzel odgovornost. Vlada bi strateškega investitorja podprla z vsemi ukrepi, ki jih ima na voljo (ukrepi socialne pomoči, odpravninami delavcem in finančnimi spodbudami za zaposlovanje). Seveda se je postavljalo vprašanje, kako bi novi investitor vstopil v Muro. Druga različica iz krogov predsednika vlade je predvidevala vstop države v lastništvo Mure. Državna Posebna družba za podjetniško svetovanje (PDP) oziroma prestrukturiranje podjetij bi postala večinski lastnik Mure in preoblikovala podjetje, sočasno pa bi vlada pripravila program prestrukturiranja gospodarstva Pomurja. Država bi Muro usposobila za tržno delovanje in jo nato prodala zasebnim lastnikom (Senjur, 2009, str. 26-27). Izbran ni bil ne prvi ne drugi koncept, ampak stečaj več Murinih družb. Prvi koncept ni uspel, saj so vsi potencialni investitorji v Muro odstopili, zaradi prevelikih finančnih in pravnih tveganj za vstop v družbo zaradi nevarnosti, da bi v primeru nastanka nove Mure upniki stare Mure v prihodnosti utegnili potopiti novonastalo zdravo jedro Mure. Drugega koncepta še ni bilo mogoče uresničiti, saj je bila PDP v letu 2009 šele v fazi ustanavljanja, ter takrat še brez potrebnih denarnih sredstev.

Mura je v septembru 2009 dolgovala 35 milijonov evrov, od tega bankam 24,5 milijona, zavarovanih s hipotekami. Stroški so postali previsoki, prave razvojne strategije ni bilo. Predstavniki vlade RS, vodstva in sindikatov Mure so na sestanku 11.09.2009 ugotovili, da je stečaj krovne družbe Mura in večine družb v skupini Mura neizbežen (STA, 2009a). Cilj je bil zagotoviti socialno varnost za vse zaposlene v skupini Mura, upoštevati interese upnikov in ohraniti perspektivno proizvodnjo v hčerinski družbi Mura IP, predvsem v povezavi s partnerjem Hugo Boss. V okviru te družbe bi lahko zagotovili okrog 1000 delovnih mest, saj je ta družba tekoče poslovala pozitivno in predstavljala zdravo jedro, ki ga je mogoče ohraniti.

Dne 21.9.2009 so delavci Mure začeli stavkati pred upravno stavbo Mure, zbralo se jih je okrog 700. Zahtevali so takojšnji odstop vodstva družbe in nadzornega sveta, ter odstop sindikalnih in delavskih predstavnikov. Lastnikom in vladi so očitali, da so jih prevarali in niso imeli prave volje v iskanju rešitve za Muro, v kateri je bilo zaposlenih skoraj 20 % vseh zaposlenih v pomurskem gospodarstvu. Direktor Soda je po sestanku z upravo in nadzornim svetom

stavkajoče delavce seznanil s predvidenimi stečajni za večino družb iz skupine Mura in jih zaprosil, naj pomagajo pri ohranitvi proizvodnje v podjetju Mura IP, saj je zaradi delavskih protestov obstaja resna bojazen, da bi nemška modna hiša Hugo Boss prekinila sodelovanje z Muro. Vlada RS zavezala Sod, da ta s poroštvi sodeluje pri zagotavljanju proizvodnje v podjetju Mura IP. S tem so družbi Hugo Boss poslali pozitiven signal, da ne prekine sodelovanja z Muro. Hkrati je Sod naročil in koordiniral skrbni pregled, ki je podal smernice reševanja družbe (STA, 2009b).

Dne 24.09.2009 je s sklepom nadzornega sveta prenehal mandat upravi Mure s prokuristom Zdenkom Podlesnikom na čelu. Na predlog Soda, ob soglasju predsednika vlade, je mandat nastopil novi predsednik uprave Mure Bojan Starman, ki je bil seznanjen z razmerami v Muri. V avgustu 2008 se je kot krizni menedžer ponudil ministrstvu za gospodarstvo. Na zahtevo delavcev Mure se je za odstop odločil tudi nadzorni svet družbe. Izredna seja nadzornega sveta z delavci pred vrati je preprečila scenarij NFD Holdinga, da bi z nadaljnjim izčrpavanjem podjetja delavce spravil v položaj kot v IUUV Vrhnika. Protest delavcev je prisilil NFD Holding k umiku in Sodu omogočil, da zgodbo z Muro zaključi. Delavci so ob tem prekinili stavko. Tuji kupci so začeli odpovedovati naročila (Votek, 2009).

Bojan Starman se je po prevzemu funkcije odločil, da spelje stečajne postopke v nekaj dneh. Proizvodnja se ohrani v t.i. zdravem jedru, Murini hčerinski družbi Mura IP, pri čemer naj bi Sod z garancijami za izvedbo poslov zagotovil nadaljevanje proizvodnje. Sprva naj bi se osredotočili na dodelavne posle, pozneje pa tudi na lastno blagovno znamko. Predhodno je bila sprejeta odločitev, da Mura d.d. ostane 100 % lastnik Mure IP, z namenom, da po stečaju nihče od upnikov ne bi bil oškodovan. Da bi obnovili zaupanje Hugo Bossa, ki je zagotavljal družbi Mura IP kar 90 % dela, in se dogovorili za nadaljnje sodelovanje, je poleg Starmana v upravo vstopil Milan Mörec, nekdanji član uprave, ki je družbo Hugo Boss pripeljal v Muro (Knez, 2009a). Starman je nevarnost za poslovanje družbe videl tudi v dvigu minimalne plače za 22,8% v kriznih časih. Rešitev je videl v povečanju produktivnosti, a hkrati ugotovil, da pri 900 zaposlenih z minimalno plačo ne more zahtevati dodatnega dela, čeprav so slovenske minimalne plače, obremenjene z visokimi davki in prispevki, med najvišjimi v svetu. Navedel je, da minuta storitev družbe stane petnajst centov in da od te cene ne bodo odstopali, razen v izjemnih kriznih razmerah na trgu (Kopušar, 2010, str. 24).

Rezultat skoraj petmesečnega reševanja evropskega oblačilnega giganta Mura je bil začetek stečajnega postopka nad matično družbo Mura d.d. s sklepom Okrožnega sodišča v Murski Soboti opr. št. St 853/2009-4 z dne 02.10.2009 (Ajpes, 2009b). Hkrati so bili izdani tudi sklepi o začetku stečajnih postopkov nad hčerinskimi družbami Mura – Moška oblačila, d.o.o., Mura – Ženska oblačila, d.o.o., in družbe Muralist d.o.o. s statusom invalidskega podjetja (v nadaljevanju Mura MO, Mura ŽO, Muralist). Predhodno je bila sprejeta odločitev, da se ohrani proizvodnja in dejavnost v družbah Mura – Evropska hiša mode d.o.o., Mura – Unikat d.o.o., M-AIKS d.o.o., M-Energetika d.o.o., Mura – Trgovina i usluge d.o.o., Zagreb in Mura d.o.o. Beograd (v nadaljevanju Mura EHM, Mura Unikat, M-AIKS, M-Energetika, Mura Zagreb in Mura Beograd), predvsem pa v družbi Mura IP, ki je takrat zaposlovala 471 delavcev. Zaradi stečajev je ostalo brez dela 2635 delavcev od skupaj 3285 zaposlenih, predvsem žensk, starih

med 40 in 47 leti, ki so z garanjem, za zadnja leta sramotno nizke plače 500 EUR bruto, zbrali od 25 do 35 let delovne dobe.

3.4 Stečajni postopki družbe Mura d.d. in njenih hčerinskih družb

Vzroki za poslabšanje poslovanja Mure od sredine 90. let dalje, ki so povzročili stečaje Murinih družb, so bili: tranzicija – opravilno nesposobni in brezbrizni večinski institucionalni lastniki; proces globalizacije in vključitev Slovenije v Evropsko unijo; slabo vodenje družbe; svetovna gospodarska kriza in neprilagojenost poslovnih procesov velikosti podjetja. Frančišek Grašič vidi tri pomembne dodatne zunanje vzroke za poslabšanje poslovanja v dolgoletni precenjenosti dinarja oziroma tolarja, v izjemno visoki obremenitvi stroškov dela in visoki ceni kreditov (Grašič, 2009, str. 39).

Potek SP krovne družbe Mura, d.d. ki je (bila) 100 % družbenik v ostalih Murinih hčerinskih družbah v stečaju, bistveno vpliva na poteke SP posameznih hčerinskih družb. Pri tem je zelo pomembno, kako so bila pred uvedbami stečajnih postopkov urejena formalno pravna razmerja med njimi. Če so (bila) ta razmerja pomanjkljivo urejena, bo med posameznimi družbami lahko prišlo do večjega števila sporov na sodišču, kar bo zavleklo potek stečajnih postopkov in tudi unovčevanje premoženja posameznih družb.

Tabela 4: Mura d.d. in hčerinske družbe v postopkih zaradi insolventnosti

Naziv družbe	Ustanov. / Regist.	Osn. kapital (EUR)	Začetek postopka	Post.	Upravitelj	Sodnik	Opr. št.
Mura (d.d.)	10.10.74 28.09.95	17,931.000,00	02.10.09	SP	B. Dorđević	F. Granfol	853/2009
Mura EHM	14.02.05 19.04.05	4,891.170,00	10.12.10	PP	Z. V. Hohnjec	J. Vedenik	1823/2010
Muralist	27.01.95 22.12.95	8.763,14	12.10.09	SP	J. Artič	F. Granfol	856/2009
Mura MO	12.12.08 19.12.08	7.500,00	02.10.09	SP	D. Dubrovski	A. Pintarič	854/2009
M-AIKS	12.12.08 18.12.08	7.500,00	14.04.11	SP	K.T. Zorn	F. Granfol	770/2011
Mura Unikat	12.12.08 19.12.08	7.500,00	02.12.10	SP	G. Erman	F. Granfol	1751/2010
M-Storitve	12.12.08 19.12.08	7.500,00					
M-Energetika	12.12.08 19.12.08	7.500,00					
Mura ŽO	26.02.09 -	7.500,00	02.10.09	SP	B. Soklič	J. Vedenik	855/2009
Mura IP	09.03.09 -	7.500,00					
Mura Zagreb	- 02.07.97	2.974.033,00					
Mura Beograd**	2001 -	5.000,00*					

Mura Trendline***	2001 -	1.250.000,00	01.09.09	SP			
------------------------------	-----------	--------------	----------	----	--	--	--

Legenda:

* Podatek je v USD.

** Družba Mura d.o.o. Beograd je bila ustanovljena v Srbiji v letu 2001 kot hčerinska družba v 100 % lasti Mure d.d. zaradi lažjega uvoza Murinih izdelkov na srbski trg. Po razpadu Jugoslavije, so se zaradi ekonomske blokade pretrgale redne povezave, prišlo je do netransparentnega poslovanja in vodenja družbe, ter številnih zamenjav v vodstvu družbe. Družba je trenutno v mirovanju, nima nobenega zaposlenega ter veliko nerešenih zadev (Ajpes, 2010d, str. 33-34).

***Mura – Trendline GmbH je bila ustanovljena v Nemčiji v letu 2001 kot hčerinska družba v 100 % lasti Mura d.d. z namenom trženja, distribucija in razvoja kolekcij – modnih kreacij in proizvodnje vzorčnih oblačil blagovnih znamk Classic in Carla Degen za območje Nemčije, Evropske unije in Rusije. Družba je v povprečju ustvarila 13 mio EUR letnega prometa in prodala okrog 110.000 kosov oblačil, a je od 01.09.2009 v SP, ki še ni končan (Ajpes, 2010d, str. 33-34).

Vir: Ajpes (2011b). Skupina Mura - Sklepi Okrožnega sodišča v Murski Soboti o začetkih postopkov zaradi insolventnosti 2009-2011.

Prvi koraki stečajnega upravitelja in sodišča glede prodaje delujočih hčerinskih družb, v nadaljevanju pa zlasti prodaja podjetja Mura IP, bo bistveno vplival na ohranitve oblačilne industrije v Prekmurju. Ob napačnih potezah, predvsem glede vprašanja, kaj naj obsega posamezni paket prodaje z javno dražbo in vrstni red prodaj, bi lahko povzročil špekulativni nakup Murinega premoženja in s tem nepopravljivo škodo.

3.4.1 Najem in cinitve premoženja

Že pred začetkom SP pa tudi po stečaju je švicarsko podjetje Boxmark Leather želelo v Ljutomeru najeti Murin obrat in zaposliti 180 delavcev. V projekt so obljubili vložiti 6,1 milijonov evrov, imeli pa so že odobrenih 1,1 milijona evrov državne subvencije. Vendar so od namere odstopili, ker obrata niso mogli najeti dolgoročno in ker niso mogli najti dovolj delavcev. Na razpis se je prijavilo le 189 delavcev od skupno 1.500 takrat prijavljenih brezposelnih na zavodu, od katerih pa so jih le sto ocenili kot primerne za zaposlitev.

Stečajni upravitelj Mure d.d. v stečaju (v nadaljevanju Mura VS) Branko Đorđević je zato predlagal spremembe določb ZFPPIPP glede najema premoženja tako, da bi se najemniku, ki v stečaju najame obrat, dalo možnost daljšega najema in možnost predkupne pravice (Weiss, 2010). To možnost je novela zakona dejansko tudi uveljavila. Boxmark Leather je želel v oktobru 2009 najeti ljutomerski obrat Mure vsaj za dve leti, takrat veljavno določilo ZFPPIPP pa je trajanje najema omejevalo na 6 mesecev.

V Muri VS je bila v štirih mesecih od uvedbe stečaja končana cenitev premoženja in opravljen preizkus za 75 % prijavljenih terjatev upnikov. Upravitelj Đorđević, ki nadzira in je soodgovoren za vodenje petih družb, ki so nastale na pogorišču Mure (Mura IP, Mura EHM, M-Energetika, Mura Zagreb, M-AIKS in Mura Unikat), je napovedal, da bo stečaj Mure predvidoma trajal štiri leta, morda še dlje, saj ima Mura 3.500 terjatev. Pri delu mu pomaga stečajna ekipa devetih ljudi. Skupni stroški stečajnega postopka Mure, ki bodo kriti iz stečajne mase podjetja, so v

predračunu stroškov predvideni v višini skoraj štiri milijone evrov. Od tega je upravitelj zase v predračunu predvidel 112.400 EUR plačila (za nagrade in druge stroške), za objave dražb premoženja pa je predvidenih 96.000 EUR. V otvoritvenem poročilu upravitelja Đorđevića z dne 25.01.2010 so bili objavljeni računovodski izkazi za Muro d.d. na dan pred začetkom SP za obdobje od 01.01.2009 do 01.10.2009 in na dan začetka SP dne 02.10.2009. Izdelani so bili tudi drugi računovodski izkazi za Murine družbe, vse v skladu z računovodskim standardom št. 37, ter vsi ostali izkazi, v skladu z zakoni.

Skupna ocenjena vrednost stečajnega premoženja v Muri VS je 52,66 milijonov evrov. Ocenjena vrednost nepremičnega premoženja znaša 38,5 milijona evrov, ocenjena vrednost premičnega premoženja je 3,057 milijona evrov, vrednost terjatev do kupcev in drugih terjatev pa je 3,202 milijona evrov. Ocenjena vrednost naložb Mure je 6,33 milijona evrov, od tega odpade na delnice in deleže za prodajo 3,9 milijona evrov, na dana posojila 1,9 milijona evrov in na druge vrednostne papirje 507.000 EUR. Vrednost zalog je bila 104.000 EUR (Gerenčer, 2010a).

Na končnem seznamu preizkušenih terjatev je bilo prijavljenih za 58,13 milijona evrov terjatev, od tega je priznanih terjatev za 42,67 milijona evrov, med njimi tudi terjatve 1121 nekdanjih delavcev matične družbe Mura d.d., iz naslova neizplačanih plač in odpravnin. Hipotekarnim (prednostnim) upnikom je bilo priznanih za 24 milijona evrov terjatev na nepremičnem premoženju družbe.

3.4.2 Murine družbe, ki so šle v stečaj

Med družbami, ki so šle v stečaj v oktobru 2009, so bile Mura d.d. ter njene hčerinske družbe Mura MO, Mura ŽO in invalidsko podjetje Muralist. Kasneje so se jim v stečaju oziroma v PP pridružile še druge družbe Murinega poslovnega sistema.

MURA d.d. Večina nepremičnega in premičnega premoženja poslovnega sistema Mure je v lasti družbe Mura d.d. Po uvedbi stečajnega postopka nad družbo Mura d.d., je večina od 934 zaposlenih delavcev te družbe izgubila delo, ostalo je le nekaj deset delavcev za potrebe izvajanja stečajnega postopka. S 1. oz. 15. majem 2010 je 28. preostalim zaposlenim prenehalo delavno razmerje, za potrebe izvajanja stečaja pa je ostalo še naprej zaposlenih 10 delavcev.

Mura MO in **Mura ŽO** sta bili kot hčerinski družbi Mura d.d., ustanovljeni v začetku leta 2009, torej dobrega pol leta pred uvedbo SP nad omenjenima družbama. Na navedeni hčerinski družbi je ob ustanovitvi prešel del zaposlenih delavcev matere, ni pa nanju bilo hkrati preneseno tudi premoženje matere, ki sta ga uporabljali, tako da je ob stečaju njihov ustanovni kapital še vedno znašal 7.500,00 EUR. Ob stečaju je ostalo brez dela 522 delavcev Mura MO in 587 delavcev Mura ŽO.

Muralist. Kot invalidsko podjetje je poslovalo od leta 1995, nad njim je bil začet SP z dnem 12.10.2009, po odobritvi vlade. Delovno razmerje je bilo odpovedano 603 delavcem, pri

reševanju problematike so nato sodelovali zavod za zaposlovanje, center za socialno delo in sindikati. Stečajni upravitelj Janez Artič je ocenil, da pri stečaju ne pričakuje takšnih zapletov kot stečajni upravitelji v drugih Murinih družbah, pri katerih naj bi bilo poslovanje in tudi plačevanje med družbami zelo zapleteno (Pojbič, 2009).

Mura Unikat. V družbi Mura Unikat, ki se je ukvarjala s šivanjem po meri, je bil SP začet z dnem 02.12.2010, v družbi je bilo ob začetku stečaja zaposlenih 75 delavcev. Od ustanovitve v letu 2008 je družba pridelala okrog milijon evrov izgube, največji upnik je družba Mura VS. Direktor Stanko Sraka je za nastali položaj okrivil državo, ki po njegovem mnenju ni držala obljube, da bodo vse družbe, ki bodo ostale na pogorišču Mure, deležne enake pomoči. Stečajni upravitelj Mure Branko Đordevič je nasprotno prepričan, da je za stečaj odgovorno izključno vodstvo, ki ni imelo pregleda nad poslovanjem in likvidnostnim stanjem podjetja. Če bi država poročila dala, bi jih ob stečaju te družbe tudi izgubila. Takoj po začetku SP je približno 50 delavcev družbe, torej dve tretjini, dobilo zaposlitev v družbi Mura IP (Gerenčer, 2010d, str. 3).

M-AIKS. V hčerinski družbi M-AIKS, ki se je ukvarjala z računalniško obdelavo krojnih slik in je v avgustu 2010 imela 15 zaposlenih, je bil z dnem 14.4.2011 uveden SP, saj družba ni imela več naročil in je bila brez likvidnostnih sredstev. Glavni naročnik njenih storitev je bila družba Mura IP, ki pa je hotela te storitve imeti v lastni režiji. V primeru M-AIKS je torej šlo za prevzem dejavnosti in poslov s strani družbe Mura IP, ki je takoj po začetku stečaja M-AIKS tudi prevzela njene prostore. Tudi večina nekdanjih delavcev družbe M-AIKS VS je našlo delo v družbi Mura IP, podobno kot v primeru Mure Unikat (Žunec, 2011, str. 8). V avgustu 2010 je stečajni upravitelj Đordevič, po zbiranju zavezujočih ponudb, prodal 100 % poslovni delež v družbi M-AIKS družbi Mura Unikat po prodajni ceni 8000 EUR (Gerenčer, 2010c, str. 4).

3.5 Proces ohranjanja zdravega jedra v okviru družbe Mura in partnerji (Mura IP)

Družba Mura IP je ena od hčerinskih družb, ki je preživela stečajno vihro in sedaj – v juniju 2011 – uspešno posluje. Ustanovljena je bila 09.03.2009 kot poskus vzpostavitve t.i. zdravega jedra, ki naj ohrani proizvodnjo, blagovno znamko in posledično čim večji odstotek nekdanjega obsega delovnih mest Mure.

V začetku je družba s 470 zaposlenimi poslovala z velikimi stroški in slabo realizacijo, zato je v prvi polovici leta pridelala izgubo. V oktobru 2009 je družba dobila novo upravo pod vodstvom Bojana Starmana. Ta je nemudoma uvedel spremembe v organizaciji dela, s čimer so bistveno zmanjšali stroške in povečali produktivnost ter tako izboljšali bruto dodano vrednost na delavca. Poslovanje družbe je bilo prej tesno povezano in prepleteno s poslovanjem drugih Murinih družb. Starman je v enem prvih intervjujev izjavil, da je z znižanjem stroškov možno preživeti tudi z dodelavnimi posli, predvsem za nemškega poslovnega partnerja Hugo Bossa. Poiskali so tudi nove poslovne partnerje in povečali obseg naročil. V družbi postopoma povečujejo število zaposlenih. V decembru 2009 je bilo v družbi skupno zaposlenih že 1110 delavcev. Delali s polno zmogljivostjo, tudi ob sobotah. Iz bilance stanja na dan 31.12.2009 (Priloga 10) in izkaza poslovnega izida v obdobju od 1.1. do 31.12.2009 (Priloga 11) je razvidno, da je družba v letu 2009 poslovala z izgubo v višini 307.654 EUR ob 7.118.911 EUR prihodkov od prodaje (Ajpes, 2010c). Družba je v zadnjih treh mesecih leta 2009 pod Starmanom že poslovala pozitivno in v

prvih sedmih mesecih leta 2010 dosegla 12 milijonov evrov prihodkov od prodaje in 905.000 EUR čistega dobička (Morozov, 2010, str. 21).

Nadzorni svet družbe je dne 12.01.2011 sprejel odstop generalnega direktorja Bojana Starmana, ki se je s 1. januarjem 2011 upokojil in na njegovo mesto hkrati imenoval Milana Möreca, velikega poznavalca konfekcijske stroke in trga ter desetletja iz ozadja morda najbolj vplivnega človeka v Muri. Nadzorni odbor ga je pooblastil, da do prodaje vodi Muro IP.

Starman, ki je vodenje Mure in partnerji prevzel 5. oktobra 2009, je v dobrem letu uspel, da je družba začela poslovati uspešno in celo znova zaposlila skoraj 900 delavcev, večinoma iz nekdanjih Murinih družb. Starman je odstopil, ker je nasprotoval nakupu družbe Mura EHM (Tajnikar & Pušnik, 2009, str. 12-13).

Mure EHM ima zaradi preteklosti in tekočih problemov velike finančne težave in je v postopku PP od 10.12.2010 dalje. Je ena od hčerinskih družb Mure, ki se ukvarja z oblikovanjem, krojenjem in prodajo oblačil lastnih blagovnih znamk. Ustanovljena je bila leta 2005, da bi skrbela za razvoj in trženje izdelkov blagovne znamke Mura. V letu 2007 je ta družba s prodajo oblačil lastnih znamk ustvarila skoraj polovico vseh prihodkov Mure (Ban & Gerenčer, 2009). Okrožno sodišče v Murski Soboti je na podlagi zbiranja zavezujočih ponudb dne 28.12.2010 dalo soglasje k nakupu 100 % deleža družbe Mura EHM v PP s strani največje delujoče Murine hčerinske družbe Mura IP za kupnino v višini 121.733 EUR, z rokom treh mesecev. S tem nakupom je družba Mura IP pridobila v svojo posest celotno Murino znanje, kreacije, trženje in blagovne znamke (Gerenčer, 2011a, str. 8).

Starman pri vodenju družbe Mura IP ni hotel storiti koraka, ki so ga od njega pričakovali in celo kar zahtevali nadzorni odbor družbe in stečajni upravitelj Branko Đorđević. Po lastnem prepričanju bi z nakupom Mure EHM ogrozil poslovanje Mure IP. Kljub temu se je strinjal, da se mora Mura IP ukvarjati tudi z dejavnostmi, ki bodo prinašale višjo dodano vrednost kot dodelavni posli. Vendar za to po njegovem mnenju ni bilo potrebno kupiti novega podjetja, saj bi te dejavnosti lahko razvijali sami. Hkrati z njim je odstopil tudi predsednik nadzornega sveta Matej Kurent. Milan Mörec je podpiral nakup Mure EHM, ker bi bilo Muri brez blagovne znamke, prepoznavne na tržišču po Evropi, po njegovem prepričanju v prihodnosti težko poslovati.

3.6 Prodaja Mure IP

Med Murinimi družbami v stečaju je najzanimivejša prodaja podjetja Mura IP, ki je v decembru 2010 zaposlovala okoli 1300 ljudi. Milan Mörec, predsednik uprave Mura IP, je napovedal povišanje prihodkov družbe z dobrih 18 milijonov evrov v letu 2010 na najmanj 23 milijonov evrov v letu 2011 in povečanje čistega dobička, ki je v letu 2010 znašal 130.000 evrov. Družba Mura IP je v prvem četrtletju 2011 ustvarila 49.000,00 EUR dobička. Po realni oceni bi v prihodnosti v družbi lahko delalo od 1400 do 1500 delavcev. Potrebujemo le lastnika, ki se spozna na oblačilno industrijo in bo pripravljen vlagati v njen razvoj. Z nakupom družbe Mura EHM, sedaj v PP, so pridobili maloprodajno mrežo in Murino blagovno znamko, od Mure Unikat pa so

prevzeli dejavnost šivanja oblačil po meri. S prevzemom obeh programov so v Mura IP povečali in izboljšali ponudbo na trgu in s tem povečali možnosti za večji zaslužek. Novinar Ivan Gerenčer je pri tem menil, da načrtovano povečanje prihodkov družbe Mura IP v letu 2011 na 23 milijonov evrov ne pokaže prave slike, saj družba na dolgi rok ne more preživeti, če bo hkrati za stroške dela v letu 2011 porabila 16 milijonov evrov.

3.6.1 Prva paketna prodaja

Upniški odbor družbe Mura d.d. VS je v januarju 2011 dal soglasje k izvedbi javne dražbe za prodajo premoženja na Murinem dvorišču, in sicer za paketno prodajo:

- pravne osebe (100 % delež) Mura IP;
- proizvodne in druge prostore ter opremo, ki jih družba potrebuje za normalno poslovanje, to je nepremičninami in premičninami na sedežu stečajnega dolžnika v Murski Soboti;
- dve blagovni znamki (»Mura« in »e.mura«);
- pravni osebi Mura Zagreb (99,75 % delež družbe) in Mura EHM, ki jo je že kupila Mura IP in je od sredine decembra 2010 v postopku PP.

Prodaja celotnega paketa premoženja naj bi bila izvedena na javni dražbi v februarju 2011 po skupni izklicni sceni 9,65 milijona evrov, ob varščini milijon evrov (STA, 2011).

Predhodna paketna prodaja premoženja na Murinem dvorišču ni uspela, zato sta se Đorđević in stečajni senat odločila za prodajo po posameznih sklopih, predvsem zaradi dveh razlogov. Najprej zato, ker se je v aktualnih kriznih časih cena 30 milijonov evrov (za nepremičnine, blagovne znamke in poslovne deleže) izkazala kot previsoka. Drugi razlog je v težnji, da bi Mura IP čim prej dobila lastnika, kar bo omogočilo normalno poslovanje v prihodnje.

3.6.2 Druga paketna prodaja

Interes za odkup celotnega paketa je izrazila Aha Skupina iz Ljubljane, katere večinska lastnika sta Mojca Lukančič in njen angleški partner Nigel Buxton. Revija Manager ju je v februarju 2010 izbrala za nagrado menedžerski izziv 2010, ki jo podeljuje redakcija revije Manager poslovnem z ambicioznimi načrti za prihajajoče leto. Prejela sta jo za drzen in prelomen poslovni načrt, s katerim sta šestim kupljenim podjetjem po reorganizaciji in sanaciji omogočila dolgoročno perspektivo in jih tako rešila pred stečajem ali likvidacijo. Mojca Lukančič je v januarski številki revije Manager izjavila, da sta se za Muro začela zanimati potem, ko jima je v februarju 2010 eden od zaposlenih v Muri Unikat predlagal, da naj kupita družbo Muro Unikat. Takrat sta začela zbirati informacije in se pogovarjati s stečajnim upraviteljem Brankom Đorđevićem in Tomažem Kuntaričem iz SOD, ter jima predstavila njuno AHA Skupino. Kmalu so skupaj ugotovili, da bi bila Aha Skupina, ki zaposlujejo več kot 700 ljudi, lahko dobra lastnica za celotno Muro (Koražija, 2011, str. 3 in 4).

Mojca Lukančič je izjavila, da Aha Skupino zanima nakup družb Mura IP, Mura EHM in Mura Zagreb, ki ima v lasti distribucijo in trgovine na Hrvaškem, ter dejavnost Mure Unikat (šivanje

po meri). Skupine Aha ne zanima nakup celotnega Murinega kompleksa v Murski Soboti, temveč zgolj tisti del nepremičnin, ki je potreben za ohranjanje dejavnosti družbe Mura IP in Mura EHM. Kupili bi tudi opremo in stroje, ki jih uporabljajo omenjena podjetja. Vse je treba prostorsko in organizacijsko racionalizirati. Preostanek nepremičnin naj bi stečajni upravitelj prodajal posebej. Tudi M-Energetika jih ne zanima.

Za nakup Mure so že ustanovili podjetje Aha Moda, ki naj bi ga ob uspešnem prevzemu Mure preimenovali v Aha Mura. Glavni načrti Aha Skupine so:

- načrtovati dolgoročno strategijo podjetja, ki bi omogočala uspešno poslovanje in rast podjetja;
- povezati podjetja tako, da bodo delovala kot celota
- uvesti sodobno organizacijo in poslovne procese;
- povrniti blagovni znamki Mura ugled, ki ga je že imela, in ga razširiti na nove trge.

Poudarila je, da bi morali Slovenci ceniti svoje blagovne znamke in svoje znanje. V Sloveniji se namenja premajhna pozornost dejstvu, da je treba nacionalne blagovne znamke zavarovati. Čez pet let naj bi tretjino proizvodnje tako pomenila lastna blagovna znamka, dve tretjini pa dodelavni posli. Pri tem bodo gradili na obstoječem kadru, saj kakovost njihovega šivanja ni sporna, v primeru nakupa načrtujeta tudi pomladitev ekipe menedžerjev. Njihov namen je tudi obuditi dejavnost nekdanje Mure Unikat, to je šivanja po meri kot posebnega profitnega centra. Meni tudi, da bi morali vnovič oblikovati tekstilno šolo v Murski Soboti na poklicni oziroma srednješolski ravni. V primeru nakupa načrtujejo vložiti štiri do pet milijonov evrov v prihodnjih treh letih. Pogajajo se z več bankami o odobritvi kreditov, da pa jim trenutni bančni krč ni v korist (Cipot, 2011, str. 28-34).

Pritožba DURS na izklicno ceno za drugo javno dražbo paketa premoženja Mura IP

Ko je stečajni upravitelj Đorđević želel objaviti razpis za prodajo glavnine Murinega stečajnega premoženja z javno dražbo v februarju 2011 po izklicni ceni 9,65 milijona evrov, ga je blokiral DURS. Ta se je v imenu države pritožil na izklicno ceno, ki bi po njihovem mnenju morala znašati vsaj 12,5 milijona evrov. DURS je za NLB d.d. drugi največji hipotekarni upnik Mure d.d. VS, za neplačane davke in prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Terjatve obeh ločitvenih upnikov znašajo skupaj 12,5 milijona evrov, od tega terjatve DURS-a približno 3,5 milijona evrov. V primeru prodaje premoženja po izklicni vrednosti v višini 9,65 milijona evrov DURS ne bi bil poplačan, saj se pri ločitvenih upnikih najprej v celoti poplača tisti upnik, ki je prvi vpisal hipoteko na tem premoženju (Morozov, 2011a, str. 22).

Na podlagi pritožbe Dursa je Višje sodišče v Ljubljani razveljavilo sklep o prodaji hčerinskega podjetja Mura IP kot celote in celotno zadevo vrnilo v ponovno obravnavo murskosoboškemu okrožnemu sodišču, vendar ne zaradi prenizko določene začetne cene, pač pa zaradi procesnih napak. Upravitelj Đorđević je menil, da bila kakršna koli višja izklicna cena tržno nerealna. Edino resno zanimanje je izrazila Aha Skupina, preko Soda in ministrstva za gospodarstvo pa se je vključila tudi država, ki je pokazala pripravljenost za pomoč pri sklenitvi posla.

Potem ko je Višje sodišče v Mariboru zavrnilo pritožbo Dursa na izklicno ceno, je Okrožno sodišče v Murski Soboti sprejelo odločitev o ponovni prodaji glavnine stečajnega premoženja Mure d.d. VS z javno dražbo dne 30.5.2011 v paketu, za izhodiščno ceno 9,649 milijona evrov. Na sklep opr. št. St 853/09 – 420 z dne 05.04.2011 se tokrat ni nihče pritožil, tako da je upravitelj dne 26.04.2011 objavil razpis 2. javne dražbe za prodajo navedenega paketa (Ajpes, 2011a). Iz paketa je bilo izločeno vse, kar ni v interesu za potencialnega kupca – Aha Skupino. Ocenjena tržna vrednost paketa je 20,557 milijona evrov, polna likvidacijska cena pa 17,59 milijona evrov. Na prvi neuspešni dražbi, oktobra 2010, je bilo premoženja na Murinem dvorišču naprodaj po začetni ceni v višini ocenjene tržne vrednosti 26,8 milijona evrov (Gerenčer, 2011b, str. 1).

Dodelitev državne finančne spodbude tujim naložbam v Sloveniji

Vlada RS je dne 28.4.2011 sprejela sklep o dodelitvi finančne spodbude v skupni višini 14 milijonov evrov dvema tujima naložbama v Sloveniji, ki naj bi skupno odprli nekaj manj kot tisoč delovnih mest. Spodbudi naj bi prejeli avstrijska družba BSH Hišni aparati in novoustanovljena družba Aha Moda iz holdinga AHA Skupina, prva v višini 7,8 milijona evrov, druga v skupni višini 5,815 milijona evrov v dveh letih. Ta znesek predstavlja 30 % vrednosti načrtovane investicije Aha mode v vzpostavitev sodobnih poslovnih procesov in revitalizacije blagovne znamke Mura, pretežno za odpiranje potrebnih delovnih mest. Če bo uspešna na javni dražbi, bo spodbudo prejela po plačilu kupnine za celoten paket. Načrtovana investicija Aha mode naj bi skupaj znašala 19,2 milijonov evrov. To naj bi v dveh letih pomenilo zaposlitev 920 delavcev, kar skupaj z obstoječimi 600 Murinimi delavci pomeni v naslednjih letih 1500 delovnih mest in naj bi bila nova priložnost za tekstilno industrijo v Pomurju. Primer Mure, po mnenju ministrice Darje Radić, dokazuje, da stečaj ni katastrofa, če se zdrava jedra z novim strateškim partnerjem postavijo na noge (Fidermuc, 2011, str. 3).

Soustanovitelj Aha Mode je britanska družba Buxton Invest Limited z 10 % lastništvom. Gre bolj za slovensko kot tujo investicijo, vendar je bil februarja 2011 sprejet zakon, ki dovoljuje spodbude za tuje naložbe tudi podjetjem, ki imajo vsaj 10 % tuje lastništvo. Lukančičeva je povedala: »Brez te spodbude ne bi sodelovali na dražbi, saj oživitve Mure brez pomoči ne moremo izpeljati.« »AHA Moda bo dala bančno garancijo, s katero se bo zavezala, da bo imela 920 zaposlenih za dobo pet let na območju Pomurja, sicer bo vlada bančno garancijo unovčila,« je dne 29.4.2011 povedala ministrica Radićeva. Tudi sicer bodo preverjali, ali se denar porablja namensko.

Ob novici, da je vlada RS v začetku maja 2011 podjetju Aha Moda odobrila subvencijo v višini 5,8 milijona evrov za projekt Mura so se pojavila vprašanja o upravičenosti državne pomoči temu podjetju. Medtem ko si država in stečajni upravitelj prizadevata, da bi čim prej našla lastnika, ki bi zagotovil dolgoročni razvoj podjetja, pa konkurenti Aha Mode zatrjujejo, da je državna pomoč neupravičena.

Na časnik Dnevnik se je obrnil eden od potencialnih kupcev Mure IP, ki zatrjuje, da Mura IP že zdaj zaposluje 1400 ljudi. Od teh jih je sicer 800 zaposlenih za določen čas, toda ker ima podjetje dovolj naročil, naj bi bila tem zaposlenim delovna razmerja za določen čas novembra

spremenjena v zaposlitve za nedoločen čas. Zato se pojavlja vprašanje, katera od obljubljenih 920 novih delovnih mest bo Aha Moda sploh ustvarila; direktiva EU namreč dovoljuje subvencije le za novo ustvarjena delovna mesta. Poleg tega bo Aha Moda zaradi obljubljene državne pomoči na javni dražbi v prednosti pred morebitnimi drugimi kandidati. Pri izklicni ceni 9,6 milijona evrov bi Aha Moda prejela 5,8 milijona evrov subvencij in to brez javnega razpisa. Nadalje, Aha Moda ni tuji investitor in kot takšen ni upravičen do spodbud za tuje investicije. Solastnik podjetja Nigel Peter Buxton je rezident v Sloveniji, pa tudi Aha Skupina ima sedež v Sloveniji (Morozov, 2011b, str. 19).

Lukančičeva odgovarja: »Projekt je zahteven, pri njem trdo delajo že eno leto; če se ga želi lotiti še kdo drug, mu tega nihče ne brani. Vsak lahko vloži vlogo za dodelitev subvencij.« Stečajni upravitelj Dorđević je ob tem povedal, da so interes za nakup Mure IP izrazila tri podjetja.

Na ministrstvu za gospodarstvo so poudarili, da lahko vsako podjetje vloži vlogo za dodelitev spodbude po posebnem postopku, brez javnega razpisa, če izpolnjuje pogoje, kot to določa zakon. Prejemnik spodbud je lahko vsako podjetje, registrirano v Sloveniji, v katerem ima tuji investitor najmanj 10 % lastniški delež.

Predsednik uprave Mure IP Milan Mörec je potrdil, da bi zaradi uspešnega poslovanja okrog 800 delavcem (od skupaj 1547 zaposlenih konec maja) v jeseni 2011 v vsakem primeru pogodbe za določen čas spremenili v zaposlitev za nedoločen čas. Številne procese, ki jih namerava izpeljati Aha Moda glede revitalizacije blagovnih znamk, so že izpeljali sami. Mörec meni, da v tujini veliko bolj cenijo Muro kot v Sloveniji, saj ocenjujejo, da ima Mura največ znanja od razvoja dalje do izdelave končnega proizvoda za tuje blagovne znamke. V letošnjem letu so na ministrstvo za delo naslovili prošnjo za subvencioniranje delovnih mest, vendar je bila (razen za nekaj izjem), njihova prošnja zavrnjena, ker da nimajo lastnika (Morozov, 2011c, str. 20).

3.6.3 Dražba 30.05.2011 in odločitev o naslednji dražbi

Stečajni senat je zavrnil prošnjo Aha Skupine, da bi tik pred dražbo opravila skrbni pregled poslovanja družbe Mura IP, Mura EHM in Mura Zagreb, in da bi zato dražbo preložili za 30 dni (Gerenčer, 2011c, str. 3). V Aha skupini so se odločili, da se dražbe iz strokovnih razlogov ne morejo udeležiti, ker nimajo vpogleda v zahtevano dokumentacijo. Branko Dorđević je povedal, da je Aha skupina dobila na vpogled skoraj vso dokumentacijo (95 %), katere večina je že bila javno objavljena. Zavrnili so le vpogled v dokumente o tekočem poslovanju družb in sklenjenih poslih do konca leta 2011; med drugim tudi v komercialne pogodbe, sklenjene s Hugo Bossom. »To je poslovna skrivnost, ki je ne izda nobena delujoča družba. V Aha Skupini imeli leto dni časa za natančno analizo poslovanja«, je povedal Dorđević. Lukančičeva in Buxton sta verjetno v zadnjem trenutku ocenila, da bi z nakupom preveč tvegala in da je vložek prevelik za nakup po principu »nevideno – kupljeno«. Položaj v zvezi z Muro EHM in z njo povezano Muro Zagreb je zelo zapleten. Mura EHM je v postopku PP, iz katerega naj bi upniki iztržili le 6 % od 4,5 milijona evrov priznanih terjatev.

Do dražbe Aha skupina ni vplačala 1 milijon evrov varščine oziroma predložila bančne garancije, drugi možni kupci pa se niso pojavili. Po neuspeli dražbi je Đorđević izjavil, da bo v tedni dni predlagal stečajnemu senatu v potrditev strožje pogoje za prodajo družbe Mura IP, ki bo zaradi dobrih poslovnih rezultatov na naslednji dražbi zagotovo dražja. V Aha Skupini so poudarili, da niso nepremičninski mešetarji in da morebitna neudeležba na dražbi 30.5.2011 še ne pomeni, da bi se s tem dokončno odpovedali nakupu Mure IP.

V Aha Skupini so po neuspeli dražbi dali ugovor stečajnemu senatu, v katerem zahtevajo novo dražbo, ki bo omogočala tudi skrbni pregled. Upravitelj je v nekaj dneh po neuspeli dražbi predlagal sodišču novo dražbo, ki bo vključevala tudi skrbni pregled. Kupci, ki bodo želeli imeti skrbni pregled, bodo morali plačati kavcijo, ki bo, če kupec ne bo kupil, pripadla stečajni masi Mure. Đorđević je povedal, da stečajni zakon skrbnega pregleda ne predvideva. Od sodišča je odvisno ali ga bo sprejelo. Cena bo enaka če pa bo dražba šele konec leta bodo podjetje znova ovrednotili. Razpis dražbe pričakuje zelo hitro. Če Aha Skupina ne kupi paketa do konca oktobra 2011 ne bodo mogli črpati državnih sredstev.

Vse kaže, da je Đorđević z izjavo, da se za nakup zanimajo trije interesi, pretiraval. Po neuspeli dražbi je novinarjem pripovedoval, o nekem mariborskem interesentu, ki mu je februarja 2011 sporočil, da nima denarja, in o nekih Rusih, ki jih že od decembra 2010 ni ne videl ne slišal (Dora, 2011, str. 3).

Stečajni senat bo o pripombah Aha Mode sprejel odločitev v 30 dneh. Možni sta dve odločitvi: prva je, da pripombe upošteva. V tem primeru bi v nadaljevanju dražbe z dne 30.5.2011 izklicna vrednost paketa 9,6 milijona evrov ostala nespremenjena. Bolj verjetna druga možnost je, da stečajni senat zavrne vse pripombe AHA Mode in v skladu s predlogom upravitelja razpiše novo dražbo Murinega premoženja. Zaradi sodnih počitnic in sodnih postopkov bo dražba lahko šele konec avgusta ali v septembru 2011. Pri tem bo upravitelj verjetno predlagal nekoliko višjo izklicno ceno in možnost morebitnega skrbnega pregleda ob plačilu varščine. Stroški takega pregleda bodo od 1 do 1,5 % likvidacijske vrednosti pravne osebe. Za skrbni pregled podjetij Mura IP, Mura EHM in Mura Zagreb bo AHA Moda morala plačati nekje med 6.000 in 9.000 evri, če bo jeseni še zainteresirana (Gerenčer, 2011č, str. 1).

Prodaja zdravega jedra – družbe MIP v prihodnje

Po mnenju Milana Möreca trenutno Mura IP normalno posluje in s prihodki poravnava vse svoje obveznosti. V letu 2010 je poslovala brez izgube, v prvem polletju 2011 pa je ustvarila kar 14,3 milijona evrov prihodkov. Uspela je povečati ustvarjeno dodano vrednost na delavca z 9000 na skoraj 15.000 EUR. Družba posluje brez kreditov, ki jih, ker je del stečajnega premoženja Mure d.d., od bank niti ne dobi. V letu 2010 so poleg okrepitve sodelovanja z nemškim Bossom povečali število kooperacijskih poslov, tako da v prvi polovici leta 2011 sodeluje s kar 40. partnerji v državah EU. Zavzeto so se lotili revitalizacije Murinih blagovnih znamk, saj so za njihovo ohranitev in razvoj v dveh letih vložili 2 milijona evrov. Rezultati teh vlaganj se trenutno še ne poznajo, saj so s prodajo oblačil z lastno blagovno znamko v prvi polovici leta 2011 ustvarili le 4 % prihodkov (Gerenčer, 2011d, str. 4).

Nadaljnja prodaja zdravega jedra Mure – družbe Mura IP, je zelo nepredvidljiva in odvisna od več faktorjev:

- predvsem od nadaljnjih potez in ukrepov stečajnega upravitelja Mure d.d. in stečajnega senata Okrožnega sodišča v Murski Soboti. Ti so pri svojem delu vezani in omejeni predvsem na spoštovanje določb ZFPPIPP, predvsem določb glede prodaje stečajnega premoženja in čim večjega poplačila upnikov, kar pa jih seveda ne odvezuje iskanja najugodnejšega potencialnega kupca zdravega jedra Mure, ki bo omogočal nadaljnji razvoj in čim večjo zaposlenost, ter s tem pozitivno vplival na razvoj Prekmurja;
- ali bo Aha Skupina, kot trenutno edini znani kupec, še zainteresirana za odkup paketa Mura IP, na javni dražbi konec avgusta ali v septembru 2011. Potrebno je upoštevati, da potrebuje potencialni kupec poleg osnovnega zneska za odkup paketa še finančna sredstva za nadaljnji razvoj Mure IP. Mogoče je nakup paketa prevelik zalogaj za Aha Skupino, kljub obljubljeni finančni pomoči države, saj bi po mnenju dr. Maksa Tajnikarja, za uspešno po-stečajno oživljanje Mure s približno 1500 zaposlenimi delavci, izhajajoč iz opisanega primera uspešnega italijanskega podjetja Sportina (Tajnikar & Pušnik, 2009, str. 12-13), potrebovali investitorja, z vložkom vsaj 30 milijonov evrov;
- od načrtov in interesov trenutne uprave družbe Mura IP z Mörecem na čelu; od uspešnosti poslovanja Mure IP v letu 2011, predvsem z udeležbo čim večjega deleža lastnih blagovnih znamk v deležu prodaje, ki omogočajo boljši zaslužek in več dodane vrednosti, čeprav tudi dodelavni posli višje stopnje omogočajo dober zaslužek.

Spremljanje dogajanja v zvezi z reševanjem zdravih jeder Mure v tem diplomskem delu sem zaključil z dnem 21.06.2011, ko sem oddal izdelek v preverjanje mentorju. V primeru, da tudi druga javna dražba paketa v jeseni 2011 ne bo uspešna, bo verjetno sledila prodaja paketa po nižani ceni z javno dražbo ali celo prodaja z zbiranjem zavezujočih ponudb. Čas po eni strani dela za trenutno upravo družbe, a dolgoročno Mura IP potrebuje novega lastnika in sveži kapital, za nujno tehnološko posodobitev proizvodnje, raziskavo novih trgov in predvsem za marketinško dejavnost.

3.7 Nujnost stečaja – za in proti

Mnenja o tem, ali so bili stečaji matične družbo Mura in njenih treh hčerinskih družb v septembru 2009 potrebni in nujni, so med strokovnjaki še vedno različna. Zagovorniki in nasprotniki stečajev Murinih družb pa so si edini glede razlogov, zaradi katerih je podjetje zabredlo v hude težave. Na prvo mesto postavljajo brezбриžne lastnike, z največjo lastnico NFD na čelu, na drugo slabo vodenje in šele na tretje mesto svetovno gospodarsko krizo.

3.7.1 Zagovorniki stečaja

Del zagovornikov stečaja vztraja, da je bil takšen rez nujen in da je treba oblačilno industrijo ohraniti le za vzorec oziroma v obsegu, ki ga bo zahteval trg, gospodarski razvoj regije pa zasnovati na ambicioznejših in bolj donosnih proizvodnih panogah.

Dr. Maks Tajnikar ocenjuje, da je Muri je ostal le stečaj, saj bi sicer še naprej pridelovala izgubo. Čim hitrejši stečaj Mure je edini način, s katerim je mogoče njeno dejavnost obnoviti. Temeljna značilnost Mure je bila generiranje izgub, ki so bile temeljna značilnost poslovanja Mure od leta 2000 dalje. To generiranje izgub bi podjetje že zdaleč potolklo, če ne bi občasno, z zniževanjem zaposlenosti in minimalnimi plačami, ob kratkoročnem zadolževanju, podjetje ohranjalo minimalno likvidnost, z državnimi subvencijami in podporami pa si je pomagalo tedaj, ko tudi to ni bilo dovolj. Samoupradni sistem je silil podjetja, da so akumulacijo vlagala le vase in zato je Mura hitro prerasla optimalno velikost, pri tem se je njen poslovni koncept le malo spreminjal. Vse večje investicije so bile v zgradbe in opremo in v maloprodajne objekte, z vidika informatizacije in tehnološkega razvoja pa je daleč zaostajala za podobnimi podjetji v svetu. Pred stečajem je bila Mura velika le z vidika zaposlenosti, po prihodkih pa je zaostajala zlasti glede na obseg svojih sredstev, kot posledica usmeritve v delovno intenzivno proizvodnjo in dodelavne posle. V letu 2008 je kar 60 % vseh stroškov v Muri povzročalo delo. Da bi podjetje ohranjalo kritično likvidnost, ki je omogočala preživetje, se je iz leta v leto v večji meri zadolževalo za tekoče poslovanje, saj je amortizacija običajno presegala izgube. Če bi bila amortizacija ustrezno obračunana, bi izguba nastajala tudi že v devetdesetih letih. Problem stalnega povečevanja kratkoročne zadolženosti Mure izhaja iz negativnega razkoraka med cenami in stroški, tega pa PP ne more odpraviti, zato je Muri ostal le stečaj.

Dr. Maks Tajnikar je menil: »Podjetja, ki se znajdejo v takšnih razmerah kot Mura, imajo na voljo samo štiri poti: prodajo podjetja, izvedbo preobrata, organiziranje zdravih jeder ali feniksov in stečaj z likvidacijo.« Prodaje podjetij izberemo kot izhod iz krize tedaj, kadar se obstoječi lastniki ne želijo več ukvarjati s podjetjem, hkrati pa obstaja kupec, ki ga je pripravljen kupiti in oživiti, seveda, če ga lahko kupi po dovolj nizki ceni. Pri Muri to pomeni, da bi morala pred stečajem NFD in Sod prodati svoje deleže v podjetju za največ 1 evro, saj ekonomska vrednost Mure ni presegala njene likvidacijske vrednosti. Ker taka prodaja ali stečaj družbe povzroči lastnikom velike izgube, je jasno, da so lastniki indiferentni med stečajem in takšno prodajo podjetja. Ustanavljanje feniksov v Muri po njegovem mnenju ni bilo perspektivno, saj notranja heterogenost podjetja ni bila zagotovljena. Mura ni imela zaokroženih proizvodnih enot s posebnimi kupci, dobavitelji, tehnologijami in proizvodnimi procesi. Tudi preobrat v Muri ni bilo možno izpeljati, saj je Mura imela izgubo tako pri finančnem kot operativnem poslovanju. Izgubo v finančnem poslovanju bi bilo mogoče vsaj deloma odpraviti z dokapitalizacijo in zmanjšanjem kreditnih obveznosti, toda izgubo v operativnem poslovanju je mogoče odpraviti zgolj s povečanjem cen ali zmanjšanjem povprečnih stroškov, kar pa v Muri niso bili sposobni narediti v celih zadnjih dvajsetih letih pred stečajem. Tudi PP ne bi mogla odpraviti osrednjega problema Mure –izgub, zaradi majhnega deleža finančnih prihodkov in odhodkov v strukturi prihodkov in odhodkov, saj s PP ne bi odpravila negativnega razkoraka med cenami in stroški. Dr. Maks Tajnikar je tako menil: »Če prodaja ni možna, če sedanja Mura preobrata ne zmore, če PP pri tem ne more pomagati in če so feniksi možni šele po stečaju, potem Muri ostane na voljo zgolj stečaj.«

Stečajni zakon omogoča upraviteljem, da še pred unovčenjem premoženja dajejo premoženje v najem in tako ohranijo proizvodnjo, saj po začetku stečajnega postopka običajno ni takoj mogoče

najti kupca za premoženje podjetja. Zato je stečaj možna pot za oživljanje podjetja na njegovem pogorišču. Nove Mure pred stečajem stare ni bilo mogoče ustanoviti brez tveganja, da bo podedovala največje težave stare Mure.

Potreben je vstop novega lastnika z novim konceptom. Če bi hoteli razviti podjetje, ki bi dosegalo bistveno višje cene, bi bila potrebna diverzifikacija proizvodnje, močan oddelek za oblikovanje in razvoj, lastna ali franšizna prodajna mreža in veliko prilagodljivostjo povpraševanju. Če naj bi v proizvodnji nove Mure delalo dobrih 3000 zaposlenih, bi to – po zgledu italijanskega podjetja Sportina – pomenilo zaposlitev 500 oblikovalcev in razvito trgovinsko mrežo z okoli 400 delavcev. Za takšno po-stečajno oživljanje Mure bi potrebovali investitorja s takojšnjim vložkom vsaj 60 milijonov evrov in ustrezno ekipiran menedžment. Na dvorišču Mure bi nastalo eno ali več različnih konfekcijskih podjetjih, iz drugih preostalih delov Mure pa podjetja, ki ne bi bila več vezana na tekstilno proizvodnjo.

Projekt nove Mure je zelo zahteven, a bi lahko postal zgled tudi za druge dele slovenskega gospodarstva, če bi iz tega nastalo mednarodno uveljavljeno podjetje. Kajti Mure, v kateri lastniki ustvarjajo izgubo, delavci pa zaslužijo 400 EUR, slovensko gospodarstvo ne bo smelo več potrebovati (Tajnikar & Pušnik, 2009, str. 12-13).

3.7.2 Nasprotniki stečaja

Nasprotniki stečaja so prepričani, da bi Mura kot celota, s temeljito reorganizacijo in zmanjšanjem števila zaposlenih ter hitro prilagoditvijo potrebam evropskega in svetovnega oblačilnega trga, lahko postala moderno in uspešno oblačilno podjetje. Šivilje Mure so imele veliko znanja in na razpolago najsodobnejšo tehnologijo, žal pa so bili v podjetju dolga leta prikrajšani za morda najpomembnejšo stvar – sposobno vodstvo in skrbne lastnike. Po njihovem mnenju se v poslovanju družbe Mura IP, glede na nekdanjo Muro, ni spremenilo nič pomembnega. Zaslužek iz dodelavnih poslov za tujce komaj zadostuje za golo preživetje. Družba nima denarja za razvoj, ker ne ustvarja večje dodane vrednosti. Njeno preživetje je še vedno odvisno od tujih partnerjev, ki jo lahko kadarkoli čez noč pustijo brez dela.

Nasprotniki stečajev Murinih družb snovalcem nove Mure tudi očitajo, da so usodo blagovnih znamk Mure, ki so uveljavljene in predstavljajo v prihodnosti »Nove Mure« večjo dodano vrednost, prepustili slučaju. Blagovnih znamk, katerih skrbnica je družba Mura EHM v PP, bi se lahko ob prodaji te družbe, polastil kdorkoli. Z nameravano prodajo družbe Mura Unikat in s kasnejšim stečajem te družbe, je postalo negotovo tudi šivanje oblačil po meri, najdonosnejše Murine dejavnosti. Obstajala je nevarnost, da novega ali novih lastnikov obeh družb ne bi zanimali prostori, v katerih obe družbi poslujeta, in bi njuno dejavnost preselil tja, kjer bi ustvarjal večje dobičke. Na primer v Srbijo, kjer so oblačila blagovnih znamk Mure še vedno zelo cenjena in novemu lastniku ne bi bilo treba veliko vlagati v trženje.

Družba Mura IP bi potrebovala dobronamerne lastnika, ki se razume na oblačilno stroko in bo vedel, kaj početi s podjetjem. Samo od njega bo odvisno, ali bo šivanje oblačil po meri ohranil v Murski Soboti ali pa jo bo preselil drugam. Torej je vse prepuščeno slučaju. Če bi prostore na

dražbi kupil nekdo drug po višji ceni, bi moral novi lastnik družbe Mura IP proizvodnjo preseliti drugam. To bi pomenilo, da bi se 1700 delavcev Murinih hčerinskih družb znašlo na cesti, proizvodnja oblačil na Murinem dvorišču pa bi zamrla v celoti. Ob takšnem razpletu – ki bi se prav lahko zgodil – si nihče ne bi upal več trditi, da je bil stečaj Murinih družb najboljša rešitev za ohranitev in celo razvoj oblačilne proizvodnje v Prekmurju (Gerenčer, 2010č, str. 5).

Navedena nevarnost za špekulativni nakup nepremičnin na Murinem dvorišču je obstajala ob odločitvi Okrožnega sodišča v Murski Soboti (na predlog upravitelja Mura d.d. VS) o objavi javnega razpisa za prodajo glavnine nepremičnega premoženja Mure VS, z istočasno izvedbo petih ločenih dražb, med njimi tudi dražbe za prodajo vseh nepremičnin na Murinem dvorišču na Plešah, vključno s petimi Murinimi blagovnimi znamkami (Mura, Carla Degen, Leona, J. C. Carniolus in E.mura) v paketu za skupno izklicno vrednost 26,832 milijona evrov. Vseh pet dražb dne 02.10.2010 je bilo neuspešnih, saj so bile izklicne cene določene v višini tržnih cen. Upravitelj je predlagal prodajo paketov v skladu z določbami ZFPPIPP in z namenom preprečitve špekulativnih nakupov nepremičnin, kakor tudi zaradi možnih očitkov upnikov, da ni niti poskušal prodati po tržnih vrednostih. Dorđević je izjavil: »Moja dolžnost je, da poskušam prodati premoženje hitro in po tržnih cenah. Če mi to ne uspe, ga bom prodajal posamično po likvidacijskih cenah. Premoženje na Murinem dvorišču bomo razdelili na tako imenovana zdrava jedra in ga poskušali prodati.« Potencialni kupci se običajno odločijo za nakup, ko cene padejo na raven likvidacijskih cen (Gerenčer, 2010d, str. 3). Ob uspeli prodaji nepremičnega premoženja na Murinem dvorišču bi se delujoče Murine družbe lahko znašle v težavah. Novi lastnik proizvodnih in drugih prostorov bi od njih lahko zahteval nevzdržno visoke najemnine, odkup ali celo izselitev.

Novinar Ivan Gerenčer je ob teh ugotovitvah dejal: » ... Vse, kar se je do zdaj zgodilo z Muro, sili k razmisleku, da je bil stečaj štirih velikih družb najdražja rešitev.« Njegova približna ocena je, da so stečaji Murinih družb v enem letu stali 25 milijonov evrov. Če bi lastniki Murine družbe reorganizirali, dokapitalizirali in dezinvestirali, bi bil strošek nižji, rezultat pa boljši od sedanjega – delujoče podjetje z največ 2000 zaposlenimi. V dveh letih bi se namreč 1300 delavcev upokojilo. Denar, porabljen za stečaj Murinih družb, bi bil mnogo koristnejši pri uresničevanju pomurskega razvojnega zakona (Gerenčer, 2010e, str. 5).

Prepričanje nasprotnikov stečajev kot najdražjega scenarija za državo utrjuje razplet dogodkov komaj poldrugo leto po stečajih Murinih družb, ko se število zaposlenih delavcev v družbi Mura IP stalno povečuje. Napovedujejo, da bo kmalu zmanjkalo tudi šivilj s povprečnim znanjem. Pri prekmurskih dekletih je usahnilo zanimanja za poklic šivilje, zato so v Murski Soboti ukinili ta izobraževalni program. Medtem se zahtevni kupci, ki prodajajo oblačila v dragih modnih trgovinah po svetu, vračajo v Muro, saj niso zadovoljni s kakovostjo šivanja na evropskem vzhodu, še manj v državah severne Afrike. Zato sklepajo nove posle z Muro IP, kjer so sposobni oblačila kakovostno zašiti, pa tudi ukrojiti, izdelati kolekcijo itd. Hkrati ugotavljajo, da je v Evropi vse manj visoko usposobljenih šivilj, tudi zaradi zloma številnih šivalnic. Kaže, da bi lahko Mura, če bi ji država pomagala preživeti, kmalu začela s ponovnim vzponom.

Če bi lastniki res hoteli rešiti Muro, bi to lahko storili za drobiž v primerjavi s stroški stečajev, ki jih še vedno plačuje država. Pred stečaji so obstajali predlogi za nadaljnje poslovanje Mure: odproda naj odvečno premoženje in poplača hipotekarne upnike (25 milijonov evrov), reorganizira družbo in število zaposlenih s 3350 v dveh do treh letih prepolovi. Lastnikov to ni zanimalo. Že izglasovane dokapitalizacije v višini 8,5 milijona evrov lastniki (NFD, država in drugi) enostavno niso izvedli.

Bojan Starman meni, da je šla Mura po nepotrebnem v stečaj, glede na to, da njeni dolgovi znašajo 57 milijonov evrov, stečajno premoženje pa 53 milijonov evrov. Če bi prejšnje uprave pravočasno in pravilno ukrepale, bi Mura bi preživela. Meni, da je v kriznih časih bistveno ohraniti podjetja in delovna mesta, pri čemer mora pomagati država. Selitev delovno intenzivnih podjetij drugam za vsako ceno je kratkovidno, saj delovna mesta z višjo dodano vrednostjo ne pridejo sama od sebe. Od države ne potrebujemo subvencij, ampak znižanje obremenitev in zagotavljanje stimulativnega poslovnega okolja (Kopušar, 2010, str. 24).

3.8 Vloga države pri reševanju Mure

Neusklajeno delovanje države

Država je pripravljena Aha Skupini prispevati za nakup Murinega premoženja tri milijone evrov, hkrati pa je kot hipotekama upnica zahtevala za toliko višjo kupnino in s tem objektivno ogrozila ves projekt. Do zapleta je prišlo tudi pri skrbnem pregledu družb s strani Aha Skupine pred neuspešno dražbo za prodajo Murinega paketa v juniju 2011.

Že do podrobnosti dogovorjen posel o prodaji glavnine Murinega stečajnega premoženja z javno dražbo v februarju 2011 po izklicni ceni 9,65 milijona evrov v paketu Aha Skupini, ki je edina pokazala resno zanimanje za nakup, bi zaradi pritožbe DURS lahko padel v vodo. Pritožba Dursa se pokaže kot nesmiselna oziroma škodljiva. Država je po eni strani pripravljena sodelovati in tudi finančno pomagati pri ohranitvi in novem zagonu oblačilne industrije v Prekmurju, po drugi strani pa je zadevo zapletla in ogrozila celoten projekt, ko drugih potencialnih kupcev za celotno premoženje Mure ni na vidiku. Če bi višje sodišče ugodilo pritožbi Dursa, bi lahko Aha Skupina odstopila od že skoraj dogovorjenega posla. Bolj ko se odmika čas, manj je posel zanimiv za Aha Skupino, saj bodo v vodo padli načrtovani posli (kolekcije) za leto 2011, posledice se bodo čutile vsaj še v letu 2012. Poleg tega Aha Skupina ni pripravljena plačati višje cene od predhodno s predstavniki države že dogovorjene. Če bo Aha Mura dolgoročno uspešno podjetje, bi se državi izgubljeni denar povrnil z davki in ohranilo bi se 1300 delovnih mest. Videti je, da pri državi leva roka ne ve, kaj dela desna. Aha Skupina je v projektni dokumentaciji natančno zapisala, koliko naj bi država prispevala in koliko naj bi pridobila z realizacijo projekta.

V zvezi z neuspešno dražbo – prodajo Murinega paketa v juniju 2011 in zapletom glede skrbnega pregleda družb, togi poznavalci stečajnih predpisov v glavnem pritrjujejo upravitelju in senatu, drugi, ki govorijo o podjetjih kot živem in občutljivem organizmu, pa soglašajo z lastnikoma Aha Skupine. Zagotovo bi imelo največjo korist celotno gospodarstvo v državi, če bi se v glavah upravitelja in sodnikov zgodil miselni preskok od toge razlage zapisanega v zakonih

do iskanja življenjskih in s tem koristnih rešitev v okviru zakona. Veliko SP se je zaradi togega pravniskega razmišljanja upraviteljev, med katerimi jih je veliko brez znanja ekonomije in izkušenj s poslovanjem podjetij, končalo slabše, kot bi se lahko (Gerenčer, 2010b, str. 1). Tudi ZFPPIPP je glede na prejšnji ZPPSL veliko bolj birokratski ter bolj omejuje samostojno odločanje upraviteljev in sodnikov. To je v veliki meri posledica kritik njihovega dela, zlasti v zvezi s primeri izplačevanja prevelikih nagrad in stroškov upraviteljev v preteklosti.

Pomen odločitev sodišča in stečajnega upravitelja

Z vidika ohranitve oblačilne industrije v Prekmurju je odločilen prvi korak stečajnega upravitelja in sodišča: prodaja delujočih hčerinskih družb, katerih 100 % lastnica je matična družba Mura VS, zlasti prodaja družbe Mura IP, na katero je bilo ob stečaju jeseni 2009 preneseno t.i. zdravo jedro Mure. Upravitelj je kmalu po stečaju napovedal možnost, da bo v prodajni masi Mure IP pravna oseba skupaj z nepremičnino ali pravna oseba skupaj z blagovno znamko. S predlogom upravitelja za izvedbo javnih dražb za prodajo vseh Murinih hčerinskih družb kot pravnih oseb v aprilu 2010, za katere se sodišče na srečo ni odločilo, je obstajala nevarnost škodljivih nakupov hčerinskih družb, da bi lastništvo prišlo v slabe roke. Podobna nevarnost je obstajala tudi pri paketni prodaji vseh nepremičnin na Murinem dvorišču skupaj s petimi Murinimi blagovnimi znamkami z javno dražbo v oktobru 2010, ki na srečo ni bila uspešna. Kupec s špekulativnimi nameni bi prišel do poceni prostorov, oblačilno proizvodnjo pa preselil drugam.

SKLEP

Temeljni cilj podjetja oziroma gospodarske družbe v tržnem gospodarstvu je dolgoročna rast ob doseganju največje tržne vrednosti lastniškega kapitala. Pogoj za doseganje takega cilja je dolgoročna plačilna sposobnost podjetja, ki zagotavlja nadaljnje pogoje za uresničitev interesov vseh družbenih skupin, katerih interese podjetje povezuje. Finančne težave in plačilna nesposobnost posameznega podjetja ogrožajo tako interese njegovih lastnikov in njegovih zaposlenih, kakor tudi plačilno sposobnost drugih podjetij, s katerimi posluje, s tem pa interese lastnikov in zaposlenih v teh podjetjih. Vse skupaj negativno deluje na gospodarstvo kot celoto. Če je podjetje pod določenimi pogoji mogoče rešiti, obstaja nekaj možnosti reševanja. Če podjetje ni sposobno preživeti in nima obetov za prihodnost, ga je potrebno čim hitreje zapreti, da bi bila lahko njegova sredstva oziroma premoženje znova na razpolago za poslovanje zdravih podjetij.

V nalogi sem se najprej posvetil vprašanju podjetniške krize: kaj to je, kako krizo prepoznati oziroma se ji skušati izogniti, kako se z njo spoprijeti. Sproščeno razmišljanje o tem pa dandanes skoraj ni možno, saj smo vsaj v gospodarskem vsi skupaj v nekakšnem globalnem vojnem stanju. V tej luči se bolj intenzivno kot prej postavljajo vprašanja o posledicah splošne krize na slovenske gospodarske subjekte in družbo kot celoto; o vlogi države, tako v pogledu zakonodaje kakor v pogledu države kot lastnika; nadalje o vlogi stečaja v gospodarstvu in družbi in še posebej o vlogi stečajnega upravitelja.

V zvezi s podjetji v težavah uporabljamo izraz insolventnost, ki lahko pomeni različne stopnje ogroženosti normalnega poslovanja. Stečajni postopek je eden izmed dveh postopkov zaradi insolventnosti nad pravnimi in fizičnimi osebami, poleg postopka prisilne poravnave. Poznamo stečajni postopek nad pravno osebo, postopek osebnega stečaja in postopek stečaja zapuščine. Stečajni postopek nad pravno osebo se začne se nad insolventnim dolžnikom, ki je trajneje nelikviden in/ali dolgoročno plačilno nesposoben (kapitalsko neustrezen) oziroma prezadolžen. V nasprotju s postopkom prisilne poravnave, v katerem po zaključku postopka pravna oseba nadaljuje s poslovanjem, je pravna posledica zaključka stečajnega postopka ta, da dolžnik preneha poslovati; sredstva, dosežena s prodajo dolžnikovega premoženja služijo za poplačilo različnih vrst upniških terjatev, ki se razdelijo med upnike glede na vrsto in sorazmerno z višino njihovih terjatev.

V razvitih tržnih gospodarstvih na zahodu, v skoraj zlatem obdobju druge polovice 20. stoletja, je stečaj opravljal zdravo čiščenja kapitala, angažiranega v slabe projekte. Osvobojen poslovnih grehov aktualnih lastnikov in menedžmenta se je vrnil v obtok narodnega gospodarstva, odpuščeni delavci pa so tako rekoč zlahka našli delo drugje. Konkurenčnih podjetij je bilo dovolj povsod naokrog in trg je komaj, če sploh zaznal pomanjkanje nekega produkta ali storitve. V Sloveniji je situacija povsem drugačna. Predvsem večji gospodarski sistemi, ki so nastajali v petih desetletjih t.i. socialističnega / komunističnega režima, so bili pomemben vir preživetja gospodarstva celih regij in posledično celotne Slovenije. Razvijali in vzdrževali so znane blagovne znamke, ki so prinašale višjo dodano vrednost. Te znamke – in ni jih bilo malo – so bile pomembne že takrat, v sedanjem obdobju globalizacijskih in kriznih pritiskov pa bi bile vredne suhega zlata. V relativno majhnem slovenskem gospodarstvu ni več mogoče nadomestiti izgubljenih delovnih mest in slovenskih blagovnih znamk, saj jih na trgu takoj nadomestijo tuji izdelki in blagovne znamke. Zato je v času splošne gospodarske krize potrebno storiti vse možne korake, za ohranitev čim večjega števila podjetij in delovnih mest, ki so sposobna po končanju krize normalno poslovati naprej. Edina naloga vlade je, da pomaga podjetjem preživeti krizo. Z denarjem, z angažmajem, z iskanjem poslov, s pritiski, z vsem, kar lahko. Tako je ravnala tudi nemška vlada z Angelo Merkel na čelu. Krize še zdaleč ni konec, naslednji meseci bodo usodni za prenekatero podjetje in skupino. Nekaterih podjetij se ni reševalo zato, ker so bila ožigosana kot tajkunska, drugih zato, ker so bila v lasti tujcev, tretjih zato, ker so jih označili za ostanke socializma in podobno. A le na kratki rok se je vlada s tem rešila lastne odgovornosti. Ne gre (na primer) za Tovšakovo, Bavčarja in Bineta Kordeža, ki so v celotni zgodbi nepomembni in se bo z njimi ukvarjalo sodišče, ampak je šlo za Vegrad, Istrabenz in Merkur, ti so pomembni. Država bi se morala pri njihovem reševanju aktivirati prej in začeti iskati rešitve skupaj z vodstvi teh družb, ne pa da je dopustila njihovo umiranje na obroke.

Pri nas pa se je stečaj preobrnil v nekakšno reševanje t.i. zdravih jeder in stečajni upravitelji so postali nekakšni krizni menedžerji, delegirani od države – za kar nikakor niso usposobljeni. Tako se stečaj izrodi v dolgotrajno agonijo, stečajno premoženje pa v veliki meri posrkajo stroški postopka. Če bi se k stečaju pristopilo sistemsko, bi država bi skozi (ustrezne) instrumente pravočasno zaznala prihajajoči problem in ustrezno ukrepala. Morda je lahko korak v to smer ustanovitev Posebne državne družbe za podjetniško svetovanje (PDP).

Finančna in gospodarska kriza, ki se je pričela leta 2009, postavlja na preizkušnjo slovensko zakonodajo in postopke zaradi insolventnosti. Predvsem se izpostavlja reševanje podjetij oziroma t.i. zdravih jeder. Stečajni zakon dopušča nadaljevanje proizvodnje stečajnega dolžnika; takšen je primer Mure, pred leti pa je bilo tako tudi s Fipromom. Tudi smernice države se nagibajo k ohranjanju zdravih jeder pri SP.

Načeloma se premoženje v SP prodaja na javni dražbi najvišjemu ponudniku. Upravitelj nima prostih rok, da premoženje proda nekomu, ki bo proizvodnjo nadaljeval in zagotavljal delovna mesta. Najboljši ponudnik lahko obrat tudi zapre. Res pa je, da ima (morebitni) najemnik prednostno pravico. Toda zakon upravitelju ne prepoveduje, da iščejo še druge rešitve. Na primer, da najdejo takšne kupce, ki so pripravljeni kupiti podjetje, nadaljevati proizvodnjo in z ustvarjenim dobičkom poplačati upnike. Večina upraviteljev za takšne zahtevne naloge ni usposobljena, pa tudi sicer so preobremenjeni. Skoraj nemogoče je, da bi upravitelj opravljal delo v več podjetjih in hkrati iskal možnosti za njihovo vnovično poslovanje. Ob preobilici papirnatega dela (ocenjevanje premoženja, priznavanje terjatev upnikom, itd.) nima časa, da bi se posvetil še iskanju takšnega kupca, ki bi bil pripravljen nadaljevati proizvodnjo. Hkrati je jasno, da bi končno kupci, ki so veliki poznavalci svoje stroke, radi imeli za sogovornike po znanju sebi enake in ne le dobre poznavalce stečajnega zakona.

Postavlja se vprašanje, zakaj je država usodo podjetij v stečaju v celoti prepustila upraviteljem. Država bi jim morala poslati v pomoč poklicne menedžerje, predvsem ljudi, ki se razumejo na krizno vodenje podjetij, z nalogo, da poskušajo najti rešitev za nadaljevanje proizvodnje in ohranitev delovnih mest. En sam človek, stečajni upravitelj Mure Branko Đorđević, ne more koordinirati vsa podjetja, ki so nastala na pogorišču propadle Mure.

Ko so zagovorniki in nasprotniki stečaja v primeru Mure ugotavljali, kje so vzroki za nastanek končne krize Mure, so bili enotni v stališču, da je za propad prekmurskega velikana najprej krivo vodstvo, nato lastniki – in tu je tako ali drugače zraven država, nazadnje šele globalna gospodarska kriza. Na primeru Mure se zrcalijo vse značilnosti slovenske insolvenčne teorije in prakse. Pokazalo se je, da propadanje velikih sistemov nekdanjega socialističnega gospodarstva ni šala. Kjer so šla konfekcijska podjetja v stečaj, je proizvodnjo tako rekoč nemogoče obnoviti. Zlom Mure je velik udarec za celotno prekmursko regijo, saj je bilo od Murinih plač v regiji odvisnih najmanj dvanajst tisoč ljudi oziroma 10 % tamkajšnjih prebivalcev. Lahko se zgodi, da bodo čez dvajset let s svečo iskali sposobne krojače in šivilje, pa jih ne bodo našli. Rešitev za Pomurje je postopno prestrukturiranje gospodarstva, vendar je tu država s svojo regionalno politiko odpovedala. Skrajni čas je, da se Slovenija reorganizira za reševanje družbenih problemov z načrtnim družboslovnim pristopom, ki bo povezal v skupni perspektivi ekonomske, sociološke in druge kratkoročne in dolgoročne premisleke.

PP je absolutno v prid lastnikom, ki bi morali biti najbolj zainteresirani zanj. Kdor je v podjetje vložil kapital, je zainteresiran, da se tam še naprej oplaja, tudi če je treba vmes prebroditi kakšno insolvenčno krizo, saj v SP lastniki izgubijo vse. Zainteresirani naj bi bili tudi upniki, ki so bolje poplačani v PP, v kar pa jih morajo lastniki šele prepričati. Problem je v tem, da se v Sloveniji predlagatelji za PP prepozno odločajo in tako dolžnika in zaposlene še bolj izčrpajo in zmanjšajo

možnost za uspeh PP. Pogosto iz povsem človeških nagibov: ker še vedno obstaja upanje, tako uprave in lastnikov, kot tudi upnikov, da bo vendarle mogoče izplavati. Pri nas se PP vlečejo nekaj let, na koncu pa se najpogosteje končajo s stečajem. Pogosto zaradi vztrajanja pri PP, propade tudi dobra ideja o programiranem stečaju. Sedanja zakonodaja je glede PP pisana na kožo velikih podjetij, saj je strošek izvedbe postopka PP izjemno visok (revizijska poročila, cenitve). Zato se mala podjetja pogosto ne odločajo za PP, saj bi stroški izničili učinke. Verjetno PP res ni smiselno ukiniti, če pri nekaterih postopkih v praksi škriplje pri izvedbi, saj bi ukinitve PP pomenila, da se zaradi dveh, treh osamljenih primerov zlorab ukinja pravni inštitut, ki bi stotim potencialnim poštenim dolžnikom lahko omogočil ekonomsko učinkovito preživetje in nadaljevanje poslovanja s pomočjo upnikov.

Na koncu lahko ugotovimo, da stečaj ni namenjen ohranjanju t.i. zdravih jeder podjetij. Temu bolj ustreza institut prisilne poravnave. Temeljni cilj stečajnega postopka nad pravno osebo je iztržiti čim večjo stečajno maso za čim hitrejšo in boljše poplačilo upnikov stečajnega dolžnika, da se sproščeni kapital lahko ponovno vključi v ustvarjanje nove vrednosti. Stečajni postopek je dokončno dejanje v življenju nekega podjetja in zato praviloma nezaželeno. Namen upravitelja ni iskanje novih poslovnih priložnosti. Njegova naloga je, da čim bolje unovči premoženje, iz izkupička poplača upnike in postopek čim prej zaključi. Zato je najprej smiselno razmišljati, kako se stečaju izogniti; če pa do njega že mora priti, kako iz pogorišča izvleči čim večjo korist za udeležence in narodno gospodarstvo kot celoto. Ali z drugimi besedami, kako ukrepati, da bodo negativne posledice stečaja čim manjše. Upajmo, da bo sprememba zakonodaje šla v to smer, predvsem, pa bi bilo potrebno vzpostaviti mehanizme, ki bi omogočili reševanje podjetij preden je prepozno, saj se znaki krize v podjetju vidni že dosti pred nastankom insolventnosti, ki vodijo bodisi v PP ali v SP. Zlasti velike sisteme je treba (začeti) reševati prej. Tukaj država mora opraviti svojo vlogo.

LITERATURA IN VIRI

1. Ajpes (2009a). Skupina Mura - Letno poročilo za leto 2008 (konsolidirani poslovni izkazi). Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu http://www.ajpes.si/JOLP/podjetje_pdf_view.asp?segment=RLP&keyword=RLP&ji
2. Ajpes (2009b). Mura d.d. - Sklep Okrožnega sodišča v Murski Soboti opr. št. St 853/2009-4 z dne 02.10.2009. Objavljeno 2. oktobra 2009. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu <http://www.ajpes.si/eobjave/objava.asp?s=51&id=585852>
3. Ajpes (2010a). SUZ, d.o.o. - Letno poročilo za leto 2009. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu http://www.ajpes.si/JOLP/podjetje_pdf_view.asp?segment=RLP&keyword=RLP&jezik=SL&stPor=1
4. Ajpes (2010b). Elektrode Jesenice d.o.o. - Letno poročilo za leto 2009. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu http://www.ajpes.si/JOLP/podjetje_pdf_view.asp?segment=RLP&keyword=RLP&jezik=SL&stPor=1
5. Ajpes (2010c). Mura in partnerji, d.o.o. - Podatki iz bilance stanja na dan 31. decembra 2009 in Podatki iz izkaza poslovnega izida v obdobju od 1. januarja 2009 do 31. decembra 2009. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu http://www.ajpes.si/JOLP/podjetje_scan_view_all.asp?id_prikaza=1&keyword=&print=yes&all=1
6. Ajpes (2010d). Mura d.d. - v stečaju - Otvoritveno poročilo stečajnega upravitelja Branka Đorđevića z dne 25. januarja 2010. Objavljeno 4. februarja 2010. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu: <http://www.ajpes.si/eobjave/objava.asp?s=51&id=639481>
7. Ajpes (2011a). Mura d.d. - v stečaju - Objava razpisa javne dražbe (II. dražbeni narok) za dne 30. maja 2011. Objavljeno 26. aprila 2011. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu <http://www.ajpes.si/eobjave/objava.asp?s=51&id=874830>
8. Ajpes (2011b). Skupina Mura - Sklepi Okrožnega sodišča v Murski Soboti o začetkih postopkov zaradi insolventnosti 2009-2011. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu <http://www.ajpes.si/eobjave/objava.asp?s=51&id=?>
9. Andrašec, L. (2002). *Iz krize s prisilno poravnavo* (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
10. Ban, J., & Gerenčer, I. (2009, 22. oktober). Radi bi popravili stare napake. *Delo*. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/clanek/90848>
11. Cipot, B. (2011, 21. februarja). Mura in njeni zaposleni si zaslužijo dobrega lastnika. *Reporter*, str. 28 -34.
12. Dora, M. (2011, 31. maja). Koliko jih bo utonilo v Muri? *Dnevnik*, str. 3.
13. Fidermuc, K. (2011, 29. april). Za nove delavce v Muri in razvoj v BSH Vlada zagotovila finančno spodbudo za dve podjetji. *Delo*, str. 3.
14. Fiprom (1994a). *Zapisnik 5. seje Upravnega odbora z dne 23.05.1994* (interno gradivo). Jesenice: SŽ ŽJ – Fiprom, d.o.o.
15. Fiprom (1994b). *Zapisnik 8. seje Upravnega odbora z dne 18.11.1994* (interno gradivo). Jesenice: SŽ ŽJ – Fiprom, d.o.o.

16. Fiprom (1997a). *Informacija direktorja Gvida Melinka sodelavcem z dne 12.3.1997* (interno gradivo). Jesenice: SŽ ŽJ – Fiprom, d.o.o.
17. Fiprom (1997b). *Projekt št. 9798 z dne 25.6.1997* (interno gradivo). Jesenice: SŽ ŽJ – Fiprom, d.o.o.
18. Fiprom (2007). *Končno poročilo stečajnega upravitelja Veljka Jana stečajnemu senatu družbe Fiprom VS z dne 24.12.2007* (interno gradivo). Jesenice: SŽ ŽJ-Fiprom, d.o.o.
19. Gerenčer, I. (2009a, 31. avgust). Za Murine težave je kriva tudi recesija, še prej pa slabo vodenje, *Delo (priloga FT)*, str. 8 in 9.
20. Gerenčer, I. (2009b, 4. oktober). Po stečajih na cesti 2635 delavcev. Konec Mure. *Nedelo*, str. 4.
21. Gerenčer, I. (2010a, 20. april). Začetek prodaje Murinega premoženja in hčerinskih družb. *Delo*. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/clanek/90146>
22. Gerenčer, I. (2010b, 31. maj). Dražba za miselni preskok. *Delo*, str. 1.
23. Gerenčer, I. (2010c, 28. avgust). Muro AIKS je kupila družba Mura Unikat. Prodaja premoženja Mure. *Delo*, str. 4.
24. Gerenčer, I. (2010č 9. september). Selitev Mure. *Delo*, str. 5.
25. Gerenčer, I. (2010d, 18. oktober). Ni zanimanja za nakup v svežnju. Danes dražbe stečajnega premoženja Mure. *Delo*, str. 3.
26. Gerenčer, I. (2010e, 30. november). Le malo optimizma za novo Muro. Leto dni po stečaju štirih Murinih družb. *Delo*, str. 5.
27. Gerenčer, I. (2011a, 10. februar). Upniki Mure EHM prijavili 5,8 milijona evrov terjatev. *Delo*, str. 8.
28. Gerenčer, I. (2011b, 26. april). Mura na dražbo 30. maja. Poldrugo leto po stečaju. *Delo*, str. 1.
29. Gerenčer, I. (2011c, 30. maj). Bo AHA Skupina vendarle kupec Mure in partnerji? *Delo*, str. 3.
30. Gerenčer, I. (2011č, 31. maj). AHA Moda ni kupila Mure in partnerji. *Delo*, str. 1.
31. Gerenčer, I. (2011d, 18. junij). Milan Mörec, predsednik uprave Mura in partnerji / Spet lahko v korak z vodilnimi tekstilci v Evropi. *Delo*, str. 4.
32. Grašič, F. (2009, 5. september). Stanje in prihodnost slovenske in evropske oblačilne industrije. *Delo (priloga Sobotna priloga)*, str. 39.
33. Ivanjko, Š. (1991). Stečaj podjetja. *Podjetje in delo*, (6), 590-604.
34. Jelovčan, H. (1999, 16. februar). Oskubljeno in pahnjeno v stečaj. *Gorenjski glas*, str. 3.
35. Knez, P. (2009a, 24. september). Starman namerava sprožiti stečaj Mure že v nekaj dneh. *Dnevnik*. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu http://www.dnevnik.si/poslovni_dnevnik/1042301657
36. Knez, P. (2009b, 31. december). Stara Sava postaja jeseniška zgodba o uspehu. *Dnevnik*, str. 7.
37. Kopušar, S. (2010, 8. marec). Bojan Starman: Trdo delam, zato si upam biti kritičen. *Delo Mag*, str. 24.
38. Koradžija, N. (2011, 9. februar). Dobitnika priznanja revije Manager Izziv 2010 načrtujeta nakup Mure. *Manager*, (1), 3 - 4.
39. Matejčič, K. (2004, 18. oktober). Prodaja 80–odstotnega deleža Elektrode Jesenice. *Časnik Finance*. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu

<http://www.finance.si/101346/Prodaja-80-odstotnega-dele%BEa-S%AE-Elektrode-Jesenice>

40. Matejčič, K. (2009, 9. julij). Delavci Mure pred Pahorjevimi vrati. *Časnik Finance*. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/252178/Delavci-Mure-pred-Pahorjevimi-vrati>
41. Melink, G. (1999, 26. februar). "Oskubljeno in pahnjeno v stečaj" (odgovor na članek). *Gorenjski glas*, str. 7.
42. Ministrstvo za pravosodje RS. (b.l.). Sodna statistika okrožnih sodišč Republike Slovenije, 1991-2010. Najdeno dne 24. maja 2011 na spletnem naslovu http://www.mp.gov.si/si/storitve/uporabni_seznami/statistika
43. Morozov, S. (2010, 11. september). Razprodaja Murinega premoženja se lahko po odpravljeni blokadi nadaljuje. *Dnevnik*, str. 21.
44. Morozov, S. (2011a, 1. marec). Durs preprečil prodajo podjetja Mura in partnerji za 9,65 milijona. *Dnevnik*, str. 22.
45. Morozov, S. (2011b, 7. maj). Pred dražbo očitki na račun državne pomoči favoritu za nakup Mure. *Dnevni (priloga Poslovni dnevnik)*, str. 19.
46. Morozov, S. (2011c, 14. maj). Mörec: Zaradi dolgoročnih naročil bi vse delavce zaposlili za nedoločen čas. *Dnevnik (priloga Poslovni dnevnik)*, str. 20.
47. Mura (2002). *Program prestrukturiranja podjetja Mura d.d. z dne 26.08.2002* (interno gradivo). Murska Sobota: Mura d.d.
48. Mura (2010). *Zgodovina Mure* (interno gradivo). Murska Sobota: Mura d.d.
49. Pavlakovič, A. (2002). *Posledice plačilne nesposobnosti podjetja* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
50. Peternel, U. (2007, 14. september). Denar za oživitev Fiproma. *Gorenjski glas*, str. 12.
51. Peternel, U. (2010, 8. januar). Pokrita tržnica bo na Stari Savi. *Jeseniške novice*, str. 9.
52. Pintar, E. (1994). Stečajni preprih. *Podjetnik*, (4), 20-23.
53. Plavšak, N. (2008). *Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP)/ Razširjena uvodna pojasnila*. Ljubljana: GV Založba.
54. Pojbič, J. (2009, 13. oktober). Odpovedi dobili še 603 delavci družbe Muralist. *Delo*. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/clanek/90146>
55. Senjur, M. (2009, 31. julij). Ni ključno vprašanje, kaj je z Muro, temveč, kaj je z državo. *Mladina*, (30), 26 - 27.
56. STA (Slovenska tiskovna agencija). (2009a, 11. september). Mura v stečaj, ohranitev hčerinske družbe. *Delo*. Najdeno dne 24. maja 2011 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/clanek/88053>
57. STA (Slovenska tiskovna agencija). (2009b, 21. september). Tomaž Kuntarič je Murine delavce pozval k pomoči pri ohranitvi podjetja. *Dnevnik (priloga Poslovni dnevnik)*. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu http://www.dnevnik.si/poslovni_dnevnik/1042300721
58. STA (Slovenska tiskovna agencija). (2011, 13. januar). Upniški odbor Mure soglaša s prodajo Mure in partnerji. *Časnik Finance*. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/299967/Upni%B9ki-odbor-Mure-sogla%B9a-s-prodajo-Mure-in-partnerji>
59. Stariha, M. (2005). *Računovodske informacije za odločanje o stečaju podjetja* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

60. Šinkovec, J., & Škerget, D. (1999). *Zakon o finančnem poslovanju z uvodnimi pojasnili in Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji s komentarjem*. Ljubljana: Založniška hiša Primath.
61. Tajnikar, M., & Pušnik, K. (2009, 5. september). Mura ni reka, je podjetje. Reševanje tekstilnega giganta. *Delo (priloga Sobotna priloga)*, str. 12 in 13.
62. Tajnikar, M. (2000). Preobrat namesto stečaja. *Podjetnik*, (10), 30-35.
63. Tekavec, V. & Križnik, B. (2010, 25. september). Merkur ostal brez krmarja v času, ko ga čaka sanacija. *Delo*, str. 1 in 3.
64. Vidic, Z. (2005). *Analiza gibanja računovodskih kazalnikov podjetij v stečajnem postopku* (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
65. Vizjak, A. (2010, 27. september). Štiri formule uspeha podjetij. *Delo*, str. 36.
66. Votek, J. (2009, 23. september). Delavci Mure na cesti, Pahor miril, od danes novo vodstvo, ki ga bo vodil Bojan Starman. *Dnevnik*. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu <http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/1042301387>
67. Weiss, M. (2010, 15. marec). Zakaj so Švicarji dvignili roke od Mure? *Finance*. Najdeno 24. maja 2011 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/274073/Zakaj-so-%C5%A0vicarji-dvignil-roke-od-Mure>
68. Zakon o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod). *Uradni list RS št.* 54/1999, 110/1999, 97/2000 *Odl.US:* UI 264/99-40, 50/2002 *Skl.US:* U-I-135/00-60, 93/2002 *Odl.US:* U-I-135/00-77, 117/2006-ZDDPO-2, 31/2007, 33/2007-ZSReg-B (novela ZFPPod-B), 38/2007 *Skl.US:* U-I-117/07-7.
69. Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL). *Uradni list RS št.* 67/1993, 4/1994 *Odl.US*, 8/1996 *Odl.US:* U-I-114/95, 25/1997-ZJSRS, 39/1997 (novela ZPPSL-A), 1/1999-ZNIDC, 52/1999 (novela ZPPSL-B), 101/2001 *Odl.US:* Up-148/01, 42/2002-ZDR, 58/2003-ZZK-1, 10/2006 *Odl.US:* U-I-253/04-11.
70. Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP). *Uradni list RS št.* 126/2007, 40/2009 (novela ZFPPIPP-A), 59/2009 (novela ZFPPIPP-B), 52/2010 (novela ZFPPIPP-C), 106/2010, 26/2011 (novela ZFPPIPP-D), 47/2011.
71. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD). *Uradni list RS št.* 30/1993, 29/1994, 82/1994, 20/1998, 32/1998, 37/1998, 84/1998, 6/1999, 36/2000-ZPDZC, 45/2001 (59/2001 popr.), 50/2002 *Skl.US:* U-I-135/00-60, 93/2002 *Odl.US:* U-I-135/00-77, 57/2004, 63/2004-ZZRZI, 124/2004 *Odl.US:* U-I-199/02-42, 139/2004, 15/2005-UPB1, 24/2005 *Odl.US:* U-I 84/03-15, 111/2005 *Odl.US:* U-I-212-03-14; ZGD-1. *Uradni list RS št.* 42/2006 (60/2006 popr.), 26/2007-ZSDU-B, 33/2007-ZSReg-B, 67/2007-ZTFI (100/2007 popr.), 10/2008, 68/2008, 23/2009 *Odl.US:* U-I-268/06-35, 42/2009, 65/2009-UPB3, 83/2009, *Odl.US:* U-I-165/08-10, Up-1772/08-14, Up-379/09-8, 33/2011.
72. Zakon o javnem jamstvenem in preživninskem skladu RS (JPSRS) – ZJSRS. *Uradni list RS št.* 25/1997, št. 10/1998 (novela ZJSRS-A), 41/1999 (novela ZJSRS-B), 53/1999 (novela ZJSRS-C), 22/2000-ZJS, 119/2002 (novela ZJSRS-D), 26/2003-UPB1, 61/2006 (novela ZJSRS-E), 78/2006-UPB2, 47/2009 *Odl.US:* U-I-54/06-32 (48/2009 popr.).
73. Zakon o delovnih razmerjih (ZDR). *Uradni list RS št.* 42/2002, 79/2006-ZZZPB-F, 46/2007 *Odl.US:* U-I-45/07, Up-249/06-22, 103/2007 (novela ZDR-A), 45/2008-ZArbit, 83/2009 *Odl.US:* U-I-284/06-26.

74. Žnidaršič Kranjc, A. (2010, 23. julij). NLB, gradbinci, stečaj, država in še kaj. *Časnik Finance*, str. 11.
75. Žunec, B. (2011, 9. april). V stečaj še Murina družba M-AIKS? *Večer*, str. 8.

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Fiprom – Bilanca uspeha za leto 1993	1
Priloga 2: Fiprom – Izkaz uspeha za obdobje I.-IX.1994	2
Priloga 3: Fiprom – Izkaz uspeha v letu 1995 in januar-maj 1996	3
Priloga 4: Fiprom – Izkaz uspeha za leto 1997	4
Priloga 5: Fiprom – Bilanca stanja na dan pred stečajem 14.04.1998	5
Priloga 6: Fiprom – Pojasnila izkaza uspeha za 15.04.1998 - 28.02.1999	7
Priloga 7: Izkaz uspeha družbe SUZ za leto 2009	10
Priloga 8: Izkaz uspeha družbe Elektrode za leto 2009	11
Priloga 9: Poslovanje skupine Mura v letih 2002-2008	12
Priloga 10: Mura in partnerji d.o.o. – Podatki iz Bilance stanja na dan 31.12.2009	13
Priloga 11: Mura IP – Podatki iz izkaza poslovnega izida v obdobju 01.01.-31.12.2009	14

PRILOGA 1: Fiprom – Bilanca uspeha za leto 1993

FI FROM d.o.o. Jesenice

Tabela 1.1. : NACRT BILANCE USPEHA ZA LETO 1994

v 000 SIT							
Zad. št.	OPIS	SAN. PROGRAM za l. 1994		D O S E Ž E N O v letu 1993		P L A N ZA LETO 1994	
		Znesek	Delež	Znesek	Delež	Znesek	Delež
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	PRODAJA	3,729,657	100	3,660,175	100	3,966,000	100
	a) Slovenija	2,185,971	59	2,125,456	58	1,949,030	49
	b) izvoz	1,478,686	40	1,227,623	34	1,948,170	49
	c) ostalo	65,000	2	307,096	8	68,800	2
2.	Materialni stroški (a do c)	2,896,734	78	2,712,276	74	3,136,147	79
	a) stroški materiala	2,395,274	64	1,790,724	49	2,382,443	60
	b) stroški energije	216,165	6	143,317	4	231,731	6
	c) ostali materialni stroški	285,295	8	778,235	21	521,973	13
3.	Ostali poslovni stroški (a do e)	863,891	23	904,400	25	920,793	23
	a) amortizacija	219,817	6	213,541	6	233,690	6
	b) bruto osebni dohodki	438,622	12	446,872	12	483,383	12
	c) davki in prisp. od ROD	101,065	3	103,462	3	103,713	3
	d) ostali stroški zaposlenih	57,387	2	78,979	2	54,643	1
	e) ostali neaat. stroški	47,000	1	61,546	2	45,364	1
4.	Sprememba zalog proizvodnje(+,-)		0	(190,601)	(5)		0
5.	POSLOVNI ODHODKI (2+3-4)	3,760,625	101	3,807,277	104	4,056,940	102
6.	DORICEK I. (1-5)	(30,968)	(1)	(147,102)	(4)	(90,940)	(2)
7.	Neto finančni stroški (+,-)	(13,910)	(0)	623,179	17	(85,268)	(2)
8.	Neto izredni odhodki (+,-)	30,000	1	(261,768)	(7)	215,576	5
9.	BRUTO DORICEK-IZGUBA (6-7-8)	(47,058)	(1)	(508,513)	(14)	(221,248)	(6)
	a) davek iz dobička		0		0		0
	b) skupna poraba		0		0		0
	c) čisti dobiček (akumul.)	(47,058)	(1)	(508,513)	(14)	(221,248)	(6)
ANALITICNI IN OSTALI PODATKI							
10.	CASH FLOW I. (3a+6)	188,849	5	66,439	2	142,750	4
11.	CASH FLOW II. (3a+9c)	172,759	5	(294,972)	(8)	12,442	0
12.	Proizv.tekočega jekla (v t)						
13.	Skupna proizvodnja (v t)			54,526		44,230	
14.	Blagovna proizvodnja (v t)	46,530		45,795		39,830	
15.	Povpr.števílo zaposlenih	583		672		596	
16.	Stroški koncerna			16,837		15,000	

PRILOGA 2: Fiprom – Izkaz uspeha za obdobje I.-IX.1994

IZKAZ USPEHA ZA OBDOBJE I.- IX. 1994
DRUŽBA: FIPROM d.o.o.

V 000 SIT

OPIS	I. - VI. / 94		I.-IX/94	
	ZNESEK	%	ZNESEK	%
1. ^isti prihodki od prodaje	1,836,053	99	2,696,699	98
- Slovenija	1,103,723	59	1,633,479	59
- izvoz	732,330	39	1,063,220	39
2. Sprememba vrednosti zalog (+/-)	8,120	0	22,581	1
3. Usredstvena lastna proizv.in stor.	0	0	0	0
4. Drugi prihodki iz poslovanja	16,654	1	34,602	1
I. KOSMATI DONOS IZ POSLOVANJA	1,860,827	100	2,753,882	100
5. Stroški blaga,mat.in storitev	1,541,251	83	2,231,666	81
- Nabavna vrednost prod.blaga	37,059	2	68,562	2
- Stroški materiala	1,174,318	63	1,697,306	62
- Stroški energije	141,454	8	177,312	6
- Stroški storitev	188,420	10	288,486	10
6. Stroški dela	351,566	19	531,046	19
- Plače	266,855	14	406,763	15
- Socialno in pok.zavarovanje	55,588	3	85,837	3
- Ostali stroški dela	29,123	2	38,446	1
7. Amortizacija	116,316	6	168,687	6
8. Drugi odhodki poslovanja	7,495	0	7,174	0
II. DOBIČEK (IZGUBA) IZ POSLOVANJA	(155,801)	(8)	(184,691)	(7)
9. Prihodki od deležev iz dobička	0	0	0	0
10. Revalorizacijski izid (+/-)	55,153	3	(30,882)	(1)
11. Prihodki financiranja	68,053	4	76,657	3
- od tega obresti	49,140	3	54,756	2
12. Odhodki financiranja	43,653	2	54,804	2
- od tega obresti	27,233	1	35,381	1
III. DOBIČEK (IZGUBA) REDNEGA POSLOVANJA	(76,248)	(4)	(193,720)	(7)
13. Izredni prihodki	9,029	0	12,256	0
14. Izredni odhodki	22,835	1	37,125	1
IV. CELOTNI DOBIČEK (IZGUBA)	(90,054)	(5)	(218,589)	(8)
15. Davki iz dobička	0	0	0	0
16. Drugi davki	0	0	0	0
V. ^ISTI DOBIČEK (IZGUBA)	(90,054)	(5)	(218,589)	(8)
ANALITI^NI PODATKI				
CASH FLOW I.	(39,485)		(16,004)	
CASH FLOW II.	(28,891)		(19,020)	
Proizv.tekočega jekla (v t)				
Skupna proizvodnja (v t)	21,453		30,836	
Blagovna proizvodnja (v t)	19,971		27,976	
Povprečno št.zaposlenih	610		611	

IZKAZ USPEHA V LETU 1995 IN 1996

4

PRILOGA 4: Fiprom – Izkaz uspeha za leto 1997

IZKAZ USPEHA V OBDOBJU OD 1.1.1997 DO 31.12.1997

v 000 SIT

OPIS	IZVRŠENJE LETA 97	
	ZNESEK	%
1. Čisti prihodki od prodaje	4.002.287	101
- Slovenija	2.284.197	57
- izvoz	1.718.090	43
2. Sprememba vrednosti zalog (+/-)	-22.014	-1
3. Usredstvena lastna proizv.in stor.	0	0
4. Drugi prihodki iz poslovanja	0	0
I. KOSMATI DONOS IZ POSLOVANJA	3.980.273	100
5. Stroški blaga,mat.in storitev	3.277.830	82
- Nabavna vrednost prod.blaga	9.415	0
- Stroški materiala	2.483.980	62
- Stroški energije	318.507	8
- Stroški storitev	465.928	12
6. Stroški dela	863.842	22
- Plače	621.095	16
- Socialno in pok.zavarovanje	112.005	3
- Ostali stroški dela	130.742	3
7. Amortizacija	260.970	7
8. Drugi odhodki poslovanja	57.066	1
II. DOBIČEK (IZGUBA) IZ POSLOVANJA	-479.435	-12
9. Prihodki od deležev iz dobička	0	0
10. Revalorizacijski izid (+/-)	-115.583	-3
11. Prihodki financiranja	48.772	1
- od tega obresti	13.422	0
12. Odhodki financiranja	131.879	3
- od tega obresti	87.054	2
III. DOBIČEK (IZGUBA) REDNEGA POSLOVANJA	-678.125	-17
13. Izredni prihodki	123.691	3
14. Izredni odhodki	28.570	1
IV. CELOTNI DOBIČEK (IZGUBA)	-583.004	-15
15. Davki iz dobička	0	0
16. Drugi davki	0	0
V. ČISTI DOBIČEK (IZGUBA)	-583.004	-15
ANALITIČNI PODATKI		
CASH FLOW I.	-218.465	-5
CASH FLOW II.	-206.451	-5
Povprečno število zaposlenih	462	

PRILOGA 5: Fiprom – Bilanca stanja na dan pred stečajem 14.04.1998 – str. 1 od 2

Naziv družbe: SŽ ŽJ FIPROM d.o.o.
 Naslov družbe: Cesta železarjev 8, Jesenice
 Žiro račun: 51530-601-54726

Matična št. 5.688.353
 Šira dejavno 28.750
 Davčna št. 53.899.741

BILANCA STANJA

na dan PRED STEČAJEM 14.4.1998

Postavke	v SIT 14. apr. 98
SREDSTVA (A+B)	3.214.804.156
A. STALNA SREDSTVA (I+II+III+IV)	2.487.164.214
I. Neopredmetene dolgoročne sredstva	393.992
1. Dogoročno odloženi stroški	393.992
II. Opredmetena osnovna sredstva	2.486.770.222
1. Zemljišča	888.466.382
2. Zgradbe	1.122.120.513
3. Proizvajatna oprema	469.802.571
7. Opredmetena osnovna sred. v gradnji	6.380.756
III. Dolgoročne finančne naložbe	0
IV. Popravek kapitala	0
B. GIBLJIVA SREDSTVA (I+II+III+IV+V+VI)	727.639.942
I. Zaloge	313.226.282
1. Material	231.890.695
3. Proizvodi	76.464.710
4. Trgovsko blago	4.870.876
II. Dolgoročne terjatve iz poslovanja	0
III. Kratkoročne terjatve iz poslovanja	412.410.188
3. Druge kratkoročne terjatve do kupcev	301.700.547
5. Druge kratkoročne terjatve	110.709.642
IV. Kratkoročne finančne naložbe	2.000.000
6. Kratkoročno dana posojila drugim	2.000.000
V. Denarna sredstva	3.472
1. Gotovina v blagajni in prejeti čeki	3.471
2. Denarna sredstva v banki	1
VI. Aktivne časovne razmejitve	0
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV (A+B+C+Č+D+E+F)	3.214.804.156
A. KAPITAL (I+II+III+IV+V+VI)	2.076.570.117
I. Osnovni kapital	3.097.123.315
II. Vplačani presežek kapitala	0
III. Rezerve	174.917.135
2. Statutarne rezerve	174.917.135
IV. Preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let	0
Prenesena izguba iz prejšnjih let	2.178.138.711
V. Revalorizacijski popravek kapitala	1.140.006.804
VI. Nerazdeljen čisti dobiček poslovnega leta	0
Izguba poslovnega leta	157.338.425
B. DOLGOROČNE REZERVACIJE	0
C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI IZ FINANCIRANJA	251.410.082
1. Dolgoročno dobljena posojila pri podjetjih v skupini	251.410.082
Č. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI IZ POSLOVANJA	5.056.998
5. Druge dolgoročne obveznosti	5.056.998
D. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IZ FINANCIRANJA	65.639.536
1. Kratkoročno dobljena posojila pri podjetjih v skupini	20.118.579
4. Kratkoročno dobljena posojila pri drugih	45.520.957
E. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IZ POSLOVANJA	816.127.423
3. Kratkoročne obveznosti do drugih dobaviteljev	599.608.142
7. Druge kratkoročne obveznosti	216.519.280
F. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	0

SŽ ŽJ - FIPROM, d.o.o.

Jesenice 19.3.1999

Odgovorna oseba za sestavljanje bilance:

- V STEČAJNI upravi:

Priloga 5: Fiprom – Bilanca stanja na dan pred stečajem 14.04.1998 – str. 2 od 2

Naziv družbe: SŽ ŽJ FIPROM d.o.o.
Naslov družbe: C železarjev 8, Jesenice
Žiro račun: 51530-601-54726

Matična št.	5688353
Šira dejavnosti	28.750
Davčna št.	53899741

IZKAZ USPEHA

za obdobje od 1.1. do dne pred stečajem 14.4.1998 v SIT

Oznake	Postavke	1.1.98 - 14.4.98	1.1.97 - 31.12.97
	A. Čisti prihodki od prodaje	1.182.499.886	4.002.287.059
	- domači trg	882.895.944	2.284.196.690
	- tuji trg	299.603.942	1.718.090.369
+ OZ. -	B. Sprememba vrednosti zalog proiz. in ned. proiz.	-119.527.431	-22.014.499
+	C. Vrednost usredstv. aktiv. lastnih proiz. ali storitev	0	0
+	Č. Drugi prihodki od poslovanja	0	0
=	D. Kosmati donos iz poslovanja	1.062.972.455	3.980.272.560
-	E. Stroški blaga, materiala in storitev	871.739.220	3.277.830.549
	1. Nabavna vrednost prodanega blaga	64.171.382	9.414.953
	2. Stroški materiala	753.394.245	2.802.487.220
	3. Stroški storitev	54.173.593	465.928.376
-	F. Stroški dela	209.819.651	863.842.225
	1. Stroški plače	161.910.122	621.094.782
	2. Stroški socialnega in pokoj. zavarovanja	35.939.674	112.005.064
	3. Drugi stroški dela	11.969.855	130.742.379
-	G. Amortizacija neop. dol. sred. in opred. OS	78.869.481	260.970.279
-	H. Odpisi obratnih sredstev	0	0
-	I. Drugi odhodki poslovanja	1.122.251	57.064.979
=	J. Dobiček iz poslovanja ali izguba iz poslovanja	-98.578.148	-479.435.472
+	K. Prihodki na podlagi deležev iz dobička podjetij skupini	0	0
+	L. Prihodki na podlagi del. iz dobička drugih povezanih podjetij	0	0
+	M. Prihodki na podlagi deležev iz dobička drugih	0	0
+	N. Prihodki iz obresti in drugi prihodki od finansiranja	0	48.772.009
-	O. Odpisi dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb	0	0
-	P. Stroški obresti in drugi odhodki finansiranja	49.451.873	247.461.528
=	R. Dobiček iz rednega delovanja ali izguba iz rednega delovanja	-148.030.021	-678.124.991
+	S. Izredni prihodki (tujdi prihodki za poravnavo izgube prej. let)	0	123.691.021
-	Š. Izredni odhodki (tudi za poravnavo izgube iz prejšnjih let)	9.308.404	28.569.631
=	T. Celotni dobiček ali izguba	-157.338.425	-583.003.601
-	U. Davek iz dobička	0	0
-	V. Drugi davki	0	0
=	Z. Čisti dobiček poslovnega leta ali čista izguba poslovnega leta	-157.338.425	-583.003.601

Jesenice, 18.3.1999

Odgovorna oseba za sestavljenjje bilance:

Stečajni upravitelj:

SŽ ŽJ - FIPROM d.o.o.
- V STEČAJU 2

SŽ ŽJ-FIPROM d.o.o. v stečaju

Cesta železarjev 8, 4270 Jesenice

Sedež Tel: (064) 861 473 Fax: (064) 861 392
Računovodstvo Tel: (064) 365 440 Fax: (064) 223 306

Davčna št.: 53899741
Žiro račun: 51530-690-90889

Pojasnila izkaza uspeha za obdobje od 15.4.1998-28.2.1999

V prilogi sta Izkaz uspeha in Izkaz denarnih tokov za obdobje od 15.4.1998 do 28.2.1999 skladno s SRS 37, ki določa vsebino in obliko.

- V izkazu uspeha so čisti prihodki v času stečaja na osnovi odprodaje dokončanja nujnih poslov, v obratu Žičarna ki so bili opravljeni na osnovi sklepa St 4/98-25. Posebej so izkazani tudi stroški dela in ostali stroški, ki so nastali neposredno zaradi dokončanja poslov. Rezultat tega dokončanja je bil pozitiven.

Drugi čisti prihodki od vnovčitve sredstev iz začetne bilance predstavljajo prihodki od izdanih faktur za najemnine prostorov, opreme in avtomobilov do 28.2.1999.

Od ostalih stroškov stečajnega postopka, ki so izkazani v višini 41,6 milijonov SIT, navajamo le večje vrednosti stroškov in sicer: 10,6 mio SIT zavarovanje objektov in opreme, 5,6 mio SIT nevtralizacija kemikalij, 2,9 mio SIT plače zaposlenih, 2,9 mio SIT za pogodbeno delo za izvedbo inventur, 3 mio SIT vzdrževanje računalniških programov, 2,8 mio SIT so sodne takse, 9 mio SIT predstavljajo intelektualne storitve (odvetniške, cenilci premoženja, finančno-računovodske in ostale).

Izkaz uspeha v času stečaja je glede na stroške stečajnega postopka negativen, kljub temu, da je prihodkov zaradi aktivnosti v stečaju, kar v višini 28,1 mio SIT.

- Ob začetku stečajnega postopka je bilo na žiro računu le 0,53 SIT ter 27.900,00 SIT v bonih, ki so ostali v blagajni neporabljeni, vsa ostala sredstva so bila pridobljena v stečajnem postopku in sicer glavnina sredstev z vnovčitvijo terjatev do kupcev.

Bivši zaposleni ob stečaju niso prejeli plač za mesec in pol, zato se je kmalu po stečaju ocenila možnost izplačila plač za mesec marec in april 1998, kot privilegirane terjatve delavcev po 160. členu ZPPSL. Predhodno smo morali zagotoviti obračun izhodiščnih plač, nato prijavo terjatev v stečajno maso vseh delavcev. Izplačila plač iz stečajne mase so bila izvedena za mesec marec 2. junija 1998, za mesec april 1998 pa 6. julija 1998.

Ob koncu februarja 1999 je bilo razpoložljivih sredstev 11.940.442,25 SIT.

Gradivo pripravila:
Elizabeta Hribar, dipl.oec.

Kranj, 22.3.1999

Priloga 6: Fiprom – Pojasnila izkaza uspeha za 15.04.1998 – 28.02.1999 – str. 2 od 3

SŽ ŽJ FPROM d.o.o.
v stečaju
Cesta železarjev 8
JESENICE

IZKAZ USPEHA
od 15.4.1998 do 28.2.1999

A.	Čisti prihodki od prodaje v času stečaja	13.588.350,10
+	B. Sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokon-. proizv.	
+	c. Vrednost usredstvenih (aktiviranih) lastnih proizvodov ali sredstev	
+	č. Drugi prihodki od poslovanja	
=	D. KOSMATI DOKOS IZ POSLOVANJA V STEČAJU-DOKONČANJE	13.588.350,10
-	E. Stroški blaga, materiala in storitev	2.430.940,00
	1. Nabavna vrednost prodanega blaga	
	2. Stroški materiala (energije in ostalih str.)	2.430.940,00
	3. Stroški storitev	
-	F. Stroški dela v času postopka	3.158.076,84
	1. Stroški plač zaposlenih	
	2. Stroški soc. in pok. zav. zaposlenih	
	3. Drugi stroški dela - pogodbeno delo	3.158.076,84
-	G. Amortizacija neopredm. in opredmetenih OS	
-	H. Odpisi obratnih sredstev	
=	I. DOBIČEK ALI IZGUBA IZ POSLOVANJA PODJETJA V STEČAJU	7.999.333,26
+	J. Prihodki od deležev iz dobička	
+	K. Prihodki od obresti in drugi prihodki od financiranja	
-	L. Stroški obresti in drugi odhodki od financiranja	
=	M. DOBIČEK ALI IZGUBA IZ REDNEGA DELOVANJA V STEČAJU ALI LIKVIDACIJI	7.999.333,26
+	N. Čisti prihodki od vnovčitve terjatev iz začetne bilance	
+	O. Čisti prihodki od vnovčitve fin. naložb iz začetne bilance	
+	P. Čisti prihodki od vnovčitve zalog iz začetne bilance	
+	R. Čisti prihodki od vnovčitve neopredm. in opredm. OS iz začetne bilance	
+	S. Drugi čisti prihodki od vnovčitve sredstev iz začetne bilance	20.202.790,60
-	Š. Stroški postopka	42.368.014,92
	1. Stroški nagrad stečajnemu upravitelju	700.215,00
	2. Ostali stroški postopka	41.667.799,92
=	T. ČISTOTNI DOBIČEK ALI IZGUBA, NASTAL(A) V POSTOPKU	-14.165.891,06
-	U. Davek iz dobička	
=	V. ČISTI DOBIČEK ALI IZGUBA, NASTAL(A) V POSTOPKU	-14.165.891,06

Priloga 6: Fiprom – Pojasnila izkaza uspeha za 15.04.1998 – 28.02.1999 – str. 3 od 3

SŽ ŽJ FIRPOM d.o.o.
v stečaju
Cesta železarjev 8,
JESENICE

IZKAZ DENARNIH TOKOV
od 15.4.1998 do 28.2.1999

	Začetno stanje denarnih sredstev	27.900,53
A.	Prejemki pri vnovčitvi premoženja	100.634.773,38
	Prejemki pri vnovčitvi terjatev iz začetne bilance	99.533.452,78
	Prejemki pri vnovčitvi finančnih naložb iz začetne bilance	
	Prejemki pri vnovčitvi zalog iz začetne bilance	835.647,00
	Prejemki pri vnovčitvi neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev iz začetne bilance	240.000,00
	Drugi prejemki pri vnovčitvi sredstev iz začetne bilance	25.673,60
B.	Prejemki pri delovanju v času postopka	18.186.245,40
	Prejemki pri prodaji proizvodov in storitev, proizvedenih v času postopka	2.268.585,75
	Prejemki od obresti in drugi prejemki pri financiranju	0,00
	Drugi prejemki pri poslovanju v času postopka	15.917.659,65
C.	Razpoložljiva denarna sredstva	118.848.919,31
Č.	Izdatki v zvezi z delovanjem v času postopka	5.589.016,84
	Izdatki za nakupe materiala in storitev v času postopka	2.430.940,00
	Izdatki za plače in stroške dela	3.158.076,84
	Izdatki za dajatve	
	Izdatki za obresti in druge odhodke financiranja	
D.	Izdatki v zvezi s postopkom	42.368.014,92
	Izdatki za nagrade stečajnemu upravitelju	700.215,00
	Drugi izdatki v zvezi s postopkom	41.667.799,92
	Razpoložljiva denarna sredstva za poplačilo upnikov (C-Č-D)	
E.	Privilegirane terjatve	70.891.887,55
	1. Plače in nadomestila plač za obdobje zadnjih treh mesecev	58.951.445,30
	Izdatki za izplačila izločitvenim upnikom	
	Izdatki za izplačila ločitvenim upnikom	
	Izdatki za izplačila navadnim upnikom	
F.	Denarna sredstva za izplačilo lastnikom	11.940.442,25

22.3.99
15:17

zač. bilanca
IDT

PRILOGA 7: Izkaz uspeha družbe SUZ za leto 2009

3.3. IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

	Pojasnilo	2009	2008
Čisti prihodki od prodaje	3.8.15	3.490.906	6.605.222
Proizvajalni stroški prodanih proizvodov (z amortizacijo)	3.8.16	(3.766.613)	(6.632.952)
Kosmati poslovni izid		(275.707)	(27.730)
Stroški prodajanja (z amortizacijo)	3.8.16	(300.284)	(401.871)
Stroški splošnih dejavnosti (z amortizacijo)	3.8.16	(592.083)	(729.267)
Drugi poslovni prihodki	3.8.17	1.029.443	1.278.688
Drugi poslovni odhodki	3.8.18	(29.719)	(92.472)
Poslovni izid iz poslovanja		(168.350)	27.348
Finančni prihodki	3.8.19	7.716	19.895
Finančni odhodki	3.8.20	(18.045)	(39.077)
Poslovni izid pred obdavčitvijo	3.8.21	(178.679)	8.166
Čisti poslovni izid poslovnega leta		(178.679)	8.166

3.4. IZKAZ DRUGEGA VSEOBSEGAJOČEGA DONOSA

	Pojasnilo	2009	2008
Čisti poslovni izid poslovnega leta	3.6.	(178.679)	8.166
Celotni vseobsegajoči donos		(178.679)	8.166

Pojasnila in usmeritve na straneh od 39 do 69 so sestavni del računovodskih izkazov.

3.2.2. IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

	POJASNILO	2009	2008
Čisti prihodki od prodaje	3.4.15	13.263.034	19.467.914
Proizvajalni stroški prodanih proizvodov (z amortizacijo)	3.4.16	(10.604.268)	(14.895.282)
Kosmati poslovni izid		2.658.766	4.572.632
Stroški prodajanja (z amortizacijo)	3.4.16	(714.348)	(1.109.195)
Stroški splošnih dejavnosti (z amortizacijo)	3.4.16	(1.970.784)	(2.406.540)
Drugi poslovni prihodki	3.4.17	141.620	24.028
Drugi poslovni odhodki	3.4.17	(18.066)	(39.740)
Dobiček iz poslovanja		97.188	1.041.185
Finančni prihodki	3.4.18	36.165	61.196
Finančni odhodki	3.4.19	(105.338)	(271.301)
Poslovni izid pred obdavčitvijo		28.015	831.080
Davek iz dobička	3.4.20	0	(162.315)
Odloženi davek	3.4.20	10.660	3.254
Čisti poslovni izid poslovnega leta		38.675	672.019

Pojasnila in usmeritve na straneh od 48 do 79 so sestavni del računovodskih izkazov.

							
Poslovanje Skupine Mura v številkah							
v EUR, oz. kot je navedeno							
	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Iz izkaza poslovnega izida							
Čisti prihodki od prodaje	68.939.076	70.284.095	67.639.408	76.044.619	76.247.863	74.349.362	83.523.776
Stroški blaga, materiala in storitev	31.502.323	30.812.598	26.104.039	29.018.528	29.902.408	25.848.689	34.152.909
Stroški dela	41.788.591	42.764.944	44.019.909	45.400.307	47.745.053	49.915.177	52.075.192
Dodana vrednost	39.906.292	43.558.973	44.402.132	46.022.018	46.354.205	49.343.918	49.587.566
Poslovni izid iz poslovanja	-4.845.449	-2.806.566	-3.269.609	-3.261.482	-5.700.270	-5.843.369	-12.593.379
Saldo finančnih gibanj	-1.429.794	-259.290	-1.190.615	-1.802.759	-1.852.848	-1.715.825	-1.901.170
Saldo drugih gibanj	446.193	277.930	1.898.656	3.676.588	3.665.702	1.360.931	1.133.932
Čisti poslovni izid	-5.830.330	-2.788.061	-2.562.469	-1.412.736	-3.888.341	-6.203.123	-13.328.826
Celotna gospodarnost	93%	96%	97%	98%	96%	93%	87%
Čista dobičkonosnost prihodkov (ROS)	-8,1%	-3,6%	-3,5%	-1,8%	-4,7%	-7,7%	-15,3%
Čista donosnost sredstev (ROA)	-9,7%	-4,3%	-3,9%	-1,9%	-5,1%	-7,0%	-15,8%
Čista dobičkonosnost kapitala (ROE)	-36,2%	-12,8%	-10,5%	-5,2%	-10,8%	-15,1%	-28,0%
Iz bilance stanja (na dan 31.12.)							
Sredstva	60.359.737	64.178.760	66.209.210	72.460.975	75.783.665	88.041.163	84.320.073
Kapital	16.104.097	21.740.745	24.493.983	27.123.993	36.051.268	41.145.560	47.523.638
Stopnja lastniškosti financiranja	26,7%	33,9%	37,0%	37,4%	47,6%	46,7%	56,4%
Zaposleni							
Povprečno število zaposlenih	3.745	4.026	4.391	4.604	4.811	5.165	5.606
Število zaposlenih na dan 31.12.	3.618	3.917	4.215	4.511	4.733	4.905	5.459

PRILOGA 10: Mura in partnerji d.o.o. – Podatki iz Bilance stanja na dan 31.12.2009

MURA IN PARTNERJI, PROIZVODNJA OBLAČIL, D.O.O.

Naslov: PLESE 2

Matična številka: 3500357000

Pošta in kraj: 9000 MURSKA SOBOTA

Podatki iz bilance stanja na dan 31.12.2009

Podatki so v EUR

	2009	2008
SREDSTVA	2.602.326	0
A. DOLGOROČNA SREDSTVA	190.771	0
I. Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve	0	0
1. Neopredmetena sredstva	0	0
2. Dolgoročne aktivne časovne razmejitve	0	0
II. Opredmetena osnovna sredstva	183.475	0
III. Naložbene nepremičnine	0	0
IV. Dolgoročne finančne naložbe	0	0
1. Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil	0	0
2. Dolgoročna posojila	0	0
V. Dolgoročne poslovne terjatve	0	0
VI. Odložene terjatve za davek	7.296	0
B. KRATKOROČNA SREDSTVA	2.410.672	0
I. Sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo	0	0
II. Zaloge	381.402	0
III. Kratkoročne finančne naložbe	0	0
1. Kratkoročne finančne naložbe, razen posojil	0	0
2. Kratkoročna posojila	0	0
IV. Kratkoročne poslovne terjatve	1.980.235	0
V. Denarna sredstva	49.035	0
C. KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	883	0
Zabilančna sredstva	452.947	0
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	2.602.326	0
A. KAPITAL	259.752	0
I. Vpoklicani kapital	7.500	0
1. Osnovni kapital	7.500	0
2. Nevpoklicani kapital (kot odbitna postavka)	0	0
II. Kapitalske rezerve	252.252	0
III. Rezerve iz dobička	0	0
IV. Presežek iz prevrednotenja	0	0
V. Preneseni čisti poslovni izid (preneseni čisti dobiček/izguba)	0	0
VI. Čisti poslovni izid poslovnega leta (čisti dobiček/čista izguba poslovnega leta)	0	0
B. REZERVACIJE IN DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	244.500	0
1. Rezervacije	0	0
2. Dolgoročne pasivne časovne razmejitve	244.500	0
C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	12.020	0
I. Dolgoročne finančne obveznosti	12.020	0
II. Dolgoročne poslovne obveznosti	0	0
III. Odložene obveznosti za davek	0	0
Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	2.082.395	0
I. Obveznosti, vključene v skupine za odtujitev	0	0
II. Kratkoročne finančne obveznosti	400.000	0
III. Kratkoročne poslovne obveznosti	1.682.395	0
D. KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	3.659	0
Zabilančne obveznosti	452.947	0

Podatki iz izkaza poslovnega izida v obdobju od 1.1. do 31.12.2009

Podatki so v EUR

	2009	2008
1. ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE	7.118.911	0
2. SPREMEMBA VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE	274.388	0
3. USREDSTVENI LASTNI PROIZVODI IN LASTNE STORITVE	0	0
4. DRUGI POSLOVNI PRIHODKI (s prevrednotovalnimi poslovnimi prihodki)	340.625	0
5. Stroški blaga, materiala in storitev	3.311.101	0
a) Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala ter stroški porabljenega materiala	731.507	0
b) Stroški storitev	2.579.594	0
6. Stroški dela	4.693.947	0
a) Stroški plač	3.410.921	0
b) Stroški pokojninskih zavarovanj	318.828	0
c) Stroški drugih socialnih zavarovanj	251.924	0
č) Drugi stroški dela	712.274	0
7. Odpisi vrednosti	23.890	0
a) Amortizacija	3.981	0
b) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih	10	0
c) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	19.899	0
8. Drugi poslovni odhodki	0	0
9. Finančni prihodki iz deležev	0	0
10. Finančni prihodki iz danih posojil	0	0
11. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	126	0
12. Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb	0	0
13. Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	5.197	0
14. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	11.573	0
15. DRUGI PRIHODKI	204	0
16. DRUGI ODHODKI	180	0
17. DAVEK IZ DOBIČKA	0	0
18. ODLOŽENI DAVKI	(-3.980)	0
19. ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (ČISTI DOBIČEK/IZGUBA OBRAČUNSKEGA OBDOBJA)	(-307.654)	0
20. POVPREČNO ŠTEVILO ZAPOSLENCEV NA PODLAGI DELOVNIH UR V OBRAČUNSKEM OBDOBJU	550,00	0,00
21. PRENESENI ČISTI DOBIČEK/ČISTA IZGUBA	0	0
22. ZMANJŠANJE KAPITALSKIH REZERV	307.654	0
23. ZMANJŠANJE REZERV IZ DOBIČKA	0	0
a) zmanjšanje zakonskih rezerv	0	0
b) zmanjšanje rezerv za lastne delnice in lastne poslovne deleže	0	0
c) zmanjšanje statutarne rezerv	0	0
č) zmanjšanje drugih rezerv iz dobička	0	0
24. POVEČANJE REZERV IZ DOBIČKA	0	0
a) povečanje zakonskih rezerv	0	0
b) povečanje rezerv za lastne delnice in lastne poslovne deleže	0	0
c) povečanje statutarne rezerv	0	0
č) povečanje drugih rezerv iz dobička	0	0
25. BILANČNI DOBIČEK/IZGUBA	0	0